שייט קאטרפט בירדן
מסלולים לכל המשפחה
כייף במים
מומלץ להזמין מראש
מידע והזמנות טל׳ 06-932992 פקס׳ 06-932017

יום ו׳, 15.7.1994, ז׳ באב תשנ״ד ■ שנה 51, גליון 15526 ■ 3.60 ש״ח

מארח
את מיטב לארי
שירי ארץ ישראל
להזמנות
טלפון 723921, 06-722308

המחבלים שגורשו יורשו להשתתף בכינוס המועצה הפלסטינית בעזה

בישיבת המועצה אמור אש״ף לבטל את סעיפי האמנה הפלסטינית הקוראים לחיסול מדינת ישראל □ ראש הממשלה: ״זו מטרה שמצדיקה הסכמה לבואם לעזה״ □ ״לחלק בוודאי ניתן אפשרות להישאר ולחלק לא״

□ כתבנו המדיני ואהרון קליין

ישראל תסכים שכל חברי המועצה הלאומית הפלסטינית, בתוכם ארבעה המחבלים שגורשו למצרים, יבואו לרצועת עזה לכינוס המועצה שבו אמור אש״ף לבטל את סעיפי האמנה הפלסטינית הקוראים לחיסולה של מדינת ישראל. כך הודיע אתמול ראש הממשלה, יצחק רבין.

בעקבות פרשת גירושם של ארבעה המחבלים, בראשם ממדוך נופל שעמד בראש תכנון הטבח במעלות, הציג אתמול ד״ר אחמד טיבי אולטימטום, לפיו אם לא תאפשר ישראל את כניסתו של נופל שהוא גם חבר המועצה הלאומית הפלסטינית, לא יוכל אש״ף לבטל את האמנה. בירושלים התעלמו מהאיום של טיבי ואמרו שעל אש״ף לקיים את התחייבויותיו בלי כל קשר לאיסור של ישראל על כניסת אנשים מסויימים שהסכם עזה ויריחו. עם זאת אמר ראש הממשלה, כי אם ראש אש״ף, יאסר ערפאת, יחליט לכנס את המועצה הלאומית הפלסטינית כדי לממש את ההתחייבות ולשנות את האמנה הפלסטינית תתיר ישראל את כניסתם של חברי המועצה. ״לחלק בוודאי ניתן אפשרות להישאר ולחלק לא״, אמר רבין.

כאשר נשאל אם יתירו גם לממדוך נופל להיכנס לעזה לכינוס המועצה, אמר ראש הממשלה, כי אינו ״רוצה להתחייב. פה יכול להיות בודד כזה ושם יכול להיות בודד אחר – אבל בכלל אם זו תהיה המטרה, זו זו מטרה שמצדיקה הסכמה לבואם לעזה״.

עד כך, במערכת הביטחון עדיין בודקים האם מהמור א׳ … מחבל פלסטיני נוסף שכניסתו לשטחים נאסרה, ניתן השבוע לעזה עם פמליית ערפאת. א׳דיק חיה … בפיגוע בו נהרגו בראשית שנות השבעים שני ילדיה של משפחת ארויו שביקרו בדרום רצועת עזה. שמו של אדיק הועלה על ידי הפלסטינים בשיחות עם נציגים ישראלים וככך עלה החשד שגם הוא בנוסף לארבעה המחבלים שכבר גורשו, הצליח להיכנס. מקורות פלסטינים הכחישו אתמול בכל תוקף את דבר כניסתו של אדיק לשטח האוטונומיה ברצועה.

בהוראת ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין, הותר אתמול לפנות בוקר מעברי הגבול ברפיח ובגשר אלנבי לכניסת פלסטינים לשטחי האוטונומיה. אבו עלא, שר הכלכלה הפלסטיני עבר אתמול בבוקר לשטח האוטונומיה ביריחו. כמה שעות לפניו עבר דרך מעבר הגבול ברפיח יאסר עבד אל רבו ונכנס לרצועת עזה.

המשך בעמוד 6

השיבה הביתה

אבו עלא, שר הכלכלה ברשות הפלסטינית הגיע אתמול ליריחו, שעות אחדות לאחר שישראל ביטלה את האיסור על כניסת בכירי אש״ף לשטחי האוטונומיה. נכבדים רבים ובני משפחה קידמו את פניו ונשאו אותו על כתפיים כאשר חצה את גשר אלנבי מירדן, לראשונה מזה יותר מחצי יובל שנים (צילום: א.פ.)

ישראלי נפצע קל מירי מחבלים ברצועת עזה

□ אהרון קליין

אזרח ישראלי נפצע אתמול קל בהתקפת מחבלים מתוכננת היטב על רכב ישראלי שהסיע ישראלים לעבודה בגוש קטיף. לא נעצרו חשודים. להערכת גורמי צבא בכירים הפיגוע בוצע על ידי החמאס.

אתמול סמוך לשעה שבע בבוקר, נסע רכב ישראלי של קבלן אנטנות בדרכו לביצוע עבודה בגוש קטיף על הכביש המוביל ממחסום טופה אל גוש קטיף ורפיח. כשני קילומטר לאחר שהמכונית עברה את המחסום יצאה מכונית פיזו משביל עפר צדדי וגרמה לרכב הישראלי להאט את נסיעתו. לאחר כמה עשרות מטרים הגיחה מאחור מכונית פיזו נוספת, שהחלה לעקוף את הרכב הישראלי. מכונית המחבלים התייצבה במקביל לרכב הישראלי ואז החלו שני מחבלים שהיו ברכב לירות אש מנשק אוטומטי לעבר היושבים ברכב הישראלי.

המחבלים ירו למעלה מחמישים כדורים משני כלי נשק, האחד מסוג קלצ׳ניקוב והשני ככל הנראה מסוג אם 16. לאחר שסיימו את הירי המשיכו שתי מכוניות הפיזו במהירות ועברו לעיר רפיח שבשטח האוטונומיה.

מהירי נפצע באורח נס רק אזרח אחד שישב ברכב. הוא נפצע באורח קל מרסיסי זכוכית של החלונות שהתנפצו. המכונית נקובת הכדורים נעצרה בצד הדרך ולמקום הגיע במהירות הסיור המשותף הישראלי פלסטיני. לאחר גביית עדות מהירה פתחו אנשי הסיור המשותף במרדף קצר אחר מבצעי הפיגוע אולם לא מצאו דבר. הם העבירו דיווח למשרד האיזורי המשותף שהעביר הטיפול בחוטש אחר המבצעים לידי המשטרה הפלסטינית.

הפצוע טופל במקום והנוסעים שהיו ברכב מסרו עדות במשטרת רפיח. מתחקיר שערכו מפקדי צה״ל באיזור עולה כי הנהג הוא קבלן מחולון העוסק בהרכבת אנטנות.

המשך בעמוד 6

ירדן ביטלה ברגע האחרון כניסת משלחת התיאום הישראלית

זאת, בנימוק שדבר הגעת המשלחת פורסם בישראל □ השיחות יתחדשו ביום ראשון

□ כתבנו המדיני

ירדן ביטלה אתמול, ברגע האחרון, את כניסתה של משלחת התאום הישראלית ברשות המשנה למנכ״ל משרד החוץ, איתן בן צור. הירדנים הסבירו את החלטתם בכך שבואה של המשלחת התפרסם בישראל.

גורמים מדיניים בכירים אמרו אמש, שאין לראות בעניין זה משמעות בייחס לשיחות שיתחדשו ביום ראשון. זאת, מכיוון שתפקידה של משלחת התאום הוא טכני בלבד ונועד להסדיר את הפרטים הלוגיסטיים בקשר לשיחות הדו־צדדיות והרב צדדיות, את אופן בואה של המשלחות ואת כניסתם של העיתונאים מישראל לשטח ירדן על

המשך בעמוד 6

בג״ץ הוציא צו ביניים נגד צירוף יעוד לממשלה

□ יהודה צור

בית המשפט העליון הוציא אתמול צו על תנאי נגד הצטרפות סיעת יעוד לממשלה. זאת, עד שהעתירה תידון בבית המשפט העליון ביום ראשון.

אתמול בבוקר הגישו ארגון בצדק ומנכ״ל צומת, הרון שמואלי, עתירה לבית המשפט העליון נגד צירופה של יעוד לממשלה. העתירה

המשך בעמוד 6

3 לא פעם ראשונה
פרס אמר כי ממשלות ישראל כבר הכירו בעבר בריבונות הסורית ברמת הגלן

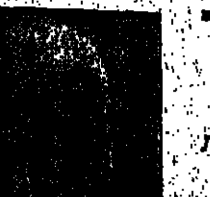

7 משולש על פרשת מים
אי אפשר לעצור את כוונות ירדן להתחיל לדון בבעיות ממשיות

10־11 יהיו נסיונות לקבוע עובדות
תא״ל גדי זוהר, על העברת הסמכויות לפלסטינים. ראיון

23 רומאריו כבש, ברזיל בגמר
רומאריו ניצח 1:0 את שבדיה וברזיל עלתה לגמר נגד איטליה

על המשמר

התחזית

בהיר עד מעונן חלקית.
ירושלים: 18 עד 27, גולן: 17 עד 27, הרי הגליל: 17 עד 27, חיפה: 22 עד 30, דגניה א׳: 22 עד 35, עפולה: 19 עד 32, תל אביב: 22 עד 30, נתב״ג: 20 עד 32, עין גדי: 26 עד 38, באר שבע: 20 עד 31, אילת: 24 עד 39, סדום: 28 עד 39.

אלף עובדי טחנות הקמח פתחו אתמול בשביתה כללית

בעוד מספר ימים צפוי מחסור בלחם ובדברי מאפה

העילה לסכסוך: סירוב המעסיקים לקבל את תביעות נציגי העובדים, במסגרת הדיונים על הסכם שכר חדש לשנים 94״96׳ □ השביתה כוללת 20 מאפיות

□ אבשלום קווה

מנהל איגוד טחנות הקמח שליד התאחדות התעשיינים, מאיר בראל, שב והזהיר אתמול כי אם שביתת אלף המועסקים בענף תימשך, ייווצר מחסור בלחם ובדברי מאפה בעוד מספר ימים. הסתדרות עובדי המזון מימשה את איומה והשביתה אתמול בבוקר את העבודה ברוב טחנות הקמח בארץ. העילה לסכסוך: סירוב המעסיקים לקבל את תביעות נציגי העובדים, במסגרת הדיונים המוקפאים, לפי שעה, על הסכם שכר חדש לשנים 94״96׳.

בתחילת השבוע קיימו העובדים אסיפות הסברה ואתמול פתחו בשביתה כללית. מזכיר הארגון, משה כהן־סבן, מקווה כי המו״מ יתחדש, המעסיקים ילכו לקראת העובדים ובכך יימנע המחסור הצפוי. נציגי העובדים דורשים תוספות שכר בשיעור של כ־30 אחוזים, תוספת של שני ימי הבראה, על ה־10 הכלולים בהסכם הקיבוצי, הכללת רכיבים נוספים לפנסיה והגדלת הפרשת המעסיק לקרן ההשתלמות של העובדים מ־5 אחוז ל־7.5 אחוז. לדברי כהן־סבן, המעסיקים מוכנים לדון בדרישות אלו רק בעוד שנה.

מאיר בראל מסר אתמול, כי ענף טחנות הקמח עובר תקופה קשה בשל תחרות בין היצרנים לבין עצמם ובשל יבוא לא מבוקר של קמח וחיטה לישראל. חלק … מנובע, לדבריו, ממדיניות … אחראית של משרדי … והמסחר והתעשייה. מצב … קשה ואינו מאפשר … ולו חלקית לדרישות … היצרנים חוששים מהגברת … עם הפעלת מספר טחנות … בשטחי האוטונומיה בעתיד …

(עו). בעקבות הכרזת … מיהרו אורחים רבים … המכולות והמאפה וקנו … לחמים ושאר מיני מאפה … יאגרו ויקפיאו את … תסתיים, תוך ימים ספורים.

השביתה כוללת 20 מאפיות … חלקי הארץ.

5 משפחות שהתבצרו על גג בחולון יקבלו דיור מעמידר

המשפחות התבצרו על גג משרדי עמידר לאחר שפונו ממבנים בלתי חוקיים □ בהתערבות יו״ר צעירי מרצ וח״כ דן כהן ובני טמקין הובטחו להן פתרונות דיור

המתבצרים על גג משרדי עמידר בחולון עם בלון גז (צילום: אלון רון/ ישראל סאן)

□ נחמן גלבוע

5 משפחות של מחוסרי דיור מחולון, שהתבצרו אתמול לפנות בוקר על גג בניין המשרדים של חברת עמידר בעיר, עזבו את המקום בצהריים לאחר שהובטח להן כי יימצאו להן פתרונות דיור.

ל־5 משפחות נוספות הובטח מענק לשנתיים של שכר דירה בגובה של 1,000 שקל לחודש, אך הן דרשו הבטחה לפתרון דיור בתום השנתיים. במהלך היום פתח אחד המתבצרים את ברז בלון הגז שנשא עימו, אך לא נגרם נזק לאיש. מפקד תחנת חולון, סנ״צ יצחק כהן, שהרגיע את הרוחות, פינה את המתבצרים מהגג לאחר שהובטח להם סיוע ממשרד השיכון.

בשעות הצהריים בעת הירידה מהגג נפלה אחת הנשים, אבלין מאיר, ונחבטה במסדרון. היא פונתה לבית החולים במצב קל.

10 המשפחות, חלקן עם ילדים, שפונו משלושה מבנים בלתי חוקיים בשכונת ג׳סי כהן בחולון, עלו אל גג בניין עמידר ברחוב סוקולוב והתמקמו בו עם מזרונים ושמיכות. הן הביאו עימן גם מיכל גז ובקבוקי נפט ואיימו לפגוע בעצמן, אם לא יזכו לדיור הולם. כח משטרה מתחנת חולון ובראשו מפקד התחנה, סנ״צ יצחק כהן הגיע למקום אך לא התערב בנעשה.

בשעות היום הוצאו מן הבניין עובדי עמידר, בעקבות ההתפרעות על הגג, והמתינו שיימצא פיתרון. על גג הבית נתלו סיסמאות ״פושר – לא רק אתה חולה גם אנחנו״ ו״לא רוצים לגנוב, לא רוצים סמים, רוצים קורת גג.״

אחד המפגינים, שמעון צמח (32), אסיר משוחרר, הסביר שאינו רוצה לגור בבית הוריו עם אחיו המכורים לסמים. ״השתחררתי פעם אחרונה אחרי 4 שנים בבאר שבע ואני נמצא בתהליך שיקום. אני לא רוצה לגור באותה סביבה ולהדרדר חזרה לפשע.״

נציג השכונות מטעם מרצ, מרדי דריקס, ויו״ר צעירי מרצ, עופר שטרית, סייעו בתיווך בין המתבצרים למשרד השיכון. לאחר הבטחתם של ח״כ דן כהן וח״כ בני טמקין לטפל בנושא בכנסת, נבדקו ובאויותיהם של המתבצרים. ל־5 משפחות הוצע מיד דיור, בטיפולו של סגן שר השיכון, אלי בן מנחם, ול־5 אחרות ובהן בודדים וזוגות ללא ילדים, הוצעה שכירות.

רמון לראשי הפועל: ההסתדרות לא תממן את הספורט המקצועי

מניצני השינויים בוועד הפועל: הופסקה אספקת עשרות עיתונים

□ אבשלום קווה

המזכ״ל חיים רמון הודיע אתמול לראשי מרכז ״הפועל״ כי ההסתדרות לא תממן את הספורט המקצועי, והטיפול בתחום זה יועבר לידי ספונסורים. ההסתדרות תחתור לקידום מפעלי הספורט העממי, תוך העברת הכספים ישירות לקבוצות ולא למרכז. בפגישה אתמול השתתפו העומד בראש המרכז, יורם אוברקוביץ׳, וכן חברי ההנהלה, יעקב אבימור ודדי הרניק.

עוד הודיע רמון, כי בכוונתו לצמצם את מספר מזכירי הפועל, הסוורים ברוב רובן של מועצות הפועלים וכן להפריד בין ספורט ובין פוליטיקה. הוא הודיע, כי מעתה ואילך לא יהיה ״הפועל״ תחת חלוקה … פוליטיים.

יצויין, כי בקווי היסוד, שאושרו בועידה … האחרונה, נקבע מהלך זה וכן עוד שורה של … בתחום התפעולי־אירגוני. רמון הוציא … לתפקידו שורה של הוראות הכוללות בין … על פעילות פוליטית מפלגתית במשכן … ביטול כל הסובסידיות לארוחות במסעדות … ועוד.

אתמול הופסקה הזרמת עשרות עיתונים ל… ומוסדות ההסתדרות. רק כ־20 נבחרים ימשיכו … עיתוני הערב וזאת בנוסף על המנויים השנתי…

הוועדה לקידום מעמד האשה בכנסת דנה בהטרדות מיניות

□ בצלאל עמיקם

״לאחר שמנהל בית הספר עיין בחומר, הוא משך אותי אליו בחוזקה. ניסיתי להדוף אותו, אך ללא הצלחה״ – כך העידה … מורה שגוללה פרשת התנכלויות מצד מנהל בית ספרה. המורה … לקידום מעמד האישה בכנסת. בוועדה התלוננו נשים נוספות … מיניות וטענו כי לא נעשה דבר כדי להקל על סבלן של …

ח״כ נעמי חזן שהאזינה לדברים אמרה: ״פקעת סבלנותי …

צריך לקחת יוזמה בנושא״. ח״כ יעל דיין ציינה, כי הגישה … בנושא ההטרדה המינית על ידי נותן שרות מקצועי … מינית. בישיבה ניכר חוסר תאום מוחלט בין נציבות שרות … הממשלה בנושא הטפול בנפגעי הטרדה מינית.

קופות הגמל יחויבו במס על רווחים מני״ע שירכשו בחו״ל

□ יאיר מידן

קופות גמל תרוכשות ניירות ערך זרים בחו״ל יחוייבו ב־35 אחוז על רווחיהם במכירת אותם ניירות ערך. רווח ההון יחושב על פי שער המטבע בו נרכש נייר הערך. על הסכום האינפלציוני לא ישולם מס. קופות הגמל פטורות כיום ממס על הכנסותיהן והן גם לא מחוייבות במס על השקעותיהן בבורסה, בדומה לפטור שניתן ליחידים. קביעת שיעור מס של 35 אחוז על השקעות בחו״ל תביא להשוואת המס המוטל על אפיק השקעה של יחידים. במסגרת השלב הבא של הליברליזציה במט״ח שיופעל בקרוב, יינתן לקופות הגמל היתר לרכישת ניירות ערך בבורסות מוכרות בחו״ל, עד 2 אחוז מנכסיהן. בהמשך יורחב ההיתר גם לחברות ביטוח וקרנות פנסיה.

האף היהודי התקצר בקריקטורות הערביות

□ בצלאל עמיקם

האף היהודי התקצר בקריקטורות בעיתונות הערבית מאז … השלום. ממצא זה הביא אתמול ד״ר אבי בקר, מנכ״ל … בישיבת הקבוצה הפרלמנטרית למאבק באנטישמיות … סיפר בקר, התארך האף היהודי, וזה לאחר ארועי …

ישיבת מזכירות …
תתקיים ביום ה׳
14.7.94 בשעה 16.00
על סדר היום:
1. מידע.
2. חוק בחירה ישירה של ראש הממשלה.
3. גיור ילדים מאומצים.
4. קווים ראשונים לתקציב המדינה.
5. ייצוג ועדי עובדים במפ״ם.
6. שונות.
חנן ארז

בהגרלת הלוטו שנערכה אתמול עלו בגורל המספרים הבאים: 47, 41, 37, 34, 29, 3 והמספר הנוסף 23.

פיס צ׳אנס
ההגרלה מיום 12.7.94

♣	♦	♥	♠
K	8	Q	10

רוכב אופנוע נהרג בתל־אביב

(עו). רוכב אופנוע, ג׳מאל אבו־רקע (28) מהכפר מיסר בגליל המערבי, נפצע בחצות הלילה שבין יום שני לשלישי בתאונת דרכים ומת מאוחר יותר בבית החולים איכילוב בתל־אביב. הודעה נמסרה למשפחתו.

רוכב האופנוע נסע ברחוב הירקון בתל־אביב מצפון לדרום וכהגיעו לצומת ברחוב ארלוזורוב, נפגע ממכונית מ״ז 306, שנסעה ברחוב הירקון מדרום לצפון. הרכב המרטי פנה שמאלה בצומת ארלוזורוב, בניגוד לתמרור, המורה נסיעה ישר ללא כל פנייה, ופגע ברוכב האופנוע שנסע כחוק. רוכב האופנוע נפצע פצעים קשים מאד ופונה לבית החולים איכילוב, שם מת מפצעיו זמן קצר אחר כך. נהגת הרכב הפוגע (69) נעצרה לחקירה ושוחררה בערבות.

ביקורת על אופן גביית חובות מאושפזים לבתי חולים ממשלתיים

□ בצלאל עמיקם

בוועדה לביקורת המדינה של הכנסת נמתחה ביקורת חריפה על האופן בו טיפל משרד הבריאות בגביית חובות בהיקף של כ־50 מיליון שקלים שחבו מאושפזים לבתי חולים ממשלתיים. דו״ח מבקרת המדינה בנושא זה מגלה, כי שני עורכי דין נבחרו לצורך המשימה, ללא מכרז או תהליך פומבי אחר של קבלת הצעות.

שר הבריאות, אפרים סנה, אמר כי בעקבות הדו״ח גובש נוהל חדש, בו נקבע הליך פומבי לשכירת עורכי דין ושמירה על סודיות מאגרי המידע שבהם כלולים פרטים רפואיים חסויים.

ח״כ יהלום תקף שיתוף דראוושה ״הקיצוני״ ביום עיון של משרד החינוך

□ נעמי ריפתין

״זאת הפעם הראשונה שמשרד החינוך מחדיר פוליטיזציה כה גלויה ונותן ל,,ישהו מהשוליים הקיצוניים להופיע ביום עיון של המשרד,״ אמר אתמול ח״כ שאול יהלום (מפד״ל), שיצא נגד העובדה שהוזמנה ח״כ דראוושה להופיע ביום עיון להכשרת מנהלים בעתיד. שר החינוך, אמנון רובינשטיין, הגיב על דברים אלה ואמר שהוא תמה ומביע צער על הסגנון שחבר הכנסת יהלום בחר להשתמש בו, סגנון שאינו מתאים לדיון הפרלמנטרי.

רמון: שכר חברי הוועדה המרכזת יקוצץ בלמעלה מ־30%

שכרם יהיה מעט נמוך מזה של חברי כנסת □ צפוי גירעון של כחצי מיליארד שקל □ מכירת נכסי ההסתדרות, שהיתה אמורה לכסות חלק מהגירעון, נתקלת בבעיות משפטיות

□ אבשלום קווה

מזכ"ל ההסתדרות, חיים רמון, ויו"ר הוועד הפועל, רן כהן, השתתפו אתמול בכינוס רב משתתפים של עובדי הוועד הפועל ומוסדות ההסתדרות, הכוללים את מכון לבון, בית לסין, בית פעילי ההסתדרות ועוד.

רמון מסר, כי הבעיה האקוטית העומדת בפני ההנהגה החדשה של ההסתדרות היא גירעון של כחצי מיליארד ש"ח. אסיפת העובדים אורגנה על־ידי ועד העובדים, הדורש מהמזכ"ל הבהרות לגבי עתיד מאות המועסקים.

רמון שב והצהיר, כי יעמוד על התוכנית, אשר את קוויה העיקריים הציג לפני הבחירות, הכוללים ביטול אגפים ומחלקות וצמצום בכוח האדם.

מאות עובדים צבאו על כניסות אולם הישיבות, שהיה מלא לחלוטין. העובדים גילו חוסר סבלנות כלפי יו"ר הוועד, ברכה זיגלמן, וחברי הוועד האחרים, ודרשו מנציגי "השלטון הישן" לקצר את דבריהם, כדי לאפשר לרמון לשאת את דבריו.

רמון הציב בפתח דבריו את הקו בינו לבין העובדים: "אני המעביד שלכם. יש לכם ועד שאמור להגן על הזכויות שלכם. אבצע את תוכנית הרפורמות." בקרב העובדים הובעה מורת רוח והשתוממות על השימוש בביטוי "מעביד" מצד מזכ"ל ההסתדרות.

רמון דרש לא לעסוק בעניינים פוליטיים בשעות העבודה ועל חשבון העבודה. הוא קבע, כי חוקת ההסתדרות "היא בלתי־סבירה" בכל הכרוך בהפרדה, שאיננה קיימת בה, בין עובדים מן השורה ונבחרי ציבור.

הוא חזר על עיקרי הצמצומים והשינויים, אשר נועדו לחסוך כ־4.5 מיליון שקלים: חיסכון של חצי מיליון ש"ח בשנה יושג עם ביטול המנויים על עיתוני הערב והשאר יושג על־ידי ביטול הנסיעות במוניות על־ידי אותם עובדים המקבלים אחזקת רכב וכן ביטול סבסוד של ארוחות צהרים מחוץ לבניין הוועד הפועל.

הגירעון הצפוי בשיעור של חצי מיליארד שקלים נובע מהתחייבות קופת־חולים להעביר במהלך השנה 2.2 מיליארד שקלים להבראתה. תקציב ההסתדרות גופה הוא כ־700 מיליון ש"ח. סך התשלומים של המס האחיד יגיע ל־2.4 מיליארד ש"ח.

אחד היעדים לכיסוי גירעון זה מצוי במכירה של נכסי ההסתדרות, הנאמדים במיליארדי דולרים.

רמון מסר, כי מכירת הנכסים נתקלת בבעיות משפטיות סבוכות למדי ולפיכך לא ברור, לפי שעה, מהיכן ימצאו המקורות הכספיים לכיסוי הגירעון הצפוי.

בהתייחסו למשכורות המשולמות בוועד הפועל אמר רמון, כי היחס בין השכר בדרגות הנמוכות לגבוהות הוא "בלתי־פרופורציוני" ובעתיד יקוצץ שכר חברי הוועדה המרכזת בלמעלה מ־30%, ויהיו פחותות במקצת ממשכורות חברי כנסת.

סולם השכר של שאר העובדים יותאם לסולמות השכר הנהוגים בשירות הציבורי.

על המִשמר

טיעונים דמגוגיים זולים

ישראל כזכור אימצה את החלטות 242 ו־338 של מועצת הביטחון, ששללה סיפוח שטחים שנכבשו במלחמת 1967. בהחלטות אלו הכירו גם ממשלות הליכוד והן משמשות בסיס לכינוס ועידת מדריד, כלומר להחלטה הזאת מחוייבות גם ממשלות הליכוד וגם הממשלה הנוכחית, פרט לאופוזיציה השולית של הימין הקיצוני. כזכור ועידת מדריד התכנסה לראשונה בהשתתפותם של יצחק שמיר ובנימין נתניהו.

הגולן נתפס בישראל מאז ותמיד כבעיה בטחונית בלבדית. רמת הגולן אינה שייכת לגבולות ההבטחה ולא לארץ ישראל, שהתנועה הציונית כללה במצעה. לכן גם אין לליכוד שום מחוייבות אידיאולוגית לגולן ואף בנימין נתניהו רמז לא פעם, כי הוא ומפלגתו מוכנים להיות גמישים בנושא הגולן. אולם כאמור עמדות עקרוניות אינן מחייבות את מנהיגי הליכוד, כאשר מדובר במימוש רווחים מידיים בבורסה הפוליטית.

אין ויכוח ולא היה ויכוח על כך כי הגולן הוא שטח של סוריה. הויכוח עם הסורים הוא לגבי קצב הפינוי, הבטחת פירוז, מניעת סיכונים בטחוניים ואמינות ההסכם. אמינות ההסכם תלויה בין השאר בהכרה סורית בישראל, בהחלפת שגרירים כבר בשלבים הראשונים של הביצוע ועוד תנאים סבירים שיאפשרו לממשלה לגייס את תמיכתה הפעילה של רוב הציבור בהסכם השלום.

לכן המתקפה על הצהרת שמעון פרס, שישראל הכירה בריבונות סוריה על הגולן היא מלאכותית. הצהרה זאת הושמעה כבר לא פעם אחד בעבר. כל מי שאינו מוכן להכיר בעובדה זאת הוא לא מעוניין בשלום. ניתן לקבוע שאין שום טעם ואינטרס ישראלי לדחות את השלום עם סוריה, אם היא תוכיח כי היא מתכוונת באמת לשלום. אין שום סיבה להניח כי בעתיד הרחוק יותר ניתן יהיה להשיג תנאים טובים יותר. להיפך, שינוי בממשל האמריקני, התערבות מעצמות נוספות במזרח התיכון, התגברות הפונדמנטליזם המוסלמי עלולים להביא לתנאים קשים ביותר או למלחמה הרסנית ומסובכת לישראל.

עדיף היה לו הליכוד לא היה הופך בעיות גורליות של ביטחון המדינה וקיומה לנושא מחלוקת במדיניות הפנים. הציבור אינו קונה מדיניות כזאת ואין להניח שיצמח לליכוד יתרון אלקטורלי מטיעונים דמגוגיים זולים.

טובעים במספרים

אתמול התקיימה הגרלת האגודה למען החייל לשנת 94' "חופסים פרסים בכרטיסים מתרים לי". נמכרו כ־1.4 מיליון כרטיסים, אשר הכנסותיהם קודש לרווחת חיילי צה"ל (צילום: ישראל סאן)

מרכז מפלגת העבודה בחר נציגי הוועדה המרכזת של ההסתדרות

□ יהודה צור

באווירה ססגונית בחרו אתמול בהצבעה חשאית חברי מרכז מפלגת העבודה את שש נציגי המפלגה לוועדה המרכזת של ההסתדרות. מתוך כ־1,300 חברי המרכז הצביעו 970 איש.

לששת המקומות הראשונים נבחרו פיני שומר, שקיבל 292 קולות, נוגה בוטנסקי – 273, יורם אוברקוביץ – 271, גרשון גלמן – 252, מאיר בת – 248.

לפי החלטת המרכז, המקום השישי שוריין לנציג ערבי, ולכן למרות שמוטקה חסון קיבל 236 קולות הוא נאלץ לפנות את מקומו לנציג ערבי ולתפקיד נבחר מג'ארלה – 225 קולות. הקלפיות נפתחו בשעה 2:00 אחר הצהרים ונסגרו בשעה 6:00 בערב.

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, ניסים שרם, הכריז על תוצאות ההצבעה ששמו קץ למערכת בחירות שנוהלה עד לשעות הקלפיות כאשר הראשים בבית ברל היו מכוסים פתקאות ודוכני הסברה של 27 המתמודדים לחמישה המקומות לחברים היהודים ועוד שבעה מתמודדים על המקום השמור לנציג המיעוטים.

ועדה מסדרת המורכבת מרבין, הברפלד ווילי תתכנס כדי לקבוע מי מתוך חברי הוועדה המרכזת מטעם העבודה ימלא אחד מארבעה תפקידי ביצוע המגיעים למפלגת העבודה מתוך עשרה אגפים חדשים בהסתדרות.

משפט דרעי: הסנגוריה תקבל 30 קלטות מהתביעה

(ע). שופטי בית המשפט המחוזי בירושלים, יעקב צמח, מרים נאור ומוסיה ארד, הורו אתמול לתביעה במשפטו של ח"כ אריה דרעי לגלות לסנגוריה את תוכן דברי הפתיחה של חוקריו של דרעי, שנאמרו טרם כניסתו של דרעי לחדר החקירות. כן הורו השופטים לתביעה לאפשר לסנגוריה להקליט 30 קלטות מהחקירה במלון.

השופטים סייגו את החלטתם לגבי ארבע קלטות, שלגביהן נקבע, כי התביעה זכאית, אם תמצא שיש בכך טעם, להעביר להגנה את העתקיהן, תוך מחיקת דברי הפתיחה.

השופטים קיבלו את עמדת באי כוחו של דרעי וקבעו, כי אף ההודעות הפורמליות על פתיחת החקירה, כפי שמובאות בקלטות, מהוות חומר חקירה. זאת, משום שלגבי כל מועד של חקירה מצויין בקלטות מי היו החוקרים הנוכחים ומה זהות הנוכחים בחקירה.

חבר פרלמנט אלג'ירי יגיע לארץ בשבוע הבא

(ע). חבר הפרלמנט האלג'ירי, מחרי אבאס אלאלו, ממעוד המפלגה החילוניות דמוקרטיות (APUA) – האמור להגיע בשבוע הבא לביקור בישראל, אמר אתמול בראיון ליומן החוץ של קול ישראל, כי מטרת ביקורו היא להביא לקירוב בין שתי המדינות ולתהליך של נורמליזציה ביחסיהן.

אלאלו שיבח את חופש הביטוי בישראל – שאפשר למפלגות שונות בפלסטינים להביע דעתן גם בימים שאש"ף נחשב לארגון טרור, והביע תקווה כי גם ארצו תהנה מחופש ביטוי דומה.

אלאלו אמור להגיע לארץ ביום שלישי הקרוב ולהיוועד עם מנכ"ל משרד החוץ, אורי סביר.

לאה רבין נענתה לבקשת סוהא ערפאת בעניין האסירות הבטחוניות

(ע). רעיית ראש הממשלה, לאה רבין, אמרה אתמול, כי בכוונתה להיענות לבקשה שהפנתה אליה סוהא ערפאת ביום רביעי בתוכנית "בוקר טוב אמריקה", ולפעול לשחרורן של האסירות הפלסטיניות, בעיקר החולות שבהן.

היא אמרה, כי תשמח להיפגש פנים אל פנים עם סוהא, וכי היא מקווה שפגישה אישית תהיה נינוחה יותר מן הראיון הטלוויזיוני המשותף, שבו היתה סוהא מתוחה מעט.

הכנסת אישרה תוספת ביטוח לאומי לחיילי מילואים קרביים

□ בצלאל עמיקם

הכנסת אישרה ברוב של 14 נגד 3 את הצעת־החוק של חבר־הכנסת אביגדור קהלני (עבודה), המעגנת בחוק ביטוח לאומי תוספת לחיילי המילואים המשרתים יותר מ־30 יום בשנה במסגרת שירות מילואים בדרג הקרבי.

קהלני טען, כי חוסר השוויון הבולט בתקופות שירות המילואים בין היחידות הקרביות לאחרות, ימשיך להתקיים לפי כל חוות־הדעת הצבאיות. משום כך יש לדעתו צורך לתגמל באופן כספי את אלה שמשרתים שירות ממושך ומפרך.

"20 אחוז מחיילי המילואים נושאים ב־90 אחוז מהנטל," אמר קהלני. "אם אנחנו רוצים להפסיק את התחושה שמדובר בפראיירים, ולעודד גיוס ליחידות קרביות, יש חובה לעשות צדק בנושא. אם אי־אפשר להוריד מהנטל הכבד, הרי המגמה המסתמנת, לפחות יש לפצות כספית את אלה העושים מלאכת קודש ללא תמורה עודפת, על אילו שנמנעים מכך מסיבות שונות."

למרות התנגדות הממשלה, התאחדו ח"כים מהאופוזיציה ומהקואליציה כאחד, ותמכו בהצעת החוק.

לפאר־לי ולאלי שחר
משתתפים בצערכם
בית "על המשמר"

ביום השלושים לפטירתה של חברתנו היקרה
רות יתום
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום א', 17.7.94 בשעה 16:00.
המשפחה וקבוצת [illegible]

על המשמר
לציונות לסוציאליזם לאחוות עמים
עורך ראשי: צבי טימור — מנכ"ל: יוסף הולנברג
עורך משנה: ישראל זמיר — מרכזת המערכת: דורית גפן
המו"ל: עיתון וספר בע"מ
המערכת והמנהלה
תל אביב, 67771 רח' חומה ומגדל 2 טל. 03-6388555 פקס 03-5370037
מח' מודעות: טל' 03-6388508 פקס' 03-372301
מח' המנויים 177-022-0668 שרות שק דואר נעול 61999
סניף ירושלים: רח' בן יהודה 2, חדרים 102, 121, טל' 02-255161 פקס 02-250145 ת"ד 1216 ירושלים 91008
סניף חיפה: רח' פבזנר 17 טל' 04-673673, פקס' 04-676057, ת"ד 4007 חיפה 31040
AL HAMISHMAR (THE GUARDIAN) Daily
Tel-Aviv P.O.B. 61999
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי יד.
© כל הזכויות שמורות
מודפס ב"חדפוס חדיש" בע"מ, טל. 03-6388510

פרס: ממשלות ישראל כבר הכירו בעבר בריבונות סוריה על הגולן

שר החוץ קרא לא להשקיע ביישובים ברמת־הגולן ולחזק את היישובים בבקעת הירדן □ רבין סירב להתייחס לדברים, ואמר כי אין לתלות תקוות גדולות בביקור כריסטופר באיזור שכן עמדות ירושלים ודמשק רחוקות מדי

□ יהודה צור, סימה באר, כתבנו המדיני

שר החוץ שמעון פרס אמר אתמול בכנס התק"ם, שהתכנס בסמינר אפעל: "בניגוד לרמת־הגולן, אני לא מציע להוריד אף יישוב בבקעת הירדן." פרס ציין, כי אין להשקיע ביישובים בגולן, אולם יש לחזק את יישובי הבקעה. דבריו של פרס עוררו רוגז בקרב כמה מחברי המרכז. בתגובה לשאלות אמר פרס, כי ממשלות ישראל בעבר, לרבות אלה של גולדה מאיר ושל לוי אשכול, כבר הכירו בריבונות סוריה על הגולן, ואין בכך שום דבר חדש. פרס התייחס גם להחלטת ממשלת האחדות הלאומית של אשכול ובגין ב־1967, ואמר כי "בעבר הכירה ישראל בריבונות סוריה על רמת הגולן, ובשלום המבוסס על הגבול הבינלאומי, בכפוף לצרכי הביטחון של ישראל."

פרס ציין, כי "ההסכם בין ירדן לישראל צריך להיות פוליטי וכלכלי, אולי כלכלי יותר מאשר פוליטי." שר החוץ עורר עניין כשאמר: "אנחנו לא באים להפוך את ירדן לפלסטין. ירדן היא ירדן, ופלסטין היא פלסטין."

הוא מסר עוד, שבחודש אוקטובר התכנס במרוקו, בחסות המלך חסן, כנס שנועד לגייס 13 מיליארד דולר לפיתוח עמק השלום שישתרע בין ים המלח לים סוף.

שר החוץ חזר שוב על קביעתו, שלפיה ירושלים סגורה מבחינה פוליטית ופתוחה מבחינה דתית, ואין ספק שהיא תמשיך להיות בירתה של מדינת ישראל בלבד. הוא הזהיר, שאם לא יהיה הסכם שלום עם סוריה – היא תפנה לדרך אחרת.

פרס חזר כמה פעמים על כך שהסכם סיני, שם פונו כל היישובים וכל השטח הוחזר למצרים, מהווה תקדים בכל הקשור למו"מ עם סוריה.

פרס אמר, כי פעמים רבות הוא לא היה מרוצה מהצהרותיו של ערפאת או ממה שהוא מביא במכוניות שלו, אך הוסיף כי "אם לא נעשה שלום כולל, יסודי ומהיר, ישראל תהיה נתונה לסכנות קיומיות."

דבריו של פרס עוררו ביקורת בקרב ח"כים ממפלגתו ובקרב ראשי יישובים בגולן. למרות זאת סירב ראש הממשלה יצחק רבין להתייחס לאבחנה שעשה פרס בין בקעת הירדן לרמת־הגולן. רבין אמר, שבעניין זה הוא פועל לפי קווי היסוד של הממשלה. הוא הזהיר מפני ציפיות מוגזמות במשאו־מתן עם סוריה, ואמר כי אין לתלות תקוות גדולות בביקורו הקרוב של שר החוץ האמריקאי וורן כריסטופר באיזור, כיוון שהפערים בין עמדות ישראל וסוריה גדולים מאוד. כשנשאל רבין, האם יש בדברי פרס ניסיון להכשיר את דעת הקהל בישראל לקראת החלטה ישראלית הנוגעת לריבונות סוריה בגולן, הוא השיב: "את המסקנות האלה תסיקו בעצמכם חברים."

שר החוץ האמריקאי יגיע לישראל ביום שני בבוקר. הוא ייפגש עם רבין ועם פרס, וביום שלישי יסע לדמשק ומשם לעמאן. מעמאן ייצא כריסטופר למפגש המשולש עם פרס ומג'אלי לחוף ים המלח בצד הירדני, וביום חמישי ישוב לישראל. ביום שישי הוא ייצא שוב לדמשק, וייתכן שבשעות הצהריים ישוב לישראל על מנת לדווח על תוצאות פגישותיו עם הנשיא חאפז אל אסאד.

חבר־הכנסת חגי מירום אמר, שאבחנתו של פרס בין ירדן לפלסטין מרמזת על כך שהוא תומך בהקמת מדינה פלסטינית. מירום אמר, שהוא אינו מתנגד לפתרון זה, אם מדובר במדינה מפורזת.

חבר־הכנסת אבי יחזקאל תקף בחריפות את דברי פרס בעניין ירדן ופלסטין, ודרש לכנס את מוסדות המפלגה לדיון אידאולוגי בעניין. הוא האשים את פרס בכך שהוא רץ מהר מדי בדרכו לשלום עם הפלסטינים.

חבר־הכנסת אביגדור קהלני התייחס לדברי פרס על רמת־הגולן, ואמר שלעיתים קרובות נסותי שר החוץ בדברי חוונו, והוא מוכן לוותר כבר עתה על רמת־הגולן, עוד לפני פתיחת המו"מ. קהלני אמר, שככל הנראה פרס החליט שזה מה שיהיה בסופו של דבר, ולכן הוא מצהיר על כך. "וזה דבר שלא ייעשה," אמר קהלני.

דובר ועד יישובי הגולן, אורי הייטנר, תקף בחריפות את דברי פרס, שמהווים לדעתו פגיעה בכל מפעל ההתיישבות הציונית בארץ ישראל. הוא ציין, שלא ייתכן ששר החוץ מוותר על ריבונות ישראל על הגולן, שהוכרזה על־ידי הכנסת. הוא אמר: "אין שום היגיון בדברי פרס על כך שבעבר הכירה ישראל בריבונות סוריה על הגולן." הייטנר הוסיף, כי הוא התבייש לשמוע את דברי פרס במרכזו התק"ם.

יו"ר המועצה האיזורית גולן, יהודה וולמן, גינה אף הוא את דברי פרס, וציין שממילא אם וכאשר יהיה צורך להכריע, אין לו ספק שהעם יתמוך בססמה "העם עם הגולן", והאיזור יישאר בריבונות ישראל.

"דמשק מוכנה לדון בעתיד הקשרים עם ישראל"

(ע"ר). דמשק שבה והכריזה אתמול, כי היא מוכנה לדון בעתיד הקשרים עם ישראל, אם זו תכריז על נכונותה לסגת מרמת־הגולן.

במאמר מערכת בעמודו הראשון ציין היומון הממשלתי "אל־בעת", כי סוריה תדון בהסדרי ביטחון ובנושאים אחרים הכלולים את שיחות השלום תמורת התחייבות כזו מצד ישראל.

העיתון גם ציין, כי דמשק רוצה לשוחח עם שר החוץ האמריקאי וורן כריסטופר, שיפתח בשבוע הבא בסבב שיחות באיזור, על כל דבר העשוי לקדם את תהליך השלום "במסגרת גבולות הריבונות הלאומית".

עורך היומון, טורקי סאקר, ציין במאמר המערכת כי דמשק לא תפעל למען שלום נפרד עם ישראל, אך היא רצינית ברצונה להביא להצלחת המו"מ.

בסיוני מעריך שתוך שנה יהיה הסכם עקרונות בין ישראל לסוריה

□ יהודה צור

שגריר מצרים בישראל, מוחמד בסיוני, אמר אתמול בפגישה עם חברי ועדה של מפלגת העבודה לקשרים עם ארצות ערב, כי להערכתו עד יולי 95' תהיה הצהרת עקרונות בין סוריה לישראל. לדברי בסיוני, בהסכם עם סוריה יהיו שלושה מרכיבים: שטח, שלום והסדרי ביטחון.

בסיוני, שכיהן בעבר כשגריר מצרים בסוריה, אמר שהנוסחה של שטחים תמורת שלום מקובלת על שני הצדדים, ועכשיו יהיה משא־ומתן על מהות. הוא אמר, שמהיכרותו עם הנשיא אסאד הוא יודע שמדובר באדם אמין, שיכבד כל הסכם וכל חתימה. "עמדתו של אסאד היא שלום רק תמורת כל הגולן, לפי הדגם של השלום בין ישראל למצרים," אמר בסיוני.

מזכ"ל מפלגת העבודה, ניסים זווילי, אמר כי דברי בסיוני נשמעים אמינים. הוא ציין, שהשגריר מכיר היטב את הממסד בדמשק ואת הלכי הרוח בעם הסורי, והוסיף: "לכן אנו אופטימיים לגבי הניתוח שלו." בתגובה על כך אמר ראש הממשלה יצחק רבין, כי הוא מקווה שבסיוני צודק.

יו"ר הוועדה, פרופ' יוסף גינת, אמר שבמצרים הוקמה ועדה מקבילה בראשות מוסטפא חליל ויוסוף באלי.

ארה"ב אינה צופה פריצת דרך בשיחות ישראל־סוריה

□ עודד אור (וושינגטון)

ארצות־הברית אינה צופה פריצת דרך בערוץ הישראלי־סורי, כיוון שפער גדול מפריד בין עמדות ישראל וסוריה – אמר אתמול דובר מחלקת המדינה, מייק מק'קארי, בתדרוך היומי לכתבים. לדבריו, מטרת ביקורו של מזכיר המדינה וורן כריסטופר באיזור היא לנסות לגשר על פני המרחק הרב בין עמדות הצדדים.

מק'קרי הוסיף, כי הביקור ישמש הזדמנות עבור המזכיר לעמוד מקרוב על ההתקדמות החיובית ביישום הסכם העקרונות עם אש"ף. הוא ציין את הסיוע האמריקאי ליישום ההסכם, והגדירו "זהיר". נראה, כי הגדרה זו באה בעקבות דרישתם של חברי קונגרס וארגונים יהודיים להדק את המעקב אחרי מילוי התחייבויותיו של אש"ף בהסכם.

קבוצה של מחוקקים מבקשת להתנות את הקצאת הסיוע לשטחים, בסך 500 מיליון דולר, בביטול הסעיפים הנוגעים להשמדת ישראל באמנה הפלסטינית, ובהקפדה רבה יותר מצד ראש אש"ף יאסר ערפאת על גינוי מעשי הטרור.

"הבנק העולמי התחייב לכסות את הגירעון הפלסטיני"

(ע"מ). חבר מועצת הרשות הפלסטינית הממונה על ענייני הכלכלה, אבו־עלא, אמר בראיון לעיתון ירדני, כי בשיחות וושינגטון הושגו תוצאות חיוביות: הבנק העולמי התחייב לכסות תוך שלושה חודשים את הגירעון בתקציב האוטונומיה הפלסטינית, והוקצו סכומים לפרויקטים שיישומם יחל לאלתר.

לדבריו, ההישג החשוב ביותר של הביקור היה אפשרות צירופה של פלסטין לתוכנית העדיפויות המסחריות האמריקאיות.

חברת התעופה הפלסטינית תחל לפעול באמצע אוגוסט

(ע"צ). בכיר פלסטיני הודיע אתמול, כי חברת התעופה הפלסטינית תחל לפעול באמצע אוגוסט, בטיסה ראשונה בין שטחי האוטונומיה – עזה ויריחו – לבין קהיר.

מנכ"ל התעופה האזרחית הפלסטינית, פאיז זיידה, מסר ליומון "אכבאר אליאום" בבחריין, כי החברה מתכוונת לרכוש בשלב ראשון מטוסים בני 50 מושבים, כדי לקיים קשר בין עזה ליריחו ובין שטחי האוטונומיה לבין קהיר וקפריסין.

לדבריו תצטרך החברה בשלב מתקדם יותר להתקין שדות תעופה חדשים בתוך עשרה חודשים, כדי שתוכל להפעיל מטוסים בעלי תפוסה של 150 נוסעים לבירות ערביות במפרץ, לרומא ולאתונה.

הוא טען, בלי לפרט, כי "בקלאנדיה יהיה שדה התעופה הפלסטיני הראשי." שדה תעופה זה, הנמצא מצפון לירושלים, נבנה בידי הבריטים בימי המנדט. הוא מופעל על־ידי ישראל מאז מלחמת ששת הימים, במיוחד לטיסות פנים או כשיש בעיות טכניות בנמל התעופה בן־גוריון.

תרומה אמריקאית – שיכון ליד עזה

(ע"צ, ע"ד). שגריר ארה"ב בישראל, אדוארד ג'רג'יאן, נפגש אתמול בעזה עם ראש אש"ף יאסר ערפאת. היתה זו הפגישה הראשונה בין ערפאת לשגריר האמריקאי מאז כינון האוטונומיה בעזה וביריחו. השגריר ומשלחתו באו לעזה לרגל הנחת אבן הפינה לשיכון בן 192 יחידות דיור, שיוקם ליד עזה בתרומה אמריקאית של 6.8 מיליון דולר. בתמונה: ערפאת עם דובר מרואן קנפאני בתפילה קצרה לפני הטקס. לאחר גזירת הסרט והנחת אבן הפינה אמר ערפאת: "זוהי הוכחה לתמיכת הנשיא קלינטון בעם הפלסטיני." (צילום: איי.פי)

מפ"ם מתנגדת לשינוי חוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה

□ יהודה צור

מזכירות מפ"ם החליטה אתמול להתנגד לכל יוזמה לשנות את החוק הקיים לבחירה ישירה של ראש הממשלה. המזכירות אומרת, שבנסיבות הקיימות תומכת מפ"ם בחוק ומנחה את נציגיה בכנסת לפעול בהתאם.

המזכירות גם דנה בתקציב המדינה לשנה הבאה. סוכם, כי יש לתבוע מהאוצר ומהממשלה לכלול בהכנת התקציב גם יעדים חברתיים, כחלק מכלכלת השלום. כמו כן הביעה המזכירות התנגדות לסיכומים קודמים בנושא המיסוי, העלולים לפגוע במקורות שאותם ניתן יהיה להעביר להגשמת יעדים חברתיים, כמו הטיפול בעוני, צמצום הפערים ויצירת מקורות תעסוקה נוספים.

המזכירות תובעת מהאוצר לכלול בתקציב 95' את ההסדר המשלים לתנועותיה של התנועה הקיבוצית.

בעקבות דיווח של חברת־הכנסת ענת מאור לגבי גיורם של ילדים מאומצים, תומכת המזכירות ומאשרת את עמדת המפלגה, שלפיה מפ"ם תובעת מהרבנות הסדר מקל לגיור ילדים מאומצים, שיהיה חלק מחוק אימוץ כולל, שעדיין לא קיים למרות חשיבותו.

סגן שר החקלאות, ואליד צאדק ממפ"ם, ייפגש היום בעזה עם ראש אש"ף יאסר ערפאת. צאדק יגיע לעזה בראשות משלחת גדולה של חקלאים ערבים ויהודים מישראל.

למרות השמועות — הצי הצפון קוריאני נאמן לקים ג'ונג־איל

טוקיו, (ע"ר). מפקד הצי של צפון־קוריאה, קים איל־צ'ול, הכריז על נאמנותו לקים ג'ונג־איל, בנו של הנשיא המנוח קים איל־סונג, כמנהיגה החדש של המדינה – דיווח אתמול רדיו פיונגיאנג.

הכרזתו של איל־צ'ול משמעותית במיוחד, לאחר שנפוצו שמועות על התנגדות־כביכול בקרב מפקדי הצבא למנהיג החדש.

בתוך כך נמסר בסיאול, כי דרום־קוריאה החליטה לבטל חלקית את הכוננות המיוחדת שעליה הכריזה מייד עם מותו של הנשיא הצפון קוריאני קים איל־סונג.

דובר משרד ההגנה בסיאול ציין, כי לאור העובדה שלא נצפתה כל פעילות צבאית מיוחדת בצפון מאז מותו של המנהיג, הוחלט לבטל את הכוננות לגבי החיילים בלבד. באשר למפקדים הבכירים וליועציהם – מצב הכוננות עומד בעינו.

פקידים דרום קוריאנים ציינו, כי סיאול משוכנעת שתהליך העברת השלטון בצפון הסתיים למעשה, אם כי היא מצפה עדיין להודעה רשמית, שתפורסם לאחר ההלוויה שתיערך ביום ראשון.

ממשלת דרום־קוריאה הודיעה, כי לא תאפשר לאזרחיה לבקר בצפון כדי להשתתף בהלוויה, למרות ההודעה של הצפון כי תסכים לבואם של אבלים מהדרום.

דובר במשרד האיחוד בסיאול מסר, כי עמדת הממשלה בנושא לא השתנתה, וכי לא תאפשר לדרום־קוריאנים לבקר בצפון.

צפון קוריאה נהגה בעבר לעודד את אזרחי הדרום לבקר במה שמכונת התעמולה של קים איל־סונג תיארה כ"גן עדן עלי אדמות". שלטונות סיאול מנעו תמיד ביקורים כאלה, והדגישו כי רק הממשלה רשאית לקיים מגעים עם הצפון.

שליט האיטי אינו מתכוון להתפטר; משלחת הפקחים גורשה מהמדינה

ניו־יורק, (ע"ר, ע"צ). השליט הצבאי של האיטי, ראול סדרה, אמר ביום רביעי לרשת הטלוויזיה האמריקאית איי.בי.סי, כי הוא אינו מתכוון להתפטר, למרות שארה"ב קראה לו לעזוב את השלטון ועל אף האפשרות של פלישה אמריקאית בניסיון לאלצו להתפטר.

בראיון רמז סדרה, כי ניתן יהיה למצוא פתרון למשבר בהאיטי, אם ועדה מיוחדת של הקונגרס האמריקאי תבוא למדינה כדי לשאת ולתת עם הממשלה.

ארגון מדינות אמריקה – בת כ־100 חברים, המריאה ביום רביעי בערב מפורט או פרנס תחת שמירה כבדה, בטיסה סדירה של חברת אייר פרנס בדרכה לפואנט־א־פיטר, באי גוואדלופ – מסר כתב סוכנות הידיעות הצרפתית בבירת האיטי.

חיילים ושוטרים רבים, חמושים היטב, הקימו מחסומים וכתרו את כלי־הרכב בכניסות לנמל התעופה הבינלאומי של פורט או פרנס.

יו"ר המשלחת, הדיפלומט מטרינידד וטובגו קולין גרנדרסון, וכן דובר האו"ם בהאיטי אריק פאלט, סירבו לדבר עם עיתונאים.

נציגי הקבוצה של ארבע המדינות המכונות "ידידות האיטי" – קנדה, ארה"ב, ונצואלה וצרפת – וכהן השגריר האמריקאי ויליאם סווינג, נכחו במקום.

חברי המשלחת ישארו עד שבת בגוואדלופ, ומשם ימשיכו לסנטו דומינגו שברפובליקה הדומיניקנית.

סגן יו"ר המשלחת, טיאבילה ורואמה ממאלי, אמר בפואנט־א־פיטר: "באמצעות גירושם של המשקיפים הבינלאומיים מנסים שליטי האיטי להסתיר מעיני העולם את מציאות הדיכוי בארצם. המשלחת היתה העיניים והאוזניים של הקהילה הבינלאומית."

קואלות בסכנה

ההתאחדות האוסטרלית לשמירה על הקואלות משתמשת בצילום זה במסע הפרסום להצלת החיה הנתונה בסכנת הכחדה. היום יש באוסטרליה פחות מ־50 אלף קואלות, ומאות נהרגים מדי שנה על־ידי כלבים, מכוניות ומחלות (צילום: איי.פי)

צרפת דורשת דיון דחוף במועה"ב על המצב ברואנדה

פריס, (ע"ר, ע"צ). צרפת קראה אתמול לכנס בדחיפות את מועצת הביטחון של האו"ם, נוכח המצב המחמיר והולך ברואנדה – מסר משרד החוץ בפריס.

צרפת גם קראה לארגון לאחדות אפריקה ולראשי המדינות האפריקאיות הגובלות ברואנדה לקיים ועידת פיסגה כדי לדון בנושא, נאמר בהודעת משרד החוץ.

ההודעה ציינה, כי המספר העצום של פליטים רואנדיים הנוהרים לגבול זאיר, והעובדה שיש כמה מיליוני רואנדים עקורים, יצרו "מצב הומניטרי הרה אסון".

צרפת קראה לשותפותיה באיחוד האירופי ולמדינות החברות במועצת הביטחון להחיש בדחיפות אספקה הומניטרית לאיזור, ולנסות להביא להפסקת אש במדינה.

בהודעה נאמר עוד, כי צרפת מקיימת עתה מגעים עם מורדי רואנדה, שכוחותיהם מתקרבים יותר ויותר לגבול זאיר.

אתמול נהרו כ־200 אלף פליטים מרואנדה דרך הגבול לעיר גומה שבזאיר, יחד עם חיילי הצבא הממשלתי הנמלטים מפני מתקפה מהירה של המורדים.

חיילי רואנדה מסרו, כי כוחות המורדים כבשו את העיר רוהנגרי שבצפון־מערב המדינה, וניתקו את הכביש הראשי המוביל לעיירת הגבול גיסני, שם שהו חברי הממשלה האחרונים.

עדי ראייה מסרו, כי שר ההגנה של רואנדה, אוגוסטין בידימאנה, טס במסוק צבאי לגומה, שם הקימו הכוחות הצרפתיים את בסיסם הראשי במסגרת "מבצע טורקיז". לא ברור אם השר בא לשאת ולתת על תנאי כניעה למורדי רואנדה.

במלאת שלושים לפטירתו של

דוד נחוביץ ז"ל

תיערך אזכרה בבית העלמין ירקון, ביום שני 18/7/94 בשעה 17.00

הסעה תצא מבית המנוח, ברח' דוד רמז 24, גבעתיים, בשעה 16.30

המשפחה

עלייה של 3.3% במספר דורשי העבודה במשק — 109.4 אלף

□ יאיר מידן

בחודש יוני היתה עלייה של 3.3 אחוזים במספר דורשי העבודה במשק, ומספרם הגיע ל־109.4 אלף, לעומת 105.9 אלף בחודש הקודם, בניכוי השפעות עונתיות. בנתונים המקוריים עלה מספר דורשי העבודה מ־101.5 אלף ל־102.6 אלף. בחודש שעבר נרשמה גם עלייה במספר מוקדי האבטלה ביישובים ובערי הפיתוח, עם אבטלה הגבוהה מ־10 אחוזים. לרשימה נוספה גם עיירת הפיתוח ירוחם.

עלייה במספר דורשי העבודה במשק נרשמה בכל הקבוצות, אבל בלטה בעיקר בקרב נשים ומצטרפים חדשים למעגל התעסוקה, לרבות חיילים משוחררים ובוגרי אוניברסיטאות.

בשירות התעסוקה טוענים, כי הסיבה העיקרית לגידול באבטלה בחודש שעבר נובעת מכניסתם המחודשת של כ־50 אלף מעובדי השטחים לעבודה בישראל, וקליטת אלפי עובדים זרים מחו"ל, בעיקר בענפי הבנייה והחקלאות. הדבר הביא לפיטורי עובדים ישראליים. בשירות התעסוקה מעריכים גם, כי מגמה זו של גידול באבטלה והחלפת עובדים ישראלים בעובדי שטחים ובפועלים זרים תימשך, ואולי אף תתחזק בחודשים הקרובים. עם זה, בחודש שעבר היתה ירידה מסויימת, לא משמעותית, בחלקם של דורשי העבודה המובטלים שישה ימים ויותר. מספרם הסתכם ב־64 אלף, כדומה לחודש שעבר, לעומת 70 אלף באפריל. מספרם של תובעי הבטחת הכנסה, המהווים את הגרעין הקשה של המובטלים, ירד במעט ל־24 אלף נפש. בחודש שעבר חלה עלייה של 3.4 אחוזים במספרם של דורשי עבודה אקדמאים, ליותר מ־14 אלף נפש. בשירות התעסוקה אין כמעט הזמנות לעובדים אקדמאים.

התפלגות המובטלים בקרב האקדמאים היא כדלקמן: 5,400 במדעי ההנדסה, 2,200 במדעי הטבע, 2,500 במדעי החברה ו־3,800 במדעי הרוח. ההתפלגות הגיאוגרפית בקרב אקדמאים מובטלים: במרחב תל־אביב 7,500, בחיפה 3,600, בירושלים 1,600 ובבאר־שבע 1,600.

לא היה שינוי משמעותי במספר דורשי העבודה שהם עולים חדשים – כ־11 אלף נפש. חלקן של הנשים מכלל דורשי העבודה המשיך לעלות, והגיע ל־56 אחוז.

דורשי העבודה הצעירים עד גיל 35 היוו כמחצית מכלל דורשי העבודה במשק. בולטת במיוחד העלייה בחלקם של דורשי העבודה הצעירים עד גיל 24, ליותר מרבע מכלל דורשי העבודה. כמו כן נמשכת המגמה של הצטרפות חיילים משוחררים למעגל דורשי העבודה.

כ־70 אחוז מבין דורשי העבודה כיום הם בלתי־מקצועיים. על מוקדי האבטלה נמנים היישובים הבאים: שדרות – 16 אחוז, אופקים – 12 אחוזים, קרית־גת ובקעתה – 11 אחוזים, אור־עקיבא – 10 אחוזים, מעלות – 10 אחוזים, מצפה־רמון, ירוחם וקרית־מלאכי – יותר מ־9 אחוזים.

עליות חדות

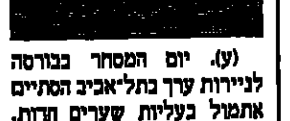

(ע). יום המסחר בבורסה לניירות ערך בתל־אביב הסתיים אתמול בעליות שערים חדות. מדד המשתנים עלה ב־3.92% והגיע ל־174.76 נקודות. מדד המעוף עלה ב־4.13% והגיע ל־176.81 נקודות.

נפח המסחר היה 394.2 מיליון שקל, וסך כל נפח העסקאות במניות החופשיות היה 180.2 מיליון שקל.

הערכה: מדד יוני עלה בכאחוז

מדד המחירים לצרכן עלה בחודש יוני בכ־1 אחוז – מעריכים במשרדים הכלכליים בירושלים לקראת פרסום נתוני המדד היום, על־ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

במשרדים הכלכליים יש גם תחזית אופטימית, המניחה עלייה מתונה יותר במדד – כמחצית האחוז בלבד, בהנחה שבלמה העלייה המהירה במחירי הדירות.

קצב האינפלציה השנתי הנגזר במחצית הראשונה של השנה הוא 12־14 אחוז.

במשכורות אוגוסט, שתשולם ב־1 בספטמבר, יקבלו כל השכירים במשק תוספת יוקר ששיעורה יגיע ל־3־3.5 אחוז, תוספת שנחשבת גבוהה. עקב כך יידרשו המעסיקים, לרבות הממשלה ומעבידים בסקטור הפרטי, להגדיל בצורה ניכרת את סך כל תשלומי השכר במשק בכ־2 מיליארד שקל בחודש – מכ־7 מיליארד שקל כיום לכ־9 מיליארד.

יאיר מידן

משרד התעשייה יוציא צווי ריתוק לחלק מתחנות הקמח

שר התעשייה והמסחר מיכה חריש הודיע, כי משרדו מתכונן להוציא צווי ריתוק לכמה תחנות קמח ברחבי הארץ, במקומות שבהם עלול להיווצר מחסור עקב שביתת עובדי תחנות הקמח.

כמו כן נערך משרד התעשייה והמסחר לבדיקת אפשרויות שונות לאספקת קמח ממקורות שונים בחו"ל כדי להתגבר על המחסור.

חברת ענק מהודו חתמה 7 חוזים עם חברות חקלאיות מישראל

□ יוסף גלילי

"ישראל זכתה בתכנון כל מפעלי המים של מדינת רג'כסטאן בהודו" – מסר שר החקלאות יעקב צור בטקס חתימת שבעה חוזים בין חברות חקלאיות ותעשייתיות מישראל לחברת הענק ג'יין ממדינת מהרשה, שנערך במלון דן פנורמה בתל־אביב.

השר צור ושגריר הודו בישראל, פ.ק.סנג, חתמו על החוזים. צור אמר, כי משפחת ג'יין, בעלת החברה ההודית, היא חלוצה בפיתוח הקשרים והמסחר ובשימוש בטכנולוגיה ובידע החקלאי של ישראל לתועלת שני העמים. לדברי צור, זו רק ההתחלה, המבשרת המשך שיתוף פעולה פורה בין שתי המדינות.

היקף ההשקעות של קונצרן ג'יין, כתוצאה מההסכמים עם חברות ישראליות בתחום החקלאי והאגרו־תעשייתי, יהיה כ־20 מיליון דולר. התמורה הכספית לחברות הישראליות מוערכת בכ־30 מיליון דולר בשלוש השנים הקרובות.

בשיא: לא יכולתי להיות שותף להמלצות ועדת פוגל

□ יוסף גלילי

מנכ"ל משרד החקלאות, יונתן בשיא, החבר בוועדת פוגל, כתב במכתב לשר האוצר אברהם שוחט, כי הוא לא היה יכול להיות שותף להמלצות הוועדה לגבי יישום החלטות מינהל מקרקעי ישראל 553 ו־611 הנוגעות לשינוי ייעוד קרקעות.

"ביטול סעיף היזמות בהחלטה 611 (שאליו הסכמתי)," כתב בשיא לשוחט, "משאיר את המתיישבים חשופים בפני חוזה החכירה הבלתי־אפשרי, שלפיו הם יצטרכו לעזוב את ביתם בתוך 60 יום, אם המדינה תדרוש זאת."

בשיא הוסיף במכתב: "הרשני להוסיף, ששינוי הייעוד על הקרקע תחייב את הסכמת המתיישב, שייתכן שהוא מעבד את אדמתו כבר שלושה דורות ומעוניין להמשיך להיות חקלאי. חברי הוועדה סברו אחרת, ובנושא כה עקרוני לא יכולתי להיות שותף למעשה הרו"ח."

מטבע חוץ בנק הפועלים 14.7.94

	היחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1			3.3314	3.3785	3.3568
דולר אמריקני	1	2.94	3.07	2.9821	3.0242	3.0030
מרק גרמני	1	1.90	1.99	1.9277	1.9549	1.9454
לירה סטרלינג	1	4.60	4.81	4.6595	4.7253	1.9454
פרנק צרפתי	1	0.55	0.58	0.5628	0.5708	0.5677
ין יפני	100	2.99	3.13	3.0358	3.0787	3.0549
גילדן הולנדי	1	1.69	1.77	1.7198	1.7441	1.7355
פרנק שווייצרי	1	2.26	2.36	2.2904	2.3228	2.3065
כתר שבדי	1	0.38	0.40	0.3897	0.3953	0.3926
כתר נורבגי	1	0.43	0.45	0.4406	0.4469	0.4438
כתר דני	1	0.48	0.51	0.4920	0.4990	0.4959
מרק פיני	1	0.57	0.60	0.5836	0.5919	0.5881
דולר קנדי	1	2.12	2.22	2.1578	2.1884	2.1740
דולר אוסטרלי	1	2.11	2.27	2.1865	2.2175	2.2019
ראנד דר' אפריקאי	1	0.59	0.83	0.8160	0.8276	0.8204
פרנק בלגי	10	0.91	0.97	0.9361	0.9494	0.9443
שילינג אוסטרי	10	2.70	2.82	2.7412	2.7799	2.7652
לירה איטלקית	1,000	1.91	2.03	1.9497	1.9773	1.9600

שני מאסרי עולם למורשעים ברצח כפול בחולות ראשל"צ

הנרצחים גנבו סמים מהרוצחים, הודו והתחננו על חייהם לפני מותם □ השופטים קבעו כי הרצח התבצע באכזריות ובהחלטיות בלתי־רגילה

(ע). שני מאסרי עולם מצטברים נגזרו אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב על חיים חביו (24) ועופר שמעון (28) מחולון, שהורשעו ברצח אורן בדרדור וחיים רעבול בחולות ראשון לציון, לפני כשנה.

התביעה טענה, כי הנאשמים שעסקו בסחר בחשיש, חשדו ברעבול ובבדרדור, כי גנבו מהם כמויות שונות של סם, והחליטו להמיתם.

בליל שבת ה־26 ביוני '93 קבעו הנאשמים פגישה עם השניים באמתלה שהם מבקשים לבצע עסקת סם.

החבורה נסעה לאיזור חולות ראשון לציון, ובהגיעם למקום דרשו הנאשמים מהשניים לשכב על הארץ, לאחר שאיימו עליהם באקדח.

הנאשמים חקרו את השניים ואלה הודו בגניבת הסם, הבטיחו לשלם כפל תמורה עבור הסם הגנוב, והתחננו על חייהם. אולם, חביו ושמעון שלפו סכינים, דקרו את השניים למוות וקברו אותם בחולות.

השופטים אדמונד לוי, דבורה ברלינר ונסים ישעיה ציינו בהכרעת הדין, כי לא זו בלבד שהקורבנות לא קנטרו את הנאשמים, אלא הם אף ביקשו סליחה על חטאם והתחננו שיחוסו על חייהם, אך "נראה כי אותה שעה לא היתה שעת רחמים".

בגזר הדין הדגישו השופטים, כי הרצח התבצע בצורה אכזרית וחסרת רחמים כשמספר הדקירות הרב משקף החלטיות ועם מן הסוג שאפילו הרכב השומע תיקי רצח מדי יום ביומו, כמעט לא נתקל בהם.

השופטים הוסיפו, כי נוכח אופיו המזעזע של הפשע, כאשר הקורבנות נדקרו, נטבחו ונקברו בחולות, הם החליטו לגזור על הנאשמים שני עונשי מאסר עולם במצטבר.

התביעה דורשת לגזור על יעקובסון מאסר בפועל

מזכיר ש"ס בכנסת הורשע ביום שני במתן שוחד לסא"ל גרנטי, שטיפל בתלמידי ישיבות המועמדים לשירות צבאי □ מתן גזר הדין נדחה

(ע). "יש להטיל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בפועל, מאסר על תנאי וקנס משמעותי. כל עונש אחר, כגון מאסר על תנאי או קנס כספי, יחטיא את המטרה, ואין בו כדי להרתיע את הנאשם," טענה אתמול התביעה בשלב הטיעונים לעונש במשפטו של צבי יעקובסון.

יעקובסון (35), מזכיר תנועת ש"ס בכנסת ומי שהיה עוזרו של שר הפנים לשעבר אריה דרעי, הורשע ביום שני במתן שוחד לסא"ל ג'ורג' גרנטי, ששימש קצין מטה לפרט במנהל הגיוס בצה"ל, והיה מופקד על הטיפול בתלמידי ישיבות המועמדים לשירות צבאי.

יעקובסון זוכה מהאשמות של לקיחת שוחד מגרנטי, מרמה והפרת אמונים.

התובעת, עו"ד פנינה גיא טענה, כי יעקובסון התכוון ביחסיו עם גרנטי לשלוח לחמו על פני המים. היא הדגישה, כי העובדה שלא מדובר בשוחד ממוני אינה מעלה ואינה מורידה מחומרת המעשה.

הסניגור, עו"ד אביגדור פלדמן, טען, כי מרשו סייע לגרנטי ממניעים אנושיים, בתגובה למצוקה שהציג בפניו גרנטי, מבלי שלמרשו היתה כוונה לקבלת שוחד.

פלדמן הדגיש, כי לא יתכן שבית המשפט יטיל על מרשו עונש, העולה על העונש שהוטל על גרנטי.

לטענתו, פסק הדין המרשיע של בית המשפט "מהווה עבור מרשו מכת מוות" והרחיק מכל עיסוק ופעילות שהוותה עבורו את טעם החיים.

לדברי הסניגור, להרשעתו של מרשו, יש השפעה חמורה בעתיד, בכל הנוגע למינויים לתפקידים ציבוריים ויש להתחשב בעובדה שיעקובסון נמצא בראשית דרכו הציבורית.

מתן גזר הדין נדחה למועד אחר.

זוכה מאשמת רצח למרות שהודה ושחזר את המעשה

השופטים קבעו כי לאור "אישיותו הבלתי־תקינה" של הנאשם, אין לתת משקל של ממש להודאותיו □ העדה המרכזית במשפטו הורשעה ברצח

(ע). נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים השופט ודימוס ויילר והשופטים מרים נאור ודוד חשין זיכו אתמול את דרור שאולי מאשמת רציחתה של ציפורה עמרי בגן העצמאות שבירושלים לפני שלוש שנים. שאולי זוכה למרות שהודה באשמה בחקירתו במשטרה ולמרות ששחזר את הרצח לבקשת חוקריו.

השופטים קובעים בפסק הדין, כי לאור "אישיותו הבלתי־תקינה" של שאולי אין לתת משקל של ממש להודאותיו. הם מטעימים, כי "בסולם הערכים" של שאולי קיים ערך עליון והוא "לא להיות מניאק", כלומר לא להביא להפללתם של אנשים אחרים. סולם ערכים זה, קובעים השופטים, עלול בהחלט להביאו לכך שבבחירה בין הפללתם של אחרים, שיש לו מידע לגביהם, לבין הפללתו העצמית יבחר שאולי בהפללתו העצמית.

עוד קבעו השופטים, כי אין לסמוך על עדותה של אילנה ביטון, שהורשעה ברצח עמרי והיתה עדת תביעה מרכזית במשפטו של שאולי.

עמרי נרצחה באכזריות באמצעות דקירות סכין ואבנים שהונחתו לראשה. תכשיטיה, אותם נהגה לשאת עמה, נעלמו וגופתה נתגלתה סמוך לכביש המוליך מהר הרצל לעין כרם.

בחקירת המשטרה נמצא, כי גופתה של עמרי הושלכה במקום זה לאחר שהועברה מזירת הרצח בגן העצמאות. בפרשה זו נעצרו אנשים מספר, אולם הוגשו כתבי אישום נגד ביטון ושאולי בלבד. ביטון הורשעה, ועם סיום משפטה החל משפטו של שאולי.

את שאולי ייצגו סניגורים ממונים מטעם בית המשפט, עורכי הדין אברהם כהן ואחיקם סטולה. שאולי סירב לשתף עמם פעולה ואף המטיר עליהם במהלך המשפט קללות חריפות ואיומים, ובשל כך ביקשו השניים פעמים מספר להשתחרר מייצוגו, אך השופטים רחו את בקשתם.

עולה חדש התכוון לגנוב דבש אך נעקץ על־ידי מאות דבורים ואושפז

צעיר בן 25 מאתר הקרוואנים בת־חצור, הסמוך לגדרה, ביקש לרדות לעצמו דבש דבורים, אך הותקף על־ידי נחיל הדבורים, נעקץ בכל חלקי גופו, לקה בהלם ואושפז בבית החולים.

ביום רביעי בערב נכנס הצעיר לפרדס סמוך לישוב בני עיש מצויד בדלי. הוא פתח כמה כוורות והחל לרדות דבש. מאות דבורים תקפו אותו ועקצו אותו בכל חלקי גופו.

הצעיר לקה בהלם ושכב בין הכוורות ללא הכרה עד שמצא אותו אחיו הצעיר, שהזעיק עזרה.

שלמה סינוני מגן יבנה, בעל כוורות רבות באיזור, אמר, שאין זו פעם ראשונה שעולים חדשים מאתר הקרוואנים גונבים דבש מהכוורות.

עתי"ם

עוזי משולם ושמונה מחסידיו נעצרו עד תום ההליכים

(ע). בית המשפט המחוזי בתל־אביב הורה אתמול לעצור עד תום ההליכים את עוזי משולם ושמונה מחסידיו.

שלושה נאשמים אחרים שוחררו בערבות, בתנאי שלא יעזבו את תחום השיפוט במקום מגוריהם.

נגד משולם ו־11 מחסידיו הוגש כתב אישום, המייחס להם שורה ארוכה של מעשים פליליים, בין היתר, קשירת קשר לביצוע פשע, ייצור נשק, נשיאת נשק, נסיון חבלה בכוונה מחמירה, איומים וסיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה.

פרקליטו של משולם, עו"ד דרור מקריו, טען, כי המפכ"ל אסף חפץ הבטיח מפורשות למרשו, שנעצר בהגיעו למפגש עמו, כי הוא ערב לשלומו ולהגעתו בחזרה לביתו.

השופט אריה אבן ארי ציין, כי משולם היה מודע מראש, כי עם בואו לפגישה עם חפץ, ייעצר. יחד עם זאת הרגיש השופט, כי אכן ניתנה למשולם "הבטחה שלטונית" כטענת פרקליטו, אשר הופרה במזיד.

השופט ציין, כי מצבורי הנשק שנתפסו בביתו של משולם ביהוד הצביעו על אסון קרב והולך, ואף אם דרישותיו של משולם לחקירת אירועי ילדי תימן הינם צודקים, הרי אין כל הצדקה לפתיחת מלחמה עם משטרת ישראל.

"ההבטחה השלטונית, / 'יה .סמך הסניגור, אכן מהווה, לכאורה, הבטחה שיש לכבדה. אולם, לא נראה לבית המשפט, כי יש לכבד הבטחה כזו בכל מחיר", קבע השופט.

בסיכום החלטתו אמר השופט, כי שחרורו של משולם ממעצרו, עלול ללבות מחדש את אש התבערה.

אח במרכז לבריאות הנפש מואשם באונס חולות נפש

(ע). אח מעשי במרכז לבריאות הנפש בטירת הכרמל, מחמוד מוחמד סרחאן (35) מכפר נחף, מואשם באונס חולות נפש.

סגנית בכירה לפרקליטת מחוז חיפה, עו"ד רונית יצחקי, הגישה נגדו אתמול כתב אישום לבית המשפט המחוזי בחיפה.

התביעה טוענת, שהנאשם, כהיותו אח מעשי בבית החולים, אנס וביצע מעשי סדום בשלוש חולות נפש, בארבע השנים האחרונות.

שודדים על אופניים חטפו ארנקי קשישות בתל־אביב

(ע). שודדת חטפה אתמול ארנק עם כספי ומסמכים מאשה בת 75 תושבת תל־אביב שהלכה ברחוב אבן גבירול.

הקשישה מעדה, נפגעה באורח קל ברגלה ופונתה לביה"ח איכילוב בתל־אביב, לטיפול.

אשה בת 68 נשדדה קודם לכן ברחוב מישמן מימון בתל־אביב. השודד, שרכב על אופניים, הגיח לעברה וחטף מידה את תיקה. האשה נפגעה באורח קל, אולם לא נזקקה לטיפול בבית חולים.

החשוד נמלט עם התיק, שהכיל 600 שקלים במזומן ו־90 דולרים ומסמכים.

נרקומן סחט באיומי סכין דגימת שתן מהירקן השכונתי

□ נחמן גלבוע

משטרת חולון עצרה אתמול נרקומן בן 28 תושב העיר בחשד לסחיטה באיומים.

קרבן הסחיטה היה בעל חנות ירקות בעיר, שאולץ באיומי סכין להטיל את מימיו לתוך כלי שהוגש לו.

מטרת הסחיטה היתה השגת דגימת שתן נקייה מסמים לצורך מעקב אחר העבריין שהבטיח להיגמל מהסם.

הנרקומן, שהוטל עליו עונש של מעצר בית בדירתו, יצא מביתו ביום שני השבוע ובא אל הירקן בשכונה. הוא דרש ממנו שימסור במקומו דגימת שתן. הירקן סירב לעשות זאת וכתגובה שלף הנרקומן סכין ואילצו להטיל את מימיו למבחנה. לאחר הביא הנרקומן את הבדיקה למוסד המטפל בו.

למחרת התלונן הירקן בתחנת המשטרה בחולון, השוטרים עצרו את החשוד, והוא יובא הבוקר לבית משפט השלום בתל־אביב.

ליבאי: נגרם עוול לשופט הנאשם שהגדיר את האתיופים כפרימיטיביים

□ בצלאל עמיקם

שר המשפטים, דוד ליבאי, אמר כי נגרם עוול חמור לשופט עמית, בטענה שכאילו הגדיר את האתיופים ככלל כ"אנשים פרימיטיביים".

השר ליבאי אמר, שעיין היטב בגזר דינו של השופט עמית ומצא, כי הערתו של השופט נסבה על התרשמותו הישירה מהנאשמים שבפניו.

הנאשמים הרשימו את השופט עמית כ"אנשים פרימיטיביים, בעלי אמונות תפלות והרגלים שאינם מקובלים, שניצלו בצורה מחפירה ילדה מסכנה שגורלה בעזובה ופעלו כתוצאה מדחפים שלא יכלו לעמוד בפניהם."

השר הדגיש, כי השופט התייחס אך ורק לנאשמים הספציפיים שעמדו לפניו, ולא אמר דבר על כלל העדה האתיופית.

נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, הוסיף, כי אין בפסק הדין התבטאות כלפי "עדה שלמה" או חלק כלשהו ממנה, אלא לנאשמים שעמדו לפניו.

לדבריו, אין שמץ "גזענות" במערכת השיפוט, לא אצל השופט עמית ולא אצל אחרים. יש להצטער על הפגיעה הבלתי־מוצדקת בשופט עמית, שנגרמה בשל התקשורת.

מעצר לחשוד שהתחזה לקצין משטרה וקיבל כספים במרמה

(ע). יעקב אברהם (37), החשוד בקבלת כספים במרמה תוך התחזות למפקד יחידה מובחרת במשטרה בנמל התעופה בן־גוריון, נעצר אתמול בבית משפט השלום בחיפה לארבעה ימים.

נציג המשטרה, רס"מ יאיר שגב, טען בפני השופט אבי הבר, כי החשוד, חסר כתובת קבוע, התחזה במאי השנה בפני מנכ"ל חברה למפקד יחידה מובחרת של המשטרה בשדה התעופה בן־גוריון וכמי שיכול לסייע ברכישת רכב מוזל ממחסני ממ"ן.

לטענת המשטרה, קיבל החשוד במרמה ממנהל החברה סכום של 5,000 ש"ח על חשבון רכישת הרכב.

מונדיאל שעיר

מעצב השיער משה מרציאנו מ"ארבע עונות" עיצב על ראשה דוגמנית עלומת שם את גביע העולם בכדורגל במונדיאל. (צילום: כדי אדרזוב/ג.פ.א)

המשכים

המחבלים שגורשו

המשך מעמוד ראשון

מעברי הגבול היו סגורים למשך עשרים וארבע שעות כסנקציה על כניסתם של ארבעה המחבלים שכניסתם נאסרה לשטח האוטונומיה עם שיירתו של ערפאת. שעות אחדות לאחר צאתו של ג'יהאד אל עמרין, המחבל הרביעי, נפתחו המעברים.

יהודה צור מוסיף: שר החוץ, שמעון פרס, אמר אתמול בעת כינוס מרכז התק"ם באפעל, כי אינו מבין את דברי ד"ר אחמד טיבי שאם לא יאפשרו למחבלים לחזור לעזה אז לא תתקיים ישיבת המועצה הפלשתינית. "אני לא יודע שאחמד טיבי מנהל משא ומתן לאחר שהושג הסכם. הושג הסכם שמחייב את הפלסטינים ומחייב אותנו. לא הוסכם שאחרי שהוסכם ההסכם הוא כבר איננו הסכם". פרס ציין, כי ישראל בדרך כלל מתירה לרוב האנשים להיכנס, למעט מקרים בודדים של אנשים המואשמים בפשעים אכזריים במיוחד.

פנחס עבנרי מוסיף: היושב ראש בפועל של המועצה הלאומית הפלסטינית, סלים זענון, אמר כי לא יכנס בקרוב את המועצה, שהיא הפרלמנט הפלסטיני בגולה. זאת בניגוד להתחייבותו של מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, לכנס את המועצה, על מנת לשנות את האמנה הפלסטינית. במאמר שפרסם אתמול בשבועון המזרח ירושלמי, א־טליעה, כתב זענון כי חייבים להתמלא שלושה תנאים לפני כינוס המועצה בשטחים: יש לבחור את 186 החברים מן השטחים. הוא הסביר כי כל עוד אי אפשר היה לקיים בחירות כאלה, הרי היה אפשר להסתפק במינויים, אבל כעת מלאו התנאים לקיום הבחירות, ואי אפשר לכנס את המועצה עם חברים ממונים מן השטחים; זענון איננו מכוון לכנס את המועצה כול עוד לא הושלמה הנסיגה של ישראל מכול הגדה המערבית, ובכלל זה ירושלים. לדבריו, רק אם יתמלא התנאי הזה תוכל גם האופוזיציה להסכמי השלום להשתתף במושב המועצה בשטחים; והתנאי השלישי קשור בהבטחת כניסתם החופשית של כל החברים, בכלל זה מאירגוני הסירוב היושבים בדמשק.

ישראלי נפצע

המשך מעמוד ראשון הוא היה בדרכו לביצוע עבודה באחד הישובים בגוש קטיף. כשהגיע למחסום סופה הוא התבקש על ידי החיילים במחסום להמתין מספר דקות לליווי של רכב צבאי עד לגוש קטיף אולם הוא סירב ועבר את מחסום החיילים.

גורם צבאי בכיר בפיקוד הדרום אמר, כי שיטת הפעולה של המחבלים כפי שפעלו מצביעה על השקעה בתכנון מוקדם של הפיגוע. לדבריו, המחבלים המתינו בשני כלי הרכב למעבר כלי רכב ישראלי בודד על הציר המוביל לגוש קטיף וכשעבר הרכב הם פעלו בהתאם לתוכנית פעולה מיוחדת. אותו גורם הוסיף, כי פעולה מיוחדת מסוג זה לא היתה מוכרת עד כה ברצועה. להערכתו, הפיגוע אתמול ופיגועי הירי האחרונים, שמספרם גדל באחרונה, בוצעו על ידי חוליה אחת של החמאס. הוא ציין, כי חברי החוליה נוהגים להסתתר בשטחי האוטונומיה ולצאת מהם לפיגועים.

ירדן

המשך מעמוד ראשון

מנת לסקר את המפגש המשולש בין פרס, כריסטופר ומג'אלי.

בתוך כך אמר אתמול מרואן מועשר, חבר המשלחת הירדנית למשא ומתן, כי ירדן וישראל עדיין צריכות ליישב חילוקי דעות בשיחות הדו צדדיות. הדובר הירדני אמר, כי בעוד ירדן דורשת להשלים את השיחות עם ישראל על ענייני גבולות ומים, שמה ישראל יותר דגש בשיחות משולשות עם ארה"ב על שיתוף פעולה כלכלי בעתיד.

מועשר הדגיש, כי ירדן רואה בסוגיות הגבול והמים מפתח להסכם כלשהו על שיתוף פעולה כלכלי. עם זאת הוא ציין, כי "אין משבר שידחה את פתיחת השיחות ב־18 ביולי".

מועשר אישר כי שר החוץ האמריקני וורן כריסטופר, שר החוץ שמעון פרס וראש ממשלת ירדן עבדול סלאם אל מג'אלי, המכהן גם כשר חוץ, ייפגשו ב־20 ביולי במלון "ספא הוטל" הירדני לחוף ים המלח. תהיה זו הפגישה הפומבית הרמה ביותר על אדמת ירדן בין נציגי שתי המדינות השרויות עדיין במלחמה מבחינה רשמית. הוא אמר, כי משערים שפרס יגיע במטוס, אך עדיין לא ברור אם בני פמלייתו ונציגי העיתונות יבואו עמו, או בדרך היבשה.

בג"ץ

המשך מעמוד ראשון

מתבססת על חוק יסוד הממשלה האוסר על חבר כנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מהכנסת סמוך לפרישתו לכהן כשר בממשלה באותה קדנציה של הכנסת.

השר עוזי ברעם אמר אתמול, שהכנסת הכירה ביעוד כסיעה ומכיוון שכך אין מתייחסים עוד לעברה של יעוד. לדבריו, הקואליציה מצרפת סיעה של שלושה, ששניים מחבריה תומכים בהצטרפות ואחד לא, ודברים כאלה קורים בכל המפלגות. ברעם ציין, שהחוק מדבר על פרישה והתפלגות, אולם החשוב הוא שכאן מדובר בסיעה בפני עצמה, שהכנסת הכירה בכך שמדובר בגוף נפרד ואיתו מנהלים משא ומתן.

צירוף יעוד לממשלה לא הובא אתמול לאישור מרכז העבודה שהתכנס בבית ברל. ככל הנראה יעלה ראש הממשלה את הנושא בישיבת המרכז ביום שלישי הבא.

הלוח הירוק

ת"א: 03-6388508 • פקס' 03-372301 • חיפה: 04-673673 • ירושלים: 02-255161
מודעות דרושים מתקבלות כל יום עד שעה 17:00

הננו מציעים לבחורה (עדיפות לשומרת מסורת) מגורים בבית פרטי בר"ג תמורת בייביסיטינג על הילדים בגלאים 5 ו־6 בשעות אחה"צ והערב. לפנות ת"ד 731 רמת גן.

לקיבוץ רעים דרושה מטפלת מובילה לגן ילדים נא לפנות ליפעת – 07-940256.

לחברת "אקסס" רציניים בעלי אמביציה ומוטיבציה לתוכנית הכשרה לפתיחת סניפים בארץ. גילאי 21-30. רכב יתרון 04-679548

למוסד החינוכי "צפית" ע"י קיבוץ כפר מנחם דרושים/ות במב"חים/ות לניהול חדר האוכל ולשמירה. פרטים בשעות היום אסא ברק 08-508458 ובערב 08-508554

בת"א דרושה בחורה לטיפול ב־2 ילדים בני 7 ו־5½ לשעות הצהריים 5 ימים + ניקיון פעם בשבוע 03-6421996 בערב

לפלורידה דוברת עברית אנגלית + רשיון נהיגה לטיפול במשק בית + עזרה בשיעורים לילד בן 6 לפחות לשנה 06-360267 קיסריה

למכירה מכשיר א.ק.ג. מתוצרת מדיטכניקה "קרדיופקס", פרטים בטלפון בשעות היום 04-895777 אוסנת, בערב 04-895071 מיכל.

אחרי שירות צבאי לעבודה בענף הבנייה ביבנה 03-5660654

דרושים/ות סוכנים/ות מכירות (מס' מוגבל) הכנסות גבוהות (למתמידים חטבות) כולל מגורים. עבודה באווירה נעימה מתאים לסטודנטים ולמטיילים 07-373748 רונן 03-9230142 ציפי 0027-11-4526684-3 ד"א (גוביינה) אריה/גדעון

לקיבוץ רעים דרוש/ה רכז/ת חברתי/ת לכיתות ו'-י"ב בעלות נסיון בהדרכת בני קיבוץ מגורים במקום נא להתקשר בערב לדורית – 07-940248, לרוני – 07-940512.

דרושים מפעילים לטרקטורים חקלאיים טל' 03-9604139 050-215330 לא בשבת

לקיבוץ סאסא דרוש/ה אח/ות מוסמך/ת עם ניסיון קהילתי הכניסה מידית טל' 06-988521 טל' 06-988646

אופר לטיפול בילדים ובמשק בית מגורים בבית ייחודי בעין כרם ירושלים מתאים לזוג (כניסה נפרדת) 02-421371, 02-416448

למפעל "טלדור" בקיבוץ עין־דור דרושים במב"חים לעבודה במשמרות לתקופה של שנה לפרטים נא לפנות לאיציק ארז טל' 06-770555 פקס' 06-770650

לקיבוץ שדה־יואב דרושה מיידית מטפלת מובילה לפעוטון גילאי 2 – 1 עדיפות לבוגרות סמינר הקיבוצים / אורנים טל' בערב: 07-721238, 07-721266

מטפלת ל־2 ילדים בגן + עבודות בית + לינה במושב בשרון תנאים מצוינים 09-961042

דרושה מטפלת לילדה בת 4 בצפון ת"א שכר הוגן משרה חלקית 03-5105536 בשעות היום

במושב מי עמי!! להשכרה בתים!! איכות חיים מינימום חוזה לשנה פרטים בבוקר – 06-352306 מירטה/דוד

לקיבוץ מגן דרוש טבח מקצועי לתקופה של שנה – אפשרי במב"ח להתקשר לאירית: בבוקר – 07-983032 בערב – 07-983280

דרוש/ה מנהל/ת חשבונות ★ בעל/ת ניסיון ★ סוג 3 נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לדני קפלן לבית הארחה מעלה החמישה מיקוד 90835 סודיות מובטחת!

לקיבוץ להבות הבשן דרוש מדריך חברתי לגיל הנעורים כניסה לתפקיד – מיידית נא להתקשר לשיגל טל': 06-952123

לקיבוץ חמדיה דרושה אחות מוסמכת רצוי עם ניסיון עבודה בקיבוץ מגורים במקום לפרטים נא לפנות בשעות הבוקר – 06-589001 בשעות הערב לליתקה – 06-589048

לקיבוץ יסעור דרושות: ★ מטפלת מובילה לבית התינוקות ★ מטפלת מובילה לפעוטון הבוגר בעלות נסיון קיבוצי והכשרה מקצועית בערב – חלי 04-960259

שעובר לידי הפלסטינים הוא רק מה שכתוב שעובר לפלסטינים. אנחנו נשתדל שהשטחים האפורים יהיו מצומצמים ככל האפשר. אבל מטבעם של דברים, ובמיוחד כשיש דינמיקה של התפתחות, שיהיו שטחים אפורים ואותם נצטרך לכסות במנגנוני התיאום.

איך זה יתבצע בפועל?

בעיקרון, זה יתבסס על שתי רגליים. האחת, היא המינהל האזרחי הקיים, כלומר, אותה מערכת ואותם עובדים שנעביר להם בפועל, ואנחנו מדברים רק בחמש הסמכויות וכ־12 אלף עובדים. זהו נתח משמעותי מהמינהל האזרחי הקיים. מערכת החינוך ומערכת הבריאות, למשל, הם החלקים הכבדים בסמכויות, גם מבחינת עובדים וגם מבחינה תקציבית. הרגל הזו היא רגל מנוסה, מתפקדת ומכירה היטב את עבודתה.

הרגל השניה היא המינהל של הרשות הפלסטינית וכאן, לצערי, אנו עדיין לא רואים את התבססותם ולא מתרשמים מיכולתם לנהל את המערכת בהיקף הזה. יהודה ושומרון זה לא יריחו. מערכת החינוך היא מערכת כבדה מאוד. מדובר ב־10,000 עובדים, וכ־350 אלף תלמידים, פריסה רחבה של בתי ספר ומחלקות שונות. אני מאוד מקווה שבתוך התהליך של המו"מ, הלימוד והחפיפה שתיקבע, יעלה בידם להתבסס.

כשניהלנו את המו"מ על עזה ויריחו, היינו כבולים בקצב של התהליך, ללוחות זמנים, כשתהליך הנסיגה הכתיב הרבה מאוד מלוחות הזמנים האזרחיים. כאן, אני מניח שיהיה לנו יותר זמן לעשות העברה מסודרת. אני חושב שגם הפלסטינים מסכימים ורוצים בכך.

המנגנונים זקוקים לליטוש

בתדריך עד כה לא התייחסת לבעיות הצפויות.

לא חסרות לנו בעיות. אלא שדעתי היא, שבעיות אפשר לפתור בצורה עניינית. אם הדברים ברורים – ונאמר בהסכם בצורה ברורה שהסמכות הבטחונית הישראלית היא עובדה קיימת ואינה מתערערת בשום אופן כתוצאה מחמש הסמכויות שיועברו – גם אם באיזה שהוא מקום תלמידי בית ספר יתפרעו, זה לא יפגע בשום אופן בסמכותו של מפקד החטיבה המרחבית, והוא לא יצטרך לתאם עם חאג' איסמעיל (מפקד איזור יריחו של האוטונומיה. א.ק) את סגירתו של בית הספר. הוא פשוט יסגור אותו, וזהו. ואם למשל, הם ירצו לסייע בשמירה על בחינות הבגרות, או כל דבר אחר – אם זה ייעשה בדרך של תיאום, זה יעבור. אבל אם זה לא ייעשה בתיאום, יתעוררו בעיות. תראה, אם יום אחד יוצב שוטר פלסטיני בפתחו של כל בית ספר ביהודה ושומרון, זו תהיה בעיה. אני מניח ויודע שהפלסטינים מבינים, שביהודה ושומרון – כל עוד לא נקבע אחרת ולא נסגר דבר – הם לא רק חייבים בתיאום, אלא ברור להם שיש כאן שלטון ישראלי, שממשיך להתקיים.

בכל נושא שנעביר להם, יש להם מנגנון משל עצמו עבור רוב הפונקציות. אלה מנגנונים משופשפים ומנוסים, כך שעם עוד קצת ליטוש ועם הנהלה פלסטינית, שתתייצב מעל להנהלות המקומיות שלנו, אני מניח שהם מסוגלים לבצע את המשימה – למעט נושא המיסוי. מאחר שגביית המיסים נעשית כאן כולה על־ידי מנגנון ישראלי, הם יצטרכו לבנות את המנגנון הזה מהבסיס. זה ייקח להם זמן, והם מודעים לכך.

מהיכן יגיעו התקציבים למימון הפעלת הסמכויות, ובכמה תסתכם עלות התפעלה של אותן סמכויות?

זו שאלה קשה, ואכן, יש בעיה של תקצוב כל המערכות. על פי ההסכם, נעביר להם את הנתחים התקציביים כפי שהם מתוכננים, כפי שאנו תקצבנו את השנה, או מתכננים לשנה הבאה, וזאת, מתקציב המינהל האזרחי. שוב, זהו דבר בלתי מקובל. אנחנו מעבירים כספים לרשות אחרת, שתנהל כאן חלקים אזרחיים בתוך השטח ותהיה כמובן, ההתחשבנות איתם. התקציב השוטף שנעביר להם הוא בסביבות 50 אחוז מתקציב המינהל האזרחי. התקציב שלנו הוא בסדר גודל של 500 מיליון שקל, אז תעשה חשבון. מה שברור להם הוא, שלכל מה שהם ירצו לעשות מעבר למה שנעביר להם – במיוחד בכל הקשור לתוכניות פיתוח, כמו בניית עוד בתי ספר ובתי חולים – הם יצטרכו להשיג את האמצעים הכספיים בעצמם.

היישום מתאים לציפיות

כיצד אתה מסכם את יישום ההסכם עזה ויריחו עד היום, אחרי כמעט שלושה חודשים של עבודה משותפת?

השורה התחתונה היא, שהיישום עד עכשיו – ואני יכול להעיד יותר לגבי יריחו וקצת פחות לגבי עזה – בהחלט מתאים לציפיות. גם ההערכה שלי, שהשלב הראשון יהיה ההשתלטות על השטח (ולמטרה זו נכנס כוח המשטרה) ורק אחריו יתפנו לנושאים האזרחיים, התאמתה. הם נתנו לנושאים האזרחיים לרוץ מתוך אינרציה פנימית שלהם. עכשיו מורגש יותר ויותר הצורך, מצד התושבים עצמם ומצד הרשות הפלסטינית, להתחיל לעסוק בנושאים האזרחיים. בתחומים האלה הם בפיגור, ורק עכשיו מתחילים להתארגן.

אני מניח שהכניסה של ערפאת וחברי הרשות הפלסטינית תאיץ את המהלכים. עכשיו צריך לתת פתרון לבעיות היומיום, לכלכלה, לפרנסה, לביוב,

> ״יש להם יותר בעיה בהתארגנות מאשר ברצון לשיתוף פעולה איתנו, כי ההתארגנות שלהם לוקחת זמן. לכן למשל, רק השבוע נערך המפגש הראשון בנושא חקלאות. זה נושא חשוב להם, אבל לקח זמן עד שהגיעו לפגישה, וכך יהיה בנושאים האחרים. צריכים להיות סבלנים. הדברים אינם קורים בקצב שאנו רגילים לו״

לניקיון ולבתי הספר. זה קצת יותר מסובך, וגם עולה הרבה כסף. אם הרשות הפלסטינית תשים את הדברים בסדר העדיפות הנכון, אפשר יהיה לתת להם מענה. אני חושב שלא תהיה להם ברירה. הרחוב לוחץ, דורש עכשיו את הפתרונות האמיתיים. שחרור זה כסדר, אבל אי־אפשר לקנות עם זה במכולת. צריך לדאוג לנושאים החומריים, ורק עכשיו זה מתחיל לזוז.

מה יהיה המבחן להצלחתם?

נדרש מהם מאמץ לקביעת סדרי עדיפויות, כדי שמה שהיה – הוא לא מה שיהיה. המבחן שלהם הוא בשינוי, במתן תחושה לאנשים שמשהו השתנה כתוצאה מנסיגת צה"ל. כאן צריך יותר מאמץ ויותר כסף, וזו בהחלט הבעיה שלהם. יש להם הכלים לכך. איך הם יעשו זאת, אני לא יודע.

אילו בעיות נוספות אתה צופה?

יש להם יותר בעיה בהתארגנות, מאשר ברצון לשיתוף פעולה איתנו, כי ההתארגנות שלהם לוקחת זמן. לכן, למשל, רק השבוע נערך המפגש הראשון בנושא חקלאות. זה נושא חשוב להם, אבל לקח זמן עד שהגיעו לפגישה, וכך יהיה בנושאים האחרים. אנחנו צריכים להיות סבלנים. הדברים אינם קורים בקצב שאנו רגילים לו.

מה בדבר מנגנוני התיאום והקישור? הם עונים על הצרכים, או שאולי צריך לשפרם במסגרת ההסכם הבא?

ראשית, הם מתפקדים. אנחנו דורשים, ובצדק, קיום קפדני של ההסכם. יש כאן צד פלסטיני שהגיע מבחוץ, וצריך ללמוד עוד הרבה דברים, והדרך לעשות זאת היא במנגנונים. הדבר הכי בסיסי וחשוב הוא, שהמנגנונים עובדים ומתפקדים. אני יכול להתייחס למנגנונים האזרחיים שלנו. הם עובדים ומתפקדים – אמנם לא בשיא יכולתם, אבל זה לא בגלל שהם לא עובדים נכון, אלא, כפי שאמרתי, משום שלצד השני נדרש הרבה יותר זמן להתארגנות.

האוכלוסיה ביהודה ושומרון חיה באווירה של ציפיות. היא רואה מה שקרה בעזה ויריחו, ויש בשטח תחושה של שינוי.

יהיו נסיונות להרחיב, יהיו נסיונות להתפשט לתחומים אחרים, יהיו נסיונות לקבוע עובדות שתהיה להן משמעות לגבי הסדר הביניים, אין לי ספק בכך, וזה טבעי. אנו נצטרך לנווט את הנסיונות כך, שהם לא יבואו על חשבון השלטון שלנו, או יקדימו את זמנם. השאלה החשובה היא, האם הנסיונות ייעשו בדרך של מאבק אלים, בצורה שתביא לעימות, או בצורה שאפשר לפתור על־ידי שיתוף פעולה. מכל מקום, אנחנו יכולים לקבוע שבנושאים האזרחיים, יש שיתוף פעולה טוב בינינו לבין הפלסטינים.

אילו השפעות אתה צופה שיהיו לירושלים על השטחים ולהיפך, וכיצד אפשר למנוע את הפיכתה של ירושלים למרכז השלטון הלאומי הפלסטיני?

המרכז השלטוני הפלסטיני יכול להתמקם בעזה או ביריחו. בשלב זה נראה, שערפאת החליט להתמקם בעזה. נכון, קיימת סוגיית ירושלים, ועליה דובר הרבה. וזהו עניין מדיני. על כל פנים, במדיניות שלנו נקפיד שירושלים לא תהיה המרכז השלטוני, ולא נאפשר שתהווה מרכז שלטוני, במה שנוגע להעברת הסמכויות או כל פעולות אחרות.

מה מידת יכולתם של הפלסטינים לנהל את הסמכויות שיועברו לידיהם?

ההתארגנות לוקחת זמן. תא"ל זהר עם ראשי הערים של אל בירה, קלקיליה וחברון

שישפיעו על הסדר הביניים״

טרוריסטים למען השלום

ארבעה טרוריסטים התגנבו באמצע השבוע לשטח המימשל העצמי, ומדינת ישראל געשה שעות אחרות. כלי התקשורת מלאו בתגובותיהם של נפגעי הרצח במעלות, ולרגע היה נדמה שחוזרים לעידן פעולות התגמול. לעצור אותם, דרשו המתראיינים, איזו חוצפה, איך זה קורה, ועוד ועוד.

מקובל לטעון שצריך לכבד את המשפחות השכולות ואת אלה שעברו על בשרם את הפגיעה שהותירה בהם צלקות, אבל גם לכבוד יש גבול. הרי ההתנגדות שלהם להתגנבות של מי שקשורים לאותה פעולה נתעבת, היא לא בגלל הפעולה, אלא כחלק מההתנגדות שלהם להסכם בכללותו. התגנבות הארבעה היתה רק תירוץ להשמעת אותן סיסמאות שחוקות, על זה שעשינו שלום עם מרצחים.

הבעיה היא שהממשלה, מתוך רצון להתחשב ברגשות הנפגעים, הותירה את עצמה חשופה לביקורת, בעצם היות ההסכם אבסורדי לחלוטין. הרי רוב החוזרים עם ערפאת, ולפני ערפאת, ובתוכם אנשים כמו רג'וב, ברגותי, כוהדנה, ועוד, הם טרוריסטים לשעבר. גם על ידיהם יש דם. אבל היום הם הפרטנרים שלנו, ואם יש סיכוי למימוש ההסדר, הוא טמון בעובדה שמי שצריך לממש אותו בשטח, הם אלה שעל ידיהם יש דם. הנוסחה פשוטה: רק לאלה שיש דם על הידיים יש סמכות לממש את ההסכם. הפרטנרים ה"רצויים", אלה שאף פעם לא שפכו דם, הם יכולים לחתום בקושי בשם עצמם.

זו מציאות לא נעימה, אבל צריך להודות בה. זה אותו היגיון שלפיו רבין, ברק, שחק ואחרים, המזוהים עם מלחמות, יכולים להוביל תהליך שלום, אבל לפרס, שריד וביילין, הרבה יותר קשה. אז נכון שיש ביילין, מצד אחד, ונביל שעת, מצד שני, אבל עם כל הכבוד, הם לא מצוירים באותה הילה לוחמנית, שרק קיומה מאפשר את השינוי בדעת הקהל.

במציאות כזאת, ביטויי הכאב של המשפחות השכולות הם אולי לגיטימיים, אבל צריך להפריד בין הכאב האותנטי לבין הניצול הפוליטי והציני של כל הזדמנות לחימום האווירה נגד ההסכם.

כך שלפי ההסכם, לא היה מקום לכניסתם של הארבעה לשטח השלטון העצמי. אבל עדיף להסכים שהם יהיו כאן, כמי שמחזקים את התמיכה בהסכם, מאשר לכפות על הצד הפלסטיני את הווטו על כניסת טרוריסטים לשעבר. כאילו שיש הבדל בינם לבין אחרים, שיחסי הציבור שלהם, על תקן טרוריסטים מדופלמים, היו קטנים יותר משל הארבעה שהתגנבו וסולקו.

במחנה החשוך

מי שכמעט נכנסה לישראל ולא בהתגנבות, אלא כאורחת רשמית, היא ונסה רדגרייב, השחקנית המהוללת, שעבדה שעות נוספות במסגרת שנאתה לציונות ולישראל.

אם יש משהו מעצבן בכל הסיפור מסביב לגברת הזאת, הוא טמון בעובדה שהוויכוח על ביקורה הפך לוויכוח בין מה שקרוי שמאל, לבין מה שקרוי ימין. כאילו שכל תומך שלום חייב לתמוך גם בה, וכל מי שלא רוצה לראות אותה כאן כאורחת רשמית, הוא ריאקציונר חשוך.

לא נעים, אבל מצאתי את עצמי דווקא במחנה החשוך. משום מה, הרבה יותר קל לי לתמוך בשובם של אלה שנחשבים לטרוריסטים עם דם על הידיים, מאשר בביקור הגברת הזאת. אצלם זה היה במסגרת מאבק קשה, אכזרי, רצחני, שצריך לפתוח בו פרק חדש. הם היו השחקנים, ומה שמותר לשחקנים, אסור למי שהופך את עצמו לשופט. היא, על תקן של מלאכית משמיים, של שופטת עלי אדמות, הטיפה לחיסול ישראל והציונות. היא הצדיקה כל מעשה טרור פלסטיני, כאשר רבים מהפלסטינים כבר גינו את הטרור והכירו בישראל. היא סירבה לדבר עם ישראלים בימים שבהם כבר התקיימו מפגשים בין ישראלים לפלסטינים.

אם יש משהו חשוך, הוא מצוי דווקא בהזמנה שלה לישראל. אילו היתה מביעה חרטה, אילו היתה עושה חשבון נפש, היה אפשר, אולי, לשכוח ולסלוח. אולי. אבל לא. כך שמי שמזמין אותה כאורחת על חשבון הציבור, הוא לא בדיוק איש נאור ומתקדם.

גם הטענה שהיא לוחמת גדולה נגד כל עוולה, קצת מגוחכת. בקצב הזה, אוניברסיטת חיפה תזמין לכאן כמה מהלוחמים הגדולים לזכויות השחורים בארה"ב, שהם גם אינטלקטואלים המפתחים תיאוריות על השואה שחוללו יהודים בשחורים. הרי הם לוחמי זכויות, אז למה שלא ילמדו אותנו קצת איך ביצעו היהודים רצח עם בשחורים. וזה יהיה, כמובן, בשם חופש הביטוי, החופש האקדמי והנאורות הגדולה. וכל מי שיתנגד, יהיה איש חשוך.

מלח הארץ נגד הממולח שלה

הם היו כל כך מגוחכים השבוע, מבקרי המבקרת, שלא ברור איך הם לא הבחינו בסאטירה שכתבו על עצמם. באותה נשימה, אמרו לנו שהדו"ח אינו רציני ושטרנר קופח, משום שלא היה יכול להגן על עצמו, ושצריך להשעות מייד את שמעון שבס, המסוכן לציבור, על סמך אותו דו"ח.

כלומר, הדו"ח לא שווה את הנייר בכל מה שקשור לשחל וטרנר, אבל הוא עבודת מופת משפטית, כשצריך לזרוק את שבס. ממש נפלא. אלה שטוענים את הטענות הללו, הם פרשנים משפטיים או פוליטיקאים עם רקע משפטי, שאומרים דבר והיפוכו, בנשימה אחת.

מלכתחילה צריך לומר, לא היה מקום להעביר את הפרשה לטיפול המבקרת. אבל מי שכל כך התלהב מבדיקתה, היו אלה שהיו בטוחים בתוצאות. היה ברור להם שהתוצאה הולכת לחסל את שחל, ולרומם את טרנר. היה ברור להם ששחל הוא שקרן כרוני, וטרנר, הטייס לשעבר, מלח הארץ, זך כתינוק. הוויכוח היה, מבחינתם, בין מלח הארץ לבין ממולח הארץ. בין לבין, היה ברור שהמבקרת, שבכל כך פינקו בשנים האחרונות, תהיה איתם. הם יודעים מה חשיבה. "מבחנו הגדול של היועץ הממשלתי החדש", אמר פעם פרשן משפטי ידוע, "הוא בהחלטתו על העמדה לדין של דרעי גם בחומר החקירה הנוסף". במלים אחרות, הפרשן המשפטי אמר ליועץ הממשלתי: "דייר באלק, אם לא תעשה מה שאני חושב שאתה צריך להחליט, אודיע לעמישראל שאתה כישלון, וכבר אחסל אותך ציבורית". הפרשן הוא לא רק פרשן. הוא יודע את האמת יותר מכל אחד אחר, הוא מכיר את כל הפרטים, הוא מפרש אותם, והוא כבר מודיע ליועץ המשפטי לממשלה, מה בדיוק צריך להחליט. ואוי לו אם לא.

אין זה פלא שאותו פרשן עומד היום בראש המערכה נגד דו"ח המבקרת. מלה אחת הוא לא אמר כשהנושא הועבר לטיפולה. מלה אחת הוא לא אמר במהלך הבדיקה. עתה, הוא פותח את הפה, כשהתוצאות לא מוצאות חן בעיניו.

החבורה הזאת של משפטנים צדקנים, היא אחת התופעות המסוכנות ביותר לשלטון החוק, למרות שבשמו היא מדברת. פרשנות כל כך סובייקטיבית, כל כך חסרת יושר אינטלקטואלי כפי ששומעים אצלנו, היא הסכנה האמיתית.

הישועה, אם בכלל, תבוא דווקא מהאקדמיה. אם כתבתי כאן פעם שהאקדמיה המשפטית משתפת פעולה עם המגמות הפופוליסטיות של חבורת הצדקנים, לאחרונה נשמעים שם דברים אחרים, שנותנים פתח לתקווה. שרק יפסיקו להסתתר שם מאחורי חומות, וישמיעו לציבור מה שמשמיעים בפורומים סגורים.

ממציאי הרשע

ומכאן לשמעון שבס, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שאלה שרוחים על הסף את מסקנות הדו"ח, מאמצים את החלק היחידי שמתאים לאידיאה־פיקס שלהם. שבס, כפי שאמר ולא הסתיר, ולא היה לו מה להסתיר, פנה לטרנר, לאחר שדרעי החליט שלא להשתמש יותר בזכות השתיקה, בבקשה להחליף את צוות החקירה.

שבס לא לחץ, לא כפה את דעתו, לא שיבש הליכי חקירה, ולא דרש דבר בשם ראש הממשלה. בסך הכל, ביקש מה שכל אדם עם שכל ישר חשב שצריך לעשות. הרי לא היתה כמו חקירת דרעי, וכנראה גם לא תהיה. זו לא היתה חקירה רגילה. זו היתה מערכה אדירה, שכמעט כל מה שהתגלה בסופה – היה ידוע בתחילתה. היה כאן צוות חקירה שסימן מראש את המטרה, וחיפש מתחת לאדמה. משום מה, רבים וטובים, לא רק שבס, עדיין סבורים שבחקירה הזאת היה משהו שמריח לא טוב. דברים עדינים בנושא, אבל באותו כיוון, נאמרו גם על־ידי פרופ' אמנון רובינשטיין ואחרים.

אם ניסה לשבש הליכי חקירה – איך זה שהמפכ"ל לא התלונן? שמעון שבס (צילום: אילן אוסנדרייבר/ישראל סאן)

עכשיו צריך לשאול: אם שמעון שבס ניסה להדיח, לשבש הליכי חקירה, או משהו דומה, איך זה שהמפכ"ל טרנר, שאיתו התקיימה השיחה, לא ניסה אף פעם לטעון שהיה עליו לחץ מצד שבס? איך זה שטרנר לא הורה מייד על חקירה נגד שבס, שמנסה לשבש הליכי חקירה?

הרי טענתו היתה שהוא פוטר משום ששחל ניסה ללחוץ עליו, ללא הצלחה, לשבש את חקירת דרעי. שבס ידע בדיוק על מה ולמה החלה בדיקת המבקרת. ומכיוון שמטומטם גמור הוא לא, אם הוא אמר למבקרת שאכן, הוא דיבר עם טרנר, הוא גם יודע שלא היתה כאן שום כוונת זדון, שום לחץ ושום ניסיון לשבש חקירה. אחרת, לא היה אומר למבקרת מרצונו ומיוזמתו, שהוא דיבר עם טרנר על העניין. הרי גם לאחר השיחה, וחבל שכך, לא הוחלף צוות החקירה, ושום "שיבוש הליך חקירה" לא התרחש. ואם כן, כמו שלשוחד יש שני צדדים, גם לשיבוש יש שני צדדים. שבס, אם בכלל, היה על תקן של שתדלן. לא יותר. אבל מי שהיה אמור לבצע את ה"שיבוש", הוא טרנר עצמו. אלא שטרנר, כמי שמכיר את החוק ומוספר עליו, לא חשב אפילו לרגע, שהשיחה עם שבס היתה בבחינת שידול לדבר עבירה.

או אולי מישהו יסביר לנו, מכל אלה שקופצים להגן על טרנר ולהרשיע את שבס, איך זה שטרנר אף פעם לא התלונן על שבס אלא על שחל בלבד? הרי לשיטתם, הם לא יכולים גם להצדיק את טרנר וגם להעליל על שבס, אחרי שלא הלך להם עם שחל. אם הם צודקים, טרנר שקרן, אבל הם הרי טוענים שטרנר דובר אמת.

וזה רק אומר שהם עושים מהדו"ח ומכל מה שמסביבו, מה שהם רוצים. ברצותם, הדו"ח תורה מסיני, משום שיש שם "הוראה" של שבס על שיחה שהתקיימה בינו לבין טרנר. וברצותם, הדו"ח ראוי לאשפה, משום שהוא מנקה את שחל, ומרשיע את טרנר.

אותם אנשים לא רוצים לגלות את האמת. הם רוצים לגלות את הרשע. סליחה, הם לא רוצים לגלות אותו, הם מאמינים שהוא קיים. בטוחים שהוא קיים. להם ברור שצריך לתלות מישהו. אם לא הולך עם שחל, יעבירו את עמוד התלייה לשבס.

לא האמת חשובה כאן, חשוב להוכיח שאנחנו חיים בממלכת רשע, אפופים ברשת צפופה של חתרני עולם תחתון שחדרו לפוליטיקה והם מאיימים לכלותנו. כמו מקקארתי בשעתו. ואם לא ימצאו משהו, ימציאו אותו. תסמכו עליהם.

הוא, היא והים. זוגות בחוף בוגרשוב (צילומים: בועז לניר)

גלעד פדבה

המוני מתאווררים מנווטים את דרכם לאורך הטיילת. המפלט היחידי הוא החוף. שם, במרחק עשרים סנטימטר מהגלים המתלטפים, המקום הכי דיסקרטי והכי חשוף בעולם. זוגות אוהבים מסרבים לוותר על התפאורה הטבעית, גם בעידן הווידאו והווירצואל ריאליטי. להישאר על החוף – ולהרגיש על ספינת האהבה ■ ליל קיץ בחוף תל אביב

המקום הכי חופשי בעולם הוא חוף הים. בעיקר, בשעות הלילה המאוחרות, כשלא צריך להתפלש בגלי זעה חמה, ארטיקים צבעוניים וקרמים דביקים לשיזוף, ואפשר להשתרע על כסאות הפלסטיק הלבנים מול החשיכה הרוחשת. בתחילת השבוע, הציפו את חוף בוגרשוב בזרקורים ענקיים, לכבוד תחרות "מלך היופי" הראשונה, שהועברה בשידור ישיר בערוץ 2. כמעט עשרת אלפים ילדים כבני חמש עשרה, התרכזו מול הבמה והתמוגגו מהאירוע הטלוויזיוני הזה.

המנחה מיכל זוארץ מזמינה לבמה, בזה אחר זה, ארבעה צעירים חסונים ומציקה להם בחירות קשות במיוחד, מהסוג שמקובל בשלב הגמר של תחרות מלכת היופי מטעם "לאשה". הדיאלוג האינטלקטואלי נשמע בערך ככה: "מספר אחת, מספר שתיים, מספר שלוש. מאיפה אתה?" "אני מדאלס". "מה דעתך על יחסי מין לפני הנישואין?" "לא בער". קריאות בוז מצד הקהל.

"ומי אתה?", שואלת זוארץ. "אני דין בן 24 מנתניה", משיב דין. "מהו מקומה של האשה לפני הנישואין", מקשה הנסיכה, ויורש העצר מגיב, "על ידי". המנחה פונה בשלב זה לקהל: "תורו שו גישה לעניין". הקהל מגיב במחיאות כפיים.

זוארץ פונה אל המועמד הבא. מהי השאיפה הכי גדולה שלך בחיים? תשובה: "להצליח בחיים". המנחה, דידי הררי, מוסיף הברקה: "יופי זה לא מספיק, צריך עוד משהו". זוארץ מתעלמת מהרמז ומחליטה לפרט את הטקטיקה באוזני המעריצים: "נוריד אותם עכשיו, נעלה אותם אחר כך בלבוש הרבה יותר מינימלי, ואתם תוכלו לבחור". חוץ מזה, הצופים בבית מתבקשים להתקשר, כי תהיה הגרלה ומישהו יקבל סט של רבלון בשווי אלף שקלים, ומי יודע.

"אני ארד לעזור להם להתלבש", חושפת זוארץ את תשוקותיה. הררי מגיב בסגנון דודי אלון מקומי: "את עוד תשלמי על זה, הולכת עם יפים. ובינתיים, להקת הגוספל ומרגלית צנעני – אפריקה", הוא מכריז. מקהלה גדולה בבגדים לבנים וירוקים ליוותה את צנעני בתנועות אחידות, והקהל התרגש. מי שעמד רחוק מזירת ההתרחשות, נאלץ להסתפק בצילומי הווידאו שהוקרנו על המסך הענק, משמאל לבמה.

צנעני מסתערת על הבמה במדי הופעה כחולים, חולצה רחבה ומכנסיים צרים. "אמא לא נרדמת, ואבא מפחד, אלוהים תדאג לילד", שרה צנעני ומוסיפה, "זה השיר לאפריקה, זה השיר לאפריקה". התאורה מהבהבת והקהל מצטרף: "ילד אפריקאי קורא לי בתמימות, מרגול, תסתכלי לי בעיניים, לא גבוה, לא נמוך".

המרפסת שמעל מסעדת "בוגרחוף" עמוסה לחלוטין. מצלמה שהורכבה על מנוף גבוה מצלמת את הקהל והזומרים מכל הזוויות. בעצם, אפשר לראות את המופע הצפוי הזה גם בטלוויזיה, מול המאוורר או המזגן, אבל החוף האפל (פחות או יותר), מציע פיתויים אחרים.

בשלב האקסטזה, ארבעת המתחרים על התואר הנכסף "מלך היופי" או "מלך המים", או "נסיך החוף" (או משהו כזה), עולים לבמה בזה אחר זה, לגופם מכנסי גולשים צמודים וסגולים. זוארץ מתפעלת: "הם יפים באמת". אחרי כמה תרגילי ניפוח שרירים, יורדים הנערים מהבמה בצעדי תחרות קלילים, והררי מכריז "פרסומת בבקשה", לטובת הזכיינים. בזמן שהצופים בבית הולכים לשירותים או למטבח, מפזזות נבחרת רקדניות בהלבשות ברזילאיות מנופחות מול קהל מהופנט.

ה"טיימס סקוור" המקומי

הדרך אל ההתרחשות הלילית עוברת במשולש אלנבי. מבתי הקולנוע הסגורים "מוגרבי" ו"סטודיו", שהפכו מזמן לחורבת נרקומנים, התקדמנו מערבה. חסר בית נטול שיניים שולח מבט מתחנן לעבר טיפוס מסוכן, שסופר שטרות חדשים ותוחב אותם לכיסו בנינוחות. זונות מחכות לקליינט שינצל את גופן ויעזור להן לממן את מנת הסם. סרסורים מסוכנים מאיימים זה על זה ליד בתי מלון קטנים עם שמות גדולים, ותיירים אנגלים מסתכלים באדישות על הפנורמה מהמרפסת של "אינגליש מאן פאב".

בדיוק מעל ל"טיימס סקוור" המקומי נטול ההילה, מתנוסס מגדל דירות מפואר, אולי הכי מפואר בתל אביב, ובו דירות דופלקס משוכללות ופנטהאוזים חלומיים עם כל האטרקציות. מתחתיו, קניון האופרה המרווח והמצועצע, שולח אורות אדומים מכיוון "טאואר רקורדס". חובבי קניונים נבלעים ללא הפסק לתוך הקומפלקס המפתה.

המוני מטיילים ומתאווררים, שאינם נמנים על חובבי הקניונים, מנווטים את דרכם בנינוחות לאורך הטיילת. המפלט היחידי הוא החוף. שם, במרחק עשרים סנטימטרים מהגלים המתלטפים, נמצא המקום הכי דיסקרטי והכי חשוף בעולם. זוגות אוהבים מסרבים לוותר על התפאורה הטבעית הזאת, גם בעידן הווידאו

המשך בעמוד הבא

המרפסת עמוסה לחלוטין. יושבים על החוף

על קו המים

המשך מהעמוד הקודם

והווירצ'ואל ריאליסטי. להישאר על החוף - ולהרגיש בסצינת הנשיקה הלילית ב"ספינת האהבה".

מתקרבים צפונה. הטיילת קורצת מימין בשפע אורות, צבעים ומליצות. "יטבתה בעיר" מציעה "מיטב מוצרי הקיבוץ". לידה, מסעדת "הטיילת" וגלידריות עם שמות כמו "בלון". ציירי רחוב, מוכרי עגילים, קוסמים של קלפים, דוכני בובות, צעצועים, מוסיקאים מארצות רחוקות. אנשים מכל העולם עוברים מדרום לצפון, ומצפון לדרום, מסתכלים על הרוכבים, ובעיקר זה על זה.

במסלול האלטרנטיבי, על קו המים, נשמעים רעמי התופים של המופע בחוף בוגרשוב, וניכרת תנועה ערה של פרפרים ופרפריות לכיוון האור. הצפיפות על החוף הולכת וגדלה עד לאתר זוארץ־דהרדי. ב"שטח ההפקר" שמאחורי ההתרחשות, 150 מטר צפונית לבמה המוארת, זוג עומד באמצע החוף ומתנשק.

כעבור כמה דקות, מגיעים לתשלובת המסעדות "לונדון", המשתרעת מעל חוף גורדון. תפוסה מפוצצת בבתי הקפה, הפיצריות ובתי האוכל של הקונצרן, קונגלומראט המזון האימתני שיושב על הטיילת כמו כלב ים זקן ומדושן, ומחליק שפמו. הרעיון הקפיטליסטי פשוט. לאן שלא תלך, תיתקל ב"לונדון". מזון מכל הסוגים, עשרות שולחנות בכל מסעדה, המוני מלצרים ומלצריות וקופה שעוברת נון סטופ.

זוגות מאושרים יושבים בצפיפות במרחק כמה מטרים מהים ונוגסים פטריות מוקפצות בחמאה וכה. זמרת עקשנית מנעימה על הסועדים את מלאכת הלעיסה במחרוזות אינסופית של שירי ארץ ישראל. היא מגלה געגועים עזים לעיר הכבושה, "שאוּם אישיית, חזרנו אלייך שנית", היא מתפעמת במלוא העוצמה.

מול הים, עם הראש לשם

אופנוען עייף פוסע בצעדים גדולים על החול הטובעני, מתיישב על כיסא במרחק חמישה מטרים מהים, ומניח את קסדתו המשוריינת על הכיסא שליד. הוא מביט אל הים, עם הראש לשם. מנוחת הלוחם. הגלים זזים לכיוון החוף, וחוזרים. לדעתי, אין דבר יותר מרגיע מזה.

זוגות עצבניים יושבים על החוף ומנסים לפתור משברי נישואין. היא, הוא והים. אחד הזוגות, הוא בכיפה סרוגה והיא בשביס כחול לבן, מנסים להבין איך זה קרה. במרחק כמה מטרים, כלב עצבני חופר בחול בהתלהבות וצעיר במכנסיים קצרים משלים את הג'וגינג היומי. הוא מתלחש עם חברתו, מתקרב אל כוותיתנו, נוטל כיסא מלוכלך ונושא אותו אליה, החול כבר ינשור בדרך.

כמה רצי מרתון עוברים בין העיניים לבין הים, ומשלימים הקפה חמישית סביב העולם. החוף תמיד מזכיר לי יקום אינסופי. מטוסי כוכבים מהבהבים בשמים מימין לשמאל. עוד מעט יקחו פנייה חדה שמאלה לכיוון היבשה, ינחתו בוודאי בשדה התעופה בן גוריון, הבאנו שלום עליכם, גלגלים, מחיאות כפיים. תודה שטסתם.

רגע לפני ההתרחשות הגדולה, כמה זוגות נעים על החוף, מבוססים את דרכם בחול הטובעני לעבר קו המים הנכסף. הצעיר שלקח את הכיסא מסתער עכשיו על הגלים וקורא לחברתו. הוא נבלע ראשון, היא קצת מהססת. הוא מציע לה לשחות עד הקצה הצפוני של שובר הגלים, היא מבינה שזה רעיון טיפשי, ובעיקר מעייף.

רץ מבוגר מתקדם דרומה, ותתולה פרסית הנראית כהריון, רצה בעקבותיו באמצע הלילה. מחזה סוריאליסטי למדי. כדי להשלים התמונה, בחור צעיר נעמד מול הים ומצריע לגלים. ממש כך. אולי זהו טקס מאגי, אולי זו טבילה, ואולי הוא נולד מחדש. הרבה תופעות משונות מסתובבות על החוף באות עשרה בלילה. הנער המצריע שוקע לאיטו במים, ויוצא מהם בצעדי דיסקו נמרצים.

בתשלובת בתי הקפה המסנוורים בכיוון הטיילת, זמר שר באנגלית עבה "הללויה". הסטריות מוקפצות שוב ושוב. הכלב העצבני ממשיך לחפור ליד זוג האוהבים. סירת דייגים שטה לאורך החוף עם פנס מואר. כמה דגים ימצאו את מותם הלילה.

רק הגורמט נקרע

כחזרה לחוף בוגרשוב. המופע הגדול של זוארץ והדרי מסתיים, והרוקרים עדיין מאירים את השטח. נערים פושטים את מכנסי הג'ינס במהירות, ונכנסים לים בתחתונים. הנערות נשארות על החוף. מישהו אוזר אומץ, מוריד גם את התחתונים במהירות ומזנק לים.

כשהוא מתרחק חמישים מטר מהחוף, הוא אוחז את הסחורה בידו. "הנה, תראו, אני עירום, אני עירום", מודיע המלך בכבודו ובעצמו. חבריו מתרחקים אל קצה האופק ותופשים את ישכניהם. כמה נערים ונערות עדיין מתלבטים, האם להתפשט ולהסתער על מושבת הקוליפורמים המימית. אמת או חובה.

בחזרה לעיר הגדולה. כמה צעירים מנסים לעבור את כביש הטיילת הסואן. הנהגים בפינת הרברט סמואל ויונה הנביא אינם מתגרבים לעצור לפני מעברי החציה. אחד הנערים זורק קללה לעבר מכונית אמריקאית גדולה. הנהג העצבני של האמריקאית, קצת יותר גדול מהנער המסתכן, עוצר את המכונית בחריקת בלמים, ויורד מהרכב כדי לתתוך עניין. העצבני אוחז את הנער בשרשרתו ומתכנן אגרוף.

בתיזמון מופלא, ג'יפ מהבהב של משמר הגבול נעצר ליד הנערים העצבניים ומצווה על הנהג לחזור למכונית. התקרית מסתיימת ללא פצועים ודקירות, מלבד גורמט ריקיק שנקרע. "המניאק הזה קרע לי את השרשרת, לקח לי את המגן דוד". האמריקאית הגדולה הפליגה מזמן לכיוון יפו, והנער בוכה.

דון קישוט של האינטגרציה

אין אפילו נושא אחד בו שוררת תמימות דעים בין מחלקת החינוך של עיריית תל־אביב לבין ד"ר אורית איכילוב, ראש החוג למדעי החינוך באוניברסיטת תל־אביב. איכילוב, שהצטרפה לרשימתו של מילוא, קיוותה לקבל את תיק החינוך, אלא שהוא ניתן לקהלני [redacted] מבודדת בעירייה, היא לוחמת לבדה בעד האינטגרציה, שלדעתה, הכרחית ליצירת חברה סולידרית והומוגנית

נעמי ריפתין

היא יושבת במשרדה, בקומה התשיעית של עיריית תל־אביב, כמעט כמו באי בודד. הקומה הראשונה, בה נמצאת מחלקת החינוך, מחרימה אותה ומפעילה תוכניות המנוגדות להשקפת עולמה. אורית איכילוב, ראש החוג למדעי החינוך באוניברסיטת תל־אביב, הצטרפה במערכת הבחירות המוניציפליות לרשימתו של רוני מילוא, בתקווה לקבל את תיק החינוך בעירייה. לאחר הבחירות התברר לה, שאת התיק הזה יקבל ח"כ אביגדור קהלני, והיא מונתה ליועצת ראש העירייה לענייני חינוך. איכילוב טוענת, שנאסר על עובדי מינהל החינוך בתל־אביב לדבר איתה ללא רשות מאביגדור קהלני, ולמנהלי בתי הספר הועבר חוזר בכתב, שאסור להם להתראיין בשום נושא חינוכי ללא אישור של מינהל החינוך. לדבריה, הצעתה לדון בבעיות החינוך של תל־אביב במועצת העיר, עוררה התנגדות אדירה, ונושא החינוך לא נדון בה אפילו פעם אחת, בעוד שנושאים כמו ביוב ותחבורה, מועלים בה לעתים תכופות.

אפרטהייד חינוכי

לדעתה של איכילוב, האינטגרציה בחינוך במדינת ישראל היא הכרחית, בכדי ליצור חברה סולידרית והומוגנית יותר. אבל, מאחר שהחברה במדינת ישראל אינה הומוגנית, אי־אפשר לבנות בה אינטגרציה מרצון, ולכן, על ממשלת ישראל ועל משרד החינוך לאכוף את האינטגרציה, בכדי לא להגיע למצב חברתי בלתי אפשרי ולאפרטהייד של כל מיני קבוצות חברתיות ועדתיות.

איכילוב תוקפת את מדיניות החינוך של מינהל החינוך בתל־אביב, שנתן להורים בדרום העיר (רובע 9), לבחור לילדיהם חטיבת ביניים מתוך חמש חלופות. שתיים מהחלופות היו בצפון, שלוש בדרום. רק כ־17 אחוז מההורים בדרום רצו שילדיהם ילמדו בצפון, אומרת איכילוב, אולם בפועל, הועבר לצפון אחוז הרבה יותר גדול של התלמידים, ללא בחירתם, בטענה שניתנה לתלמידים אחת מהחלופות שהם בחרו, אפילו אם היא היתה שלישית.

לדעתה של איכילוב, מתכונת זו של העברת ילדי הדרום לצפון מעמידה אותם מלכתחילה בעמדת נחיתות. לא זו בלבד שהעבירו את התלמידים הטובים מהדרום לצפון, היא אומרת, אלא שצמצמו את האפשרויות בדרום בכך שבשכונת התקווה, לא פותחים בשנה הבאה כיתות ז' ובעירוני ט' הקטינו את מספר תלמידי החטיבה. באורט סינגלובסקי, שהוא בית הספר הגדול בדרום, היה סיכוי לאינטגרציה אמיתית, אך הוא סוכל. בתשנ"ה, נפתחה במקום חטיבה עיונית, שעניינה את ילדי הצפון, אבל מאחר שבית הספר נפתח באופן לא מבוקר לילדי הדרום, נמנעים ילדי הצפון מלהירשם אליו.

הדרום מסבסד את הצפון

איכילוב טוענת, שאחת הסיבות המרכזיות שמנהלים בצפון הסכימו לקבל את ילדי הדרום היא, שעל כל תלמיד מהדרום יקבלו תוספת של שעתיים שבועיות. זה אומר תקציב של כ־2.5 מיליון שקל לצפון, שיכול היה להיות מושקע לטובת הדרום – כסיוע לדרום או כסיוע ליצירת תשתית לאינטגרציה אמיתית. "כל הבחירה הזאת לא אמיתית", אומרת איכילוב, "למעשה, 83 אחוז רצו להישאר בדרום, ונשארו הרבה פחות. השינוי היה צריך להיות אחר לגמרי. יש אפשרות לפתח בתי ספר טובים בדרום על־ידי השקעה נכונה, ואפשר גם ליצור טבעת של חטיבות ביניים במרכז העיר, שיסיעו אליה ילדים מהדרום ומהצפון. השיטה שננקטה גרמה לכך, שהחזקים מהדרום יעברו לצפון, וילדי הצפון יישארו באזורם".

היא מדברת בציניות על כך, שמינהל החינוך בתל־אביב ומשרד החינוך קוראים לפעולה שנעשתה "ניסוי", וטוענת שפתיחות האפשרות הזאת בפני 16 בתי ספר יסודיים ו־11 חטיבות ביניים, כבר אינה בגדר ניסוי. המעקב על המבצע ייעשה על־ידי מינהל החינוך ולא על־ידי גוף אובייקטיבי, היא טוענת, "ובכל המהלך הזה מתחזק מעוזו של השושניזם".

"המאבק שאני מנהלת הוא רמת הגולן שלי". ד"ר אורית איכילוב (צילום: אנדרה ברוטמן)

בועות חברתיות

גורם נוסף שמתפתח בתל־אביב, אומרת איכילוב, הוא יצירת "בועות חברתיות" של בתי ספר ייחודיים, שלילדי הדרום אין שום סיכוי להשתלב בהם, בגלל דרישות הכניסה הגבוהות. איכילוב מספרת, שבשנה הבאה יפעלו שתי "בועות" כאלה. האחת, בית ספר שמוקם על־ידי עמותה מזרחית, בעידודו של ד"ר סבידסקי. בית הספר ידגיש את הייחודיות של עדות המזרח, וייצור בדלנות מסוג אחר. הקמת בית הספר הזה סותמת את פיהם של אותם קיצוניים שדיברו על אינטגרציה, ובראשם ד"ר סבידסקי, היא אומרת, "שטובל ושרץ בידו".

בועה נוספת היא הקמת בית ספר שבמרכזו נושא היחסים הבינלאומיים, שלמרבה האירוניה, מוקם בשכונת התקווה, אבל אף ילד מהדרום לא יוכל להתקבל אליו. בשנה הבאה, תיפתח חטיבת ביניים שתינתן בה עדיפות לדוברי שפות, שהם, לפי ההחלטה, "מרקע ישראלי־ציוני", וזאת לדבריה, כדי למנוע גם מילדי יפו הערבים להתקבל אליה. "זאת עוד בועה הרמטית שבורחת מאינטגרציה". על פי התקנון של משרד החינוך, אין לבתי הספר הייחודיים פטור מהאינטגרציה; אחת לשלוש שנים אמור להיבדק הרכב התלמידים בבית הספר, ואם אין הטרוגניות לימודית וחברתית, ניתן לשלול ממנו את המעמד של בית ספר על־אזורי. אבל בפועל הדברים לא נעשים, ויש תיאום ושיתוף פעולה בין מינהל החינוך למנהל המחוז של משרד החינוך.

למה את נשארת בתפקיד? את לא מרגישה כמו דון קישוט מול המערכת שנוהגת בניגוד להשקפת עולמך?

"אני מאמינה שיש סיכוי למלחמה שלי, ושהאינטגרציה היא התשובה הנכונה והחיונית לחברה במדינת ישראל – במיוחד עכשיו, כשמדינת ישראל הולכת לתהליך של שלום, שיציב את הנושאים החברתיים במרכז סדר העדיפויות".

אמרתי לקהלני, היא מוסיפה, שהמאבק שאני מנהלת הוא רמת הגולן שלי. יש לה שותפים רבים במאבק הזה, והיא ועו"ד יהודה מירו הגישו כבר בג"ץ, שיבדוק האם פתיחות אזורי הרישום עולה בקנה אחד עם המדיניות הכוללת של משרד החינוך. כמו כן, הקימה עמותה בשם "יחד", שעד עתה הצטרפו אליה כ־100 איש, ביניהם ראשי בתי ספר לחינוך, ראש מכללת בית ברל, א.ב. יהושע, פרופ' צבי לימקין, דני ענבר, ועוד. היא מאמינה שהמאבק הזה ילך ויגבר, ויחרוג מעבר לגבולות העיר תל־אביב.

אביגדור קהלני הגיב על הדברים בטענה שאיכילוב יצרה אנטגוניזם כלפיה בעיריית תל־אביב, "עד אחרון הנהגים". למרות שזומנה לעשרות פגישות, היא לא הגיעה אליהן ושרפה את כל הגשרים בעירייה. קהלני טוען שאיכילוב מנהלת מאבק נגד עיריית תל־אביב מעל גבי העיתונים, למרות שתפקידה כיועצת הוא להיות חלק ממגבשי התוכניות, ולכבד את ההחלטות, "לאחר שראש העיר מאשר אותן. היא מעולם לא הביאה תוכנית אחת שניתן ליישם אותה, הוא טוען. ולגבי מה שנעשה ברובע 9, ההורים שבעי רצון.

לא הצלחתי להשיג את תשובתו של רוני מילוא לשאלה, לשם מה הוא מחזיק יועצת לענייני חינוך, אם כל התוכניות בנושא החינוך הן בניגוד לדעתה.

ונסה לא תבוא

לא הייתי נוסע לחיפה למופע הספציפי הזה של רדגרייב, ואני שמח שעוד אוהבי תיאטרון חשבו כמוני. התיאטרון והקהל אולי הפסידו מופע מיוחד, אך חוש הצדק ניצח, ובגדול. לוונסה רדגרייב האמנית, שמור מקום של כבוד על במות התיאטרון בארץ. לוונסה רדגרייב הפוליטית, המתנגדת בכל תוקף לזכות קיומה של מדינת ישראל, אין כאן מקום

...בת החזון הציבורי. ונסה רדגרייב

מיכאל איזנשטדט

...ומעולם טענתי, שיש להפריד בין אמנות ופוליטיקה. דעותיו הפוליטיות של אמן מסוים פעם לא עניינו אותי. האם זה משנה אם ...מבצע את המלט בצורה כנה ואמינה דוגל ...בעונש מוות כאמצעי ענישה מקובל, או לא? האם ...ם יוליה בטרגדיה של שייקספיר מאמינה ...ה בעניין הפלות, או מתנגדת לכך? האם זה ...קן המגלם דמות של נאצי על הבמה שותף ...פוליטית של מפלגה זו, והאם, להבדיל אלף הבדלות, משנה אם השחקן המגלם רב על הבמה ...י דתי, או לא?

ניתוק בין אמנות לפוליטיקה הוא אולי אוטופיה, ...שה, אינה יכולה להתקיים. כל מחזה הנכתב ..., בין אם נודה בכך ובין אם לאו, הוא פוליטי. מחזה ...תת בין חילונים לחרדים הוא פוליטי; מחזה על ...ה בה הכל משפילים את הכל, גם הוא פוליטי, ...רשימה ארוכה. אך האם יש וצריך להיות קשר בין הדעות הפוליטיות־חברתיות של מלחין, סופר, מחזאי או מנצח ושחקן תיאטרון, לבין ההנאה שלנו מהיצירות או הכישרון של אמנים אלה? אין זה המקום להיכנס לפולמוס וגנר וריכרד שטראוס, שהסעיר את הרחוב הישראלי במשך שנים רבות ועדיין לא נדם. אך אין ספק, שאנו מבצעים על במות הקונצרטים שלנו יצירות מאת מלחינים שהיו אנטישמים במידה גדולה או קטנה, וכי חלק לא מבוטל מהמחזאים, שמיצירותיהם אנו מתפעלים, לא היו אוהבי ישראל גדולים. האם זה מפריע לנו ליהנות מאמנותם? האם זה צריך להפריע לנו? תמיד טענתי שלא.

אך היה מקרה אחד בו הבנתי הטלת חרם, רשמי או חצי רשמי, שהוטל במדינה. המנצח הגרמני הדגול הרברט פון קאראיאן רצה מאוד – כך אומרים יודעי דבר, המקורבים למרכז העשייה המוסיקלית בארץ – לנצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית. הוא גם היה מוכן להגיע ארצה עם התזמורת הפילהרמונית של ברלין, שהיה מנהלה המוסיקלי, אך בארץ סירבו. לקאראיאן היה קשר יותר מהדוק עם המשטר הנאצי בגרמניה, ובארץ לא רצו לארחו ולכבדו. את תקליטיו שמעתי ואני שומע פעמים אין־ספור, ואני מעריך כי לו היה עולה הדבר בידי, הייתי גם הולך לשמוע קונצרט או אופרה בניצוחו של קאראיאן בחו"ל, אך לא הייתי עולה על בריקדות כדי להביאו לארץ.

לא רק השמצה פסיבית

בימים אלה, היתה אמורה להגיע ארצה שחקנית התיאטרון האנגלית הגדולה, ונסה רדגרייב. אין ספק כי רדגרייב היא אחת מאמניות הבמה והקולנוע הגדולות בעולם, ואת סרטיה ראינו בארץ פעמים רבות. אך רדגרייב מעולם לא הגיעה ארצה לביקור פרטי או רשמי, שלא לדבר על מופע תיאטרלי. מעבר לכך, היא דאגה במשך שנים רבות, ובכל הזדמנות אפשרית, להשמיץ את מדינת ישראל ולצאת להגנתם של המחבלים הפלסטינים בצורה חריפה ונוקבת.

נכון, גם בארץ קיימים אנשים רבים המתנגדים למדיניות הממשלה, בין אם זו הממשלה הנוכחית או הקודמת. אך רדגרייב לא הסתפקה בהשמצה של השלטון; היא השמיצה את המדינה והמדיניות הציונית, וניסתה בכל דרך אפשרית לשים רגל לארגוני תיאטרון ותרבות ישראליים בכינוסים בהם השתתפה. רדגרייב גם לא ששה לברך על הסכמי השלום שנחתמו עם המצרים, או עם הפלסטינים.

והנה, לפני כחודש, התבשרנו כי רדגרייב מגיעה ארצה למופע מיוחד, המאורגן על־ידי תיאטרון חיפה. ובאותה מהירות בה פשטה הידיעה על בואה, החלו להישמע זעקות מרות מפי אנשים משני קצות המתנה הפוליטי. נוצר רושם, כי קיים קונזנסוס לאומי נגד הופעתה של רדגרייב בישראל.

אין זה המקום למנות את כל אותם מקרים בהם תמכה רדגרייב בגלוי באש"ף, ועשתה כל שביכולתה לפגוע בישראל, כמו הופעתה בערב זיכרון לאבו ג'יהד בלונדון, שם דיברה בין השאר, על מסכת הפשעים של העם הציוני. השאלה המרכזית היא, מדוע לפתע החליטה רדגרייב להגיע ארצה. עודד קוטלר, המנהל האמנותי של תיאטרון חיפה, צוטט בעיתונות באמרו, שרדגרייב היא שחקנית גדולה, ורק בזכות היותה כזו, היא מוזמנת לחיפה. תיאטרון חיפה אינו גוף פוליטי, הוסיף קוטלר, ולדעתו, אין פסול בהזמנתה של רדגרייב ארצה. רבים אחרים חשבו אחרת.

רדגרייב לא היתה אמורה להופיע בארץ בהפקה של מחזה זה או אחר. היא היתה אמורה להשתתף בערב ששמו "ברכט בגלות", יחד עם השחקן הגרמני אקארד שאל, והשחקן הקרואטי ראדה סרבדג'יה. הערב היה אמור להביא בפני הקהל קטעים מיצירותיו של ברכט, ואין כל ספק כי הבחירה בתוכנית היא פוליטית. רדגרייב לא בחרה סתם בערב קריאה מיצירות שייקספיר או צ'כוב, למשל. היא לא תכננה להגיע אלינו עם מיטב הקלאסיקה האנגלית או האמריקאית. רדגרייב רצתה לבוא לישראל, מדינה אותה השמיצה חדשות לבקרים, עם תוכנית שבמרכזה גלות וגולים. ואין כל ספק, שרדגרייב אינה מעוניינת בפן של הגלות היהודית בערב זה.

הרחוב ניצח

בראשית השבוע, צלצלתי לקופת התיאטרון העירוני חיפה, ושאלתי אם נותרו כרטיסים לשתי ההופעות של רדגרייב, שתוכננו לימים שני ושלישי בשבוע הבא. התשובה היתה, כי נותרו כרטיסים רבים, כי המחיר הוא 110 שקלים, וכי המופע ביום שני בוטל. ביום שלישי השבוע הגיעה לעיתונות ממשרדי התיאטרון הודעה לאקונית: "בעקבות הלחץ הציבורי המסיבי נגד הצגת 'ברכט בגלות', בהשתתפות ונסה רדגרייב, אקארד שאל ורדה סרבדג'יה, התייחסה הנהלת התיאטרון לרגישות הציבור, ולאחר שנמצא גם שמכירת הכרטיסים ניזוקה – לא נמצאה הצדקה הולמת לקיים את ההצגות האורחות במתכונתן".

מהנהלת התיאטרון נמסר, כי נמכרו בסך הכל 150 כרטיסים מתוך 1,680 שהוצאו למכירה למופעים אלה. נראה שהפעם, השתמש הקהל באירוע זה כבקלפי, והצביע אי־אמון מוחלט בתיאטרון, שחרג מסמכותו האמנותית והחליט להביא ארצה אמנית שהיתה מנצלת את הביקור, בצורה זו או אחרת, לצבירת הון פוליטי על חשבוננו. אין גם ספק, כי לו היה הקהל קונה כרטיסים, ההופעות היו מתקיימות, כך שהתייחסות התיאטרון לרגישות הציבור במקרה זה נשמעת מתסית למדי. הסיבה היחידה לביטול, וזאת אי־אפשר להכחיש, היא הכישלון המוחלט במכירת הכרטיסים.

מתיאטרון חיפה נמסר, כי "כולנו עצובים. הדגלים בתיאטרון הורדו לחצי התורן. הרחוב ניצח והתיאטרון הפסיד". כן נמסר, כי רדגרייב אמרה שהיא מצטערת שאלה שקנו כרטיסים לא יוכלו לחזות במופע.

תרגיל פוליטי

הרחוב אולי ניצח הפעם במלחמה הפוליטית, אך אין ספק שזהו ניצחון מוצדק. למרות שאני עדיין טוען כי צריך, עד כמה שאפשר, להפריד בין דעותיו הפוליטיות של אמן ליכולתו וכשרונו האמנותיים. במקרה הזה, ההופעות המתוכננות היו הרבה מעבר לתווית תיאטרלית. אני משוכנע שאם יתמזל מזלי ואוכל לראות את רדגרייב בהצגה זו או אחרת בחו"ל, אהיה הראשון שיילך לקנות כרטיסים. אך כאן, בארץ שלנו, אותה השמיצה חדשות לבקרים, איני רואה שום הצדקה לתת לה במה. רדגרייב מעולם לא אמרה כי עתה, בעידן הדריקזים שאולי מתקרב לאזורנו, דעותיה משתנות, ובואה ארצה, אינו מרמז כי שינתה את עמדותיה. ביקורה היה אמור להיות תרגיל פוליטי, שיעורר עניין בתקשורת העולמית.

לא הייתי נוסע לחיפה למופע הספציפי הזה של רדגרייב, ואני שמח שעוד אוהבי תיאטרון רבים חשבו כמוני. התיאטרון אולי הפסיד מופע מיוחד, אך חוש הצדק ניצח, ובגדול. לוונסה רדגרייב האמנית, שמור מקום של כבוד בליבי, וגם על במות התיאטרון בארץ. לוונסה רדגרייב הפוליטית, המתנגדת בכל תוקף לזכות קיומה של מדינת ישראל, אין כאן מקום.

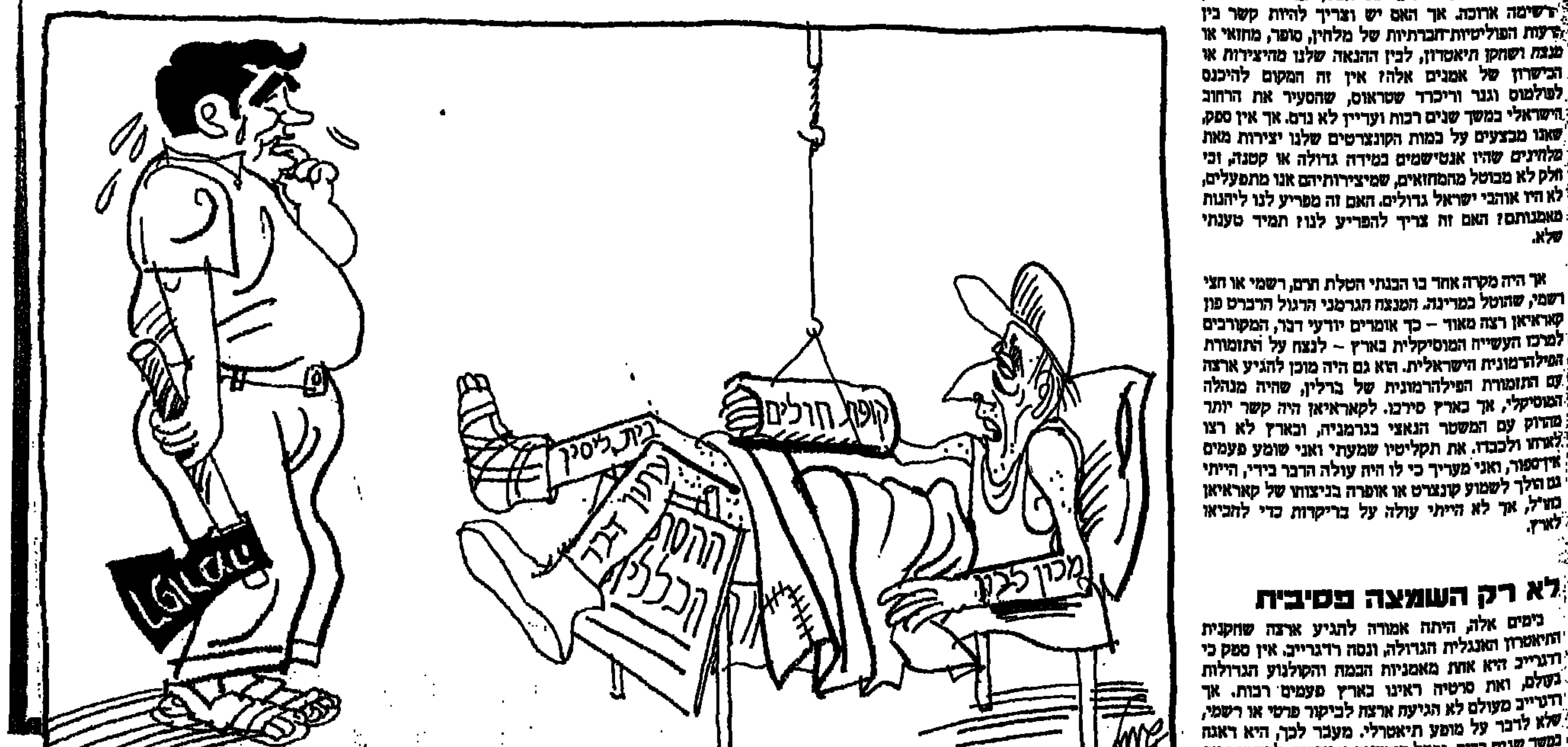

תוך שהם נשמעים לדחפיהם הרגשיים ודוחקים לפינה כל היגיון במעשיהם, בזבזו השבוע מתנחלי קרית־ארבע את מעט הסימפטיה שעוד נותרה בציבור כלפיהם

שליפה מהמותן

מה הם חושבים, שבאמצע ההידברות עם אש"ף תיישב הממשלה שכונה חדשה? קרית־ארבע, מול חברון (צילום: בועז לניר)

מה בדיוק מטרתם של מתנחלי קרית־ארבע, שתפסו את הכותרות השבוע? לא ברור. אם מעמדם בדעת הקהל חשוב להם, הגידופים שהושמעו לעברו של אלוף פיקוד המרכז, האלוף אילן בירן, השיגו בדיוק את ההיפך מדעת קהל חיובית. אם יש משהו שהציבור סולד ממנו, זו פגיעה בפרות הקדושות שלנו, ואלופי צה"ל ניצבים בראש הרשימה. כשהם קראו לחיילי צה"ל "נאצים", כל מי שיש או היה לו בן בצבא, התמלא סלידה ומיאוס מהמתנחלים, שרומסים כל ערך מקודש בנסיונם להפוך את חברון, על 120 אלף תושביה הערבים, ליישוב יהודי. כשמתנחלים מחברון צועקים לעבר חייל דתי שבא לרסנם "תוריד את הכיפה, אתה מבייש אותה", הם מביישים בראש ובראשונה, את עצמם. וכך, כשאותם חמומי מוח מתפרצים לדירות ריקות בקרית־ארבע, דעת הקהל הישראלית מקבלת את המעשה כחוליגניות חסרת הצדקה, שאין לה כל קשר למעשה הרצח, שבעקבותיו הוא בא. ותוך שהם נשמעים לדחפיהם הרגשיים ודוחקים לפינה כל היגיון במעשיהם, בזבזו מתנחלי קרית־ארבע את מעט הסימפטיה שעוד נותרה בציבור כלפיהם.

ואולי לא איכפת להם מה יהיה מעמדם בדעת הקהל הישראלית. אולי מה שמניע אותם זה קידום מטרות כלשהן. אגב, לא ברור אילו מטרות בדיוק, דתיות או פוליטיות, כי אצל אותם מתנחלים אין הבדל בין קיום מצוות יישוב הארץ, לבין רמיסת תושביה הערבים.

ואולי לא בזה העניין? שכן איזו מטרה מושגת בהשתלטות על הדירות הריקות? היישוב היהודי בקרית־ארבע יגדל ויתבסס? יגיעו מתנחלים חדשים שיעדיפו את קרית־ארבע על פני גוש דן? ספק אם זה מה שיקרה, בעיקר כשמתנחלי המקום, במקום להפוך אותו ליישוב שקט שנעים לחיות בו, עושים כל שביכולתם ללבות את אש השנאה בינם לבין הערבים המקומיים. מה הם חושבים, שהממשלה הנוכחית, באמצע מהלך ההידברות עם אש"ף, תיישב שכונה חדשה בקרית־ארבע? הניסיון שצברו בסבסטיה, בכפיית דעתם על הממשלה, לא ניתן ליישום בעיצומו של תהליך מדיני עם הפלסטינים.

איזו מטרה אחרת יכולה להיות להם? למחות על הרצח המתועב של נערה בת שבע עשרה? את זה הם עשו, אבל איבדו בדרך את שארית ההזדהות עימם. ואולי ההשתלטות על הדירות הריקות היא חלק ממערכה רחבת היקף, שנועדה לערער את הסכם השלום עם אש"ף, עד להיסוגו? אם אכן היתה מטרה כזו, אני מודה שלא עליתי על ההיגיון הפנימי שלה, ולא ברור לי, איך התנהגותם של מתנחלי קרית־ארבע תביא להשגתה.

כיוון שמתוך היכרות רבת שנים עם מעשי המתנחלים, אין הם חשודים בעינינו בתחכום רב, נותרנו עם המסקנה הבלתי נמנעת, שלא מדובר במעשה מתוכנן ושקול, אלא בשליפה מהמותן. המציאות החדשה, בה ערפאת נמצא בעזה בחסות צה"ל, היא המשך ללחיצת היד בין רבין לערפאת, המשך להסכם אוסלו, המשך למציאות חורה כל כך מבחינתם, והיא הכניסה אותם להלם מתמשך, שטרם יצאו ממנו.

לא הצליח להם

סרן במלואים מוטי קרפל ורס"ר במלואים חיים נתיב, הם מתנחלים שקיבלו ממש קשה את התהליך המדיני שמנהלת מדינת ישראל עם אש"ף. מה שמתרחש הוא ניגוד גמור לתפיסת עולמם, לאמונתם הדתית ולדרכם הפוליטית. בנוסף לכל אלה, המשך התהליך המדיני על פי תפיסתם, עלול להביא לכך שממשלת השמאל תוציאם, חס וחלילה, מבתיהם. אותם הם בנו – כך הם מאמינים – בדין ובצדק בשטחים, שהם בעיניהם ארץ ישראל האמיתית, שיש ליישבה על־ידי יהודים, על אפם וחמתם של שני מיליון הערבים, היושבים בהם כיום על תקן של זרים.

הם לא היחידים מבין המתנחלים הסבורים כך. מרבית המתנחלים מזדהים עם עמדה זו, אך פועלים נגד הממשלה בהפגנות ובשאר מחאות המקובלות במשטר דמוקרטי. לא כך לגבי שני ידידינו. על פי הבנתם, הגיע הזמן לשבור את הכלים ולהפשיל שרוולים. מבחינתם, הממשלה חצתה את הקו האדום, והגיע הזמן לעשות מעשה. לכן, הודיעו שניהם על כוונתם להיות מעתה סרבני שירות מילואים. מהיום ואילך, לא יהוו חלק מהזרוע המבצעת של הממשלה, ולא ימלאו אחר פקודותיה, גם אם יושמו בכלא. מוטי קרפל כבר בילה בכלא הצבאי שלוש פעמים על רקע זה.

חרודים כאמונה ודתית שדרכם הפוליטית היא גם הדרך הרצויה לאל, הודיעו השניים שהם נחושים לעמוד בסירובם, ולהיכלא על כך. והנה, עם התייצבותם ביחידתם ביום בו נקראו לשירות מילואים פעיל בשטחים, התייצבות שמטרתה להודיע על סירובם ללבוש מדים, הודיעו להם שהם משוחררים מיידית.

איזו אכזבה, הם כל כך רצו להיות קדושים מעונים, כל כך רצו להיחשב לאסירי מצפון, כמו סרבני "יש גבול", ולא ניתן להם. אבל מוכרחים להודות שאצל שני הסרבנים בכוח ואצל כל מי ששמע על כך, נוצר הרושם שהצבא חושש להתעמת עם אותם מתנחלים המוכנים להיכלא, ובלבד שלא יהוו חלק מהמערכת המיישמת מדיניות מנוגדת לתפיסת עולמם. השאלה מתעוררת ביתר שאת, נוכח גורלם של סרבני השמאל, הזכור לנו היטב. למה הצבא לא חשש להתעמת עם סרבני השמאל? כי הם צמחונים? השוואה בין שני סוגי הסרבנים, מהימין והסרבנים מהשמאל, נותנת לכאורה דווקא לסרבני הימין תירוץ טוב יותר לסירוב. הם משוכנעים באמת ובתמים, שקיומם בסכנה. אצל סרבני השמאל, המניע היה "רק" עניין של תפיסות פוליטיות וערכים.

אך סרבני הימין אינם מה שהם מנסים להיות. הם אמנם מציגים את צעדם כצעד מצפוני, אך אין זה כך. בעקבות שחרורם משירות מילואים, פרסמו הודעה לעיתונות שהציגה רק את הפן שרצו להציג:

"אנו רואים בכך התחמקות של צה"ל ושל המשטר מעימות אידיאולוגי המחייב הכרעה. בהתנהגות זו מעיד צה"ל על עצמו, כי הוא חושש מפוטנציאל הסרבנות האידיאולוגית". כאן משתילים השניים את הרהורי ליבם: "אולי מבינים שם, כי לא כל העם ימשיך לציית באופן עיוור", ומסיימים בפרשנות: "שוב הוכח שתפקידו של צה"ל מתמצה בתמיכה לשקט תעשייתי, שיאפשר לממשלה להקים כאן מדינה פלסטינית".

במקרה שלפנינו, ברור שצה"ל נמנע מעימות עם שני הסרבנים בכוח. אם כי, כדי שהדבר לא ייחשב בעיני רבים כהתרפסות, מסר דובר צה"ל בתגובה, שהצבא ממשיך במדיניותו למצות את הדין עם סרבנים, וכי המקרה של מוטי קרפל וחיים נתיב נבדק. עכשיו, עומדות לפנינו שתי אפשרויות: מדובר כאן בטיוח, או בפאשלה.

בכל מקרה, יהיה מעניין לשמוע מה העלתה בדיקת הצבא בנושא. אם אכן תתבצע בדיקה שכזו, הנה כמה פרטים, שלדעתי, רלוונטיים לחקירה: רב"ס קרפל משמש באחרונה כמנהל מחלקת ההשתלמויות ב"מכון המקדש" של הרב ישראל אריאל, מכון ששם לו למטרה לקדם את בניין הבית השלישי. כחלק מקמפיין בית המקדש, קרא דני קרפל לפני מספר חודשים למרי אזרחי במשטר הנוכחי, שביצע, לדברי סרבן השירות, מעשה של בגידה, ולכן הוא וחבריו "משוחררים: מערכי המשטר שבגד, מחוקיו ומהוראותיו".

במי בגד המשטר, במה הוא בגד, לא ברור. אבל אם בוחנים את הסירוב לשרת בצבא על רקע ההתבטאות הזו, כבר לא מדובר בסרבנות על רקע מצפוני, אלא במרי אישי של קרפל, שהתחמקות הצבא ממיצוי הדין עימו נראית תמוהה.

שחלות למסירה

קריאתם של אנשי ארגון הרפואה הבריטי להנהיג כרטיסים לתרומת איברי הפריה לנשים, עמדה במרכז דיוני הארגון בשבוע שעבר ■ רופאים וסוציולוגים דנו בכובד ראש בשאלה, האם להתחשב בשיקול דעתה של צעירה שהחליטה לתרום את איבריה – בעיקר אם היא רק בגיל העשרה ■ המתנגדים טענו, שצריך גם לחשוב על מצבו הנפשי של ילד, שיוודע לו כי נולד כתוצאה מהנדסה גנטית של גוויה

דפנה ורדי, בריטניה

מדע הרפואה מתקדם מהר מדי, ולעתים, עלולה ההתקדמות להביא למצבים בהם החברה אינה מוכנה לתוצאות – טענו בשבוע שעבר אישי ציבור וסוציולוגים, בעקבות קריאתם של אנשי ארגון הרפואה הבריטי, בכינוס השנתי בבירמינגהם, להנהיג כרטיסי תרומת איברים מיוחדים לנשים. הכרטיסים יאפשרו לרופאים להשתיל את איברי ההפריה של התורמות בנשים עקרות, אך לדעת רבים בבריטניה, ההישג המדעי המאפשר השתלה כזו לא כולל התייחסות לשאלות החברתיות והמוסריות, הצפויות להתעורר מיישומה של השיטה. ספקות דומים כבר קיימים כאשר לשאלת הגיל המקסימלי להפריה מלאכותית, לאחר שמספר נשים מעל גיל שישים הרו באמצעותה.

במהלך הכינוס טענו הרופאים, שמדע הרפואה הגיע לנקודה בה אפשר לעשות שימוש באיברי הפריה של נשים המוכנות לתרום את איבריהן לאחר מותן. לדבריהם, שחלותיהן של נערות בגיל 12 כבר מתאימות להשתלה בגופן של נשים עקרות. אך ההישג הטכני אינו העיקר, וקיימת גם שאלה מוסרית. "אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, מה יקרה לזהותו העצמית של ילד, שייוודע לו שאמו מתה עוד לפני שהוא נוצר", אמר פרופ' רוברט סנאודן, אשר היה חבר ברשות להפריה. שאלה דומה העלה חבר הפרלמנט דייוויד אלטון, אחד המתנגדים הקיצוניים להפלות מלאכותיות. לדבריו, לפני שמתחילים ביישומה של הטכניקה החדשנית, יש להשקיע מחשבה באפקט העשוי להיווצר בילד, כשייוודע לו שהוא נולד כתוצאה מהנדסה גנטית של גוויה.

הקרובים לא יוכלו להתערב

לדעת רבים מהמבקרים את התלהבותם של הרופאים מהטכניקה, הרופאים מקדישים את כל מרצם להישגים בתחום המדעי, אך אינם מקדישים מחשבה מספקת לתוצאות מעבר להישג הרפואי.

לפי הצעת הרופאים, נשים אשר יחליטו להחזיק בכרטיס תורמת יקבעו בכך את הרשות לקחת את איברי ההפריה שלהן לאחר מותן. מדובר במוות מתאונת דרכים בגיל צעיר. אך מבקריהם טוענים, שמשפחתן של אותן צעירות עלולים להיפגע מכך, משום שהמשמעות ... לבני משפחה להשפיע על החלטתו של אדם לתרום מאיבריו. ... הרופאים לטענה זו – "תרומת איברים תאפשר לקרובי המשפחה להרגיש, שמותה של הצעירה לא היה לשווא, ולפחות ייתן לה את הזדמנות להשתמש בפוטנציאל ההפריה שלה".

ד"ר מייקל קרו, אשר העלה את ההצעה להנהיג כרטיסי תורמת, אמר כי גידול האוכלוסיה בבריטניה עומד כיום על אפס, ... משפחה, "מודע ללחץ הנוראי בו נתונים זוגות עם בעיות פוריות להביא ילד לעולם". הוא הוסיף, כי "תרומות איברים יאפשרו ל... מעין אינקובטור אנושי במשך תשעה חודשים, והילד שייוולד ... יותר שלה, מאשר לו אימצה תינוק".

ד"ר קרו לוקח בחשבון שיהיו כאלה שיטענו, שהשתלת שחלות ... נשים מתות, או שימוש בביציות מגופן באותה דרך בה נעשה ... של גברים תורמים, יכול להיות "צעד אחד יותר מדי". אך לטענתו ... שנערכו במחלקות וטרינריות הוכיחו, שהטכנולוגיה כבר קיימת. ... הרופאים, שנערכו עד כה בעיקר בעכברים, השיגו תוצאות ש... מאמינים שתוך חמש שנים אפשר יהיה ליישם מחקרים אלה בבני אדם. ... המחסור בתרומות של ביציות מביא לכך שזוגות נאלצים להמתין ... ויותר לתרומה.

מנהל מחלקת האתיקה של ארגון הרפואה הבריטי, ד"ר ... אמר כי אינו רואה כל הבדל בין תרומת ביציות מנשים חיות, ל... בביציות שנלקחו מגופן של נשים מתות. אין הוא רואה ... להגבלת גיל בעניין הזה. "החוק אומר שכל ילדה בגיל העשרה ... אותה כשירה לכך, יכולה להחליט על רצונה להחזיק בכ... איברים".

טכנולוגיה זה לא הכל

יותר מסתם ביצית וזרע

התלהבותם של הרופאים מהישגי המדע והטכנולוגיה, ... להתגבר על בעיות בדרכים שבעבר אף לא חלמו עליהן, ... בבריטניה את השאלה, עד כמה אפשר ליישם את ההישגים, ... התוצאות המוסריות. גם בין הרופאים נשמעו דעות דומות. ... למשל, ציין כי הגענו למצב בו "אנחנו מפרים בני אדם ... שאנחנו לא יותר מאשר חתיכת בשר – רק ביצה וזרע. אבל ... מהביולוגיה שלנו. השאלה מי אני ואיך אני מתקשר עם הסביבה ... לא פתוח".

התפתחות הטכנולוגיה הרפואית והשלכותיה, כבר עוררו ... בבריטניה, בעיקר סביב השאלה, עד איזה גיל יש לאפשר ... טיפול של הפריה מלאכותית. הביקורת הציבורית בעניין ... השאלה, אם יש מן התבונה בלידת ילד, שאין ספק ... יתומה. טיעונם של הרופאים שהתנגדו להגבלת הגיל היה, ... לעולם ילד בו רצו מאוד, יעניקו לו בשנותיו הראשונות ... נשים שנכנסו להריון לא רצוי, ולעתים, מגדלות את הילד ... ובאווירה לא מתאימה.

הצבעה שנערכה בין הרופאים שהשתתפו בכינוס ... הביאה לתמיכה בהחלטה שלא להגביל חד־משמעית ... מלאכותית, אלא להשאיר בידי הרופאים את השיקול ...

ארגון הגג של הרופאים בבריטניה אישר למעשה ... ההתקדמות בשני התחומים – הן המחקר בתחום ... מנשים מתות, והן מניעת ההגבלה בגיל הטיפול ... הפולמוס הציבורי יימשך, קרוב לוודאי, עוד זמן רב. ... ציבורי ליישומו של המחקר, יש להניח שכרטיסי תורמות ... לעתיד – שלא כמו כרטיסי תרומת איברים רגילים, ... ללבטים רבים, בעיקר לפני השתלת הלב הראשונה.

אטומים לחדירות פתוחים לפתרונות.

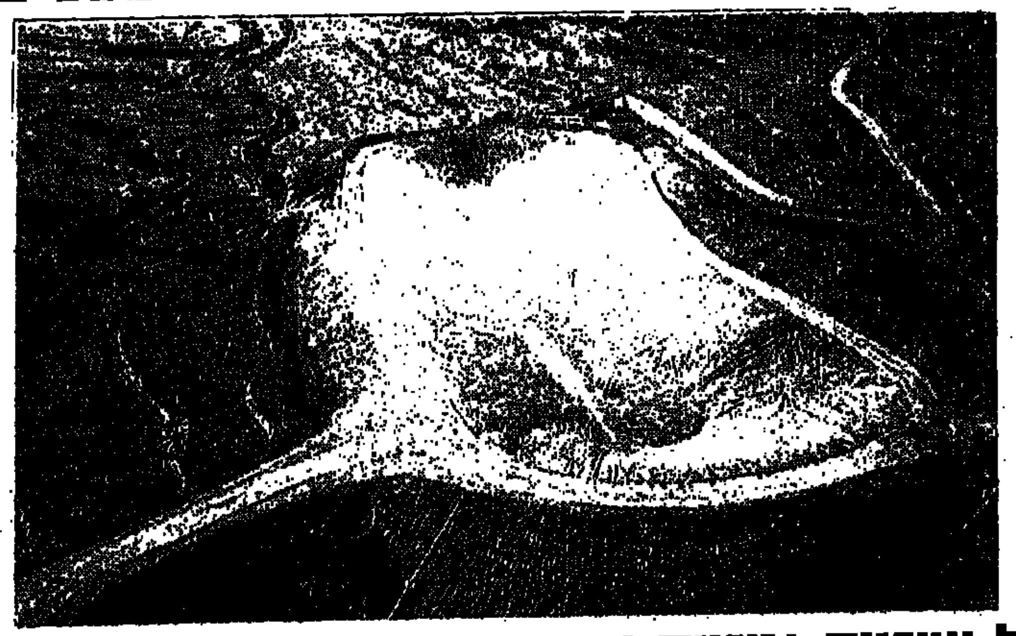

כל שיטות איטום הקרקע - תחת הגג של אגיר.

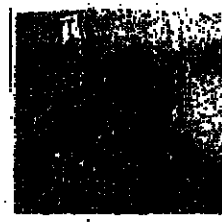

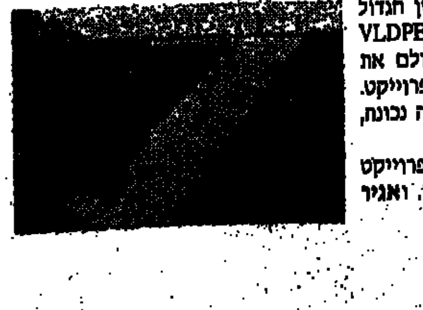

כשמהנדסים מים, חשוב לך שהכל יזרום בצורה הטובה ביותר, או בעצם, שהכל לא יזרום. כי כשאתה רוצה לאטום מאגרים, בריכות דגים, תעלות או אתרי אשפה, אתה רוצה אטימה מוחלטת. אתה רוצה את היתרונות והפתרונות של אגיר. כי אגיר נותנת לך הרבה, ויותר:

- יריעות איטום HDPE חשופות עמידות בחומרים כימיים, בחום ובקור, בקרינת UV וברוח.
- כושר התארכות של 800%.
- חוזק גבוה בפני קריעה וכניעה. התנגדות גבוהה לשחיקה.
- ייחודיות להנחה בכל שיפוע. מעולות לעבודות מסובכות.
- מגוון עוביים מ־0.7 מ"מ ועד 2.5 מ"מ. למקרים מיוחדים - עובי לפי דרישה.
- היריעות מסופקות ברוחב 6-10.5 מטר.
- תהליך איטום יעיל, קצר ומקצועי, תוך ניצול מקסימלי של תכונות החומר, תנאי השטח והנסיון והמקצועיות של צוות אגיר
- החיבור בין היריעות - בהלחמה בלבד, להבטחת אחידות ואיטום מושלמים ולהרבה שנים.
- יעוץ מקדים, פיקוח ושרות, המלווים את המאגר ואותך לאורך כל הדרך.

אז לא צריך לחפש בחו"ל את מה שאתה יכול לקבל באגיר והרבה יותר מהר וטוב. אגיר מעמידה לרשותך במחסן הגדול והמגוון בארץ, מבחר מקצועי של סוגי יריעות VLDPE, HDPE, חלקות ומחוספסות, ומוצרים נילוויים, המשלבים כולם את יתרונות אגיר, תוך מתן קשת פתרונות לכל סוג עבודה ופרוייקט. צוות היועצים של אגיר יבנה יחד איתך תוכנית עבודה נכונה, שתעניק לך יעילות ואיכות מלאות.

בוא ונאטום עניין בצורה הטובה ביותר. אגיר. כדי שהפרוייקט שאתה מתכנן, יהיה ברמה ובמקצועיות שאתה מתכנן, ואגיר נותנת לך עוד יותר, והרבה.

Gundle

אגיר פרויקטים (איטום) בע"מ
AGIR PROJECTS (SEALING) L.T.D
קיבוץ צוות ד.נ. יזרעאל 19340
טל. 06-765784 פקס. 06-760327

תריסר חיצים במטרה

מרדכי אבישי

■ **ולאדימיר נאבוקוב: "תריסר רוסי", מרוסית: נילי מירסקי, הספריה החדשה, הקיבוץ המאוחד /ספרי סימן קריאה, 157 עמ' 1994.**

באחד הרומאנים הראשונים של ולאדימיר נאבוקוב, "ייאוש", שנכתב בברלין ב־1932 בלשון הרוסית (תורגם מאוחר יותר בידי המחבר עצמו לאנגלית, והופיע גם בתרגום עברי), אין המספר מחמיץ את ההזדמנות להסביר בלשונו העוקצנית את מה שאין בו – "הוא אינו מבטא אמירה חברתית ואין בפיו מסר כלשהו".

וביתר הרחבה הוא אומר: "אין הוא מרחיב את הדעת ואין הוא מורה לאנושות את הדרך הנכונה. ה'רעיונות' הגלומים בו מועטים מאוד בהשוואה לאותם רומאנים שופעי כל־טוב וסרי־טעם הזוכים לשבחים היסטריים במרווח הצר שבין מהומת ההתלהבות לקריאות הבוז. מבט בוחן במוצר המסוגנן והמצודד, יגלה כי אין מדובר אלא בחזיון תעתועים מלעיג שביימו סוכני הספרותיים. ליתר ביטחון ברצוני להוסיף כי המומחים ל'אסכולות' ספרותיות ינהגו הפעם בתבונה אם יימנעו מלגרור לכאן כלאחר־יד את השפעתם של 'האימפרסיוניסטים הגרמנים'. איני יודע גרמנית ומעולם לא קראתי את כתבי האימפרסיוניסטים, יהיו מי שיהיו. עם זאת, אני אכן יודע צרפתית, ומעניין יהיה לראות אם מישהו יכנה את הרומאן שלי 'אבי האקזיסטנציאליזם'".

נזכרתי בדברים אלה עתה, עם קריאת סיפוריו הרוסיים של נאבוקוב "תריסר רוסי", אשר נכתבו רובם ככולם בתקופת כתיבתו של "ייאוש", לפניו ולאחריו, בשנות העשרים והשלושים של המאה ובמקום גלותו של נאבוקוב בברלין. ונדמה לי כי הדברים תואמים פחות או יותר את מה שיכול היה נאבוקוב לומר גם על סיפורים אלה.

בסיפורים הללו מן התקופה הראשונה של כתיבתו ברוסית, מבחינים לא רק בכשרונו הגדול וביסודות המאפיינים את כתיבתו המאוחרת של נאבוקוב, ובמה שהוא עתיד לתת לנו כמספר בשל ומפורסם, אלא בכמה וכמה מקומות עולים סיפורים אלה באיכותם גם על רומאנים נודעים שלו, שנכתבו במקורם אנגלית.

ולאדימיר נאבוקוב (1977־1899), אשר נולד וגדל בפטרבורג למשפחה אריסטוקרטית, עזב את מולדתו אחרי המהפכה, ישב בגרמניה ובצרפת בקרב חוגי המהגרים הלבנים ועם פרוץ מלחמת־העולם השנייה עבר לארצות־הברית ונתאזרח בה – נשאר בכל מקום מהגר רותחי חוד־עין, בעל אבחנה דקה ומבט אירוני, המגלה זיופים וכזבים, סטיות, אשליות והעמדות־פנים.

ברור שלא סופר כנאבוקוב יתאר בסטריר וסיפוריו מעשי רצח, מות, תמהונות ומוזרות לשמם. מאחורי מעשיו, מחשבותיו ומערכי הנפש של גיבוריו, חבוי יחסו הביקורתי־חושפני של המספר, בעל הגישות האינדיבידואליסטיות קיצוניות, כלפי ניוונו של העולם המערבי, שאל תוכו באו גיבוריו המהגרים. התנוונותם המהירה של גיבורים אלה, התלושים משורשיהם

את אחד הסיפורים בקובץ ("ממטיוה") מסיים נאבוקוב בדברי־שנינה קצרים: "זה הכל. כלומר, אפשר שהיה גם איזה המשך, אלא שאיני יודע מהו, ובמקרים כאלה, במקום להסתבך בהשערות, אני נוהג לחזור על דברי המלך העליז מן האגדה החביבה עלי: איזה חץ עף לנצח? – החץ שפגע במטרה". בתריסר סיפורים אלה, המתורגמים לראשונה מן הרוסית, והעוסקים, רובם ככולם, בבדידותם של מהגרים, גם אם לא מתרחש דרבה, כל חץ כמו פוגע במטרה.

תריסר רוסי – שער הספר

והנטולים כל תקוה היא יסוד בולט בכתיבתו. נאבוקוב היה ער מאוד לדקאדנטיות התרבותית ולהשלכותיה והיסוד הדקאדנטי לובש בסיפוריו אופי מיוחד.

"תריסר רוסי" הוא קובץ של סיפורים על חייהם, תחושותיהם וחוויותיהם של מהגרים רוסים בתנאים של זרות וניכור. אף ששמו "תריסר רוסי" כלולים בקובץ שלושה־עשר סיפורים – רמז למוזרויות המאפיינות את עולמו היצירתי?! – כאשר שנים־עשר סיפורים עוסקים באמת במהגרים רוסים, ואילו הסיפור השלושה־עשר מוקדש כולו לגרמני "שורשי", שדבר אין לו עם עולמם.

כאנשים זרים ונטולי ביטחון ויציבות קיומית, מגלים המהגרים רגישות בלתי־רגילה. עורם פגיע ועדין, עצביהם חשופים ומגורים לכל תמורה. רגישותם היא, כמובן, רגישותו של המחבר, מהגר כמותם, המפליא למסור את תחושותיהם הדקות, להמחיש את הנימות הנפשיות והריגושים הפוקדים אותם, לתאר כיצד הם קולטים צבעים, צלילים וקווים מיטשטשים של אנשים, מראות ותמונות – ההפכים להלכי־רוח פנימיים. המורה החולה והמזוקן איוואנוב מהסיפור האחרון בקובץ, "שלמות", הנותן שיעורים פרטיים לבנם של מהגרים ואחר־כך גם מלווה אותו לחופשה על חוף־הים, מזין את עיניו וחושיו בדרך לבית תלמידו, וכמו ננעל בתוך הבדידות והמחנק שמשרה עליו חליפתו השחורה המרופטת. הוא מבחין בשלוש ענגות יפות, אחוזות זו בזו ושטות בשמיים, בילדות המשחקות "קלאס", בזקנים היושבים על ספסלים, בפרחים הענוגים שפיזרה הרוח מצמרות עצי השיטה – והכל לובש צורות של מצבים רגשיים ביותר, אך גם מוחשיים מאוד: "מחשבותיו רטטו וזחלו מעלה־מטה על־גבי הזגוגית המונעת ממנו כל ימיו מגע ישיר עם העולם. תשוקה עזה פיעמה בו להתבונן בכל, לגעת בכל, לספוג אל קירבו את המוסיקה הרבגונית, את הקולות הצבעוניים, את קריאות הציפורים, להיכנס לרגע לתוך נפשו של אחד העוברים־ושבים, כשם שנכנס אדם לתוך צילו הרענן של עץ.

בעיות לא פתורות העסיקו את מוחו – איך והיכן מתרחצים מנקי־הארובות אחרי העבודה? האם השתנתה בשנות גלותו אותה דרך יערית ברוסיה, שצפה ועלתה בזכרונו בחיות שכזאת רק לפני רגע?"

בסיפור הקצר "עשן כבד" שבמרכזו דמותו של צעיר בן 19 החי חיי־תלישות של מהגרים עם משפחתו בברלין, אין מתרחש הרבה מבחינת העלילה החיצונית. הצעיר שוכב על הספה בבית האפלולי, אביו מעיין במפה קרועה של ברלין, האחות מסתודדת עם חברה בחדר הסמוך ואחר־כך הצעיר מתבקש להביא כמה סיגריות מהאב לחבר של האחות. זה כמעט הכל. אך בכמה עמודי הסיפור מתרחש הרבה בעולמו הפנימי של הגיבור, כאשר בשלבים שונים ובדרגות שונות של אינטנסיביות הוא חש התעוררות חריפה של עצב, מועקה ולאות נפשית. לעתים הוא "מתנתק" מעצמו, מרגיש מרוחק, ונתון במעיין הוויה מבודדת. בעקבותיה בא "אותו מיאוס מבחיל, שתקפו בכל פעם שהיה חוזר אל עצמו, אל גופו, מן הערפילים החם מעולפי העונג, שכמו הבטיחו... מהו? איזו צורה ילבש לבסוף הכוח המענה הזה, המרגיז ככה את הנשמה?". אל אלה מצטרף גם העשן המיתמר מהארובה של אחד המבנים, העשן כסמל וכאלמנט של ממשות, המקריר את המארג העדין של פנים־וחוץ: "ראיתי על הגג הרטוב של המיסבאה שבקצה המיגרש הריק את עשן הארובה שהוזחל שם, כבד מן הלחות, מרושל, מגומגם, ממאן להתרומם באוויר, ממאן להיפרד מן הרקבובית החביבה, ואז, באותו הרגע ממש, נצבט הלב, באותו הרגע ממש..."

גם בסיפורים קצרים אלה מראשית דרכו הספרותית נוקט נאבוקוב דרכי־כתיבה "בלתי־מקובלות", כמו למשל החלפתו, באותו סיפור, בלי כל אתראה מוקדמת, של גוף שלישי בגוף ראשון. הגיבור המוצג כפי המספר, לפתע, לא בקטע חדש, אלא בהמשכו של אותו ואותה שורה, לדבר בגוף ראשון, לספר על עצמו. בין הספרים האהובים על גיבור "עשן כבד" נאבוקוב גם ספר שלו, "ההגנה על לוז'ין", שעליו באותם ימים בשם הבדוי סירין. ב"תכסיס" המתחלפת, משתמש המחבר גם בסיפורים אחרים, ב"גיוס", כאשר הוא מספר על מהגר רוסי זקן מלוויה של אחר ממכריו, שבילה את שנותיו האחרונות כמוהו בנכר, ומתיישב על ספסל שקוע בעיון והרהורים. ולפתע, המחבר, מתיישב לידו על כאחד הגיבורים, בלי שהזקן ידגיש בנוכחותו..

המקוריות הנאבוקובית בולטת גם בסיפור "מאסטרו" מן הטובים בקובץ. כנגד הוולגאריות והברוטאליות שני אחים גרמנים, מציב המספר את עליבותו ואומללותו של מהגר פולני, המשתכן באותו בית, בדירה לדירת השניים. האווירה המעציבה בסיפור גוברת גבור ההתנכלויות שמתנכלים לו שני הבריונים. הוא נרצח בידיהם, לבסוף, בלי שום סיבה ועילה, הדבר בקורא לא מעט צער, עד אשר חלה "התפנית" בשורות האחרונות של הסיפור: מתברר שהמהגר אשר התהלך תמיד עם חבילת ספרים ואשר בחדרו דלק כל הלילה נר, לא היה משורר טראגי או אוהב רומנטיקן, אלא זייפן־שטרות, מאסטרו במלאכתו האסורה, שהביאתו אף לכלא. וכמין פנייה של האחרון אל עצמו ואל הקורא כאחד, מביע המספר צערו על כי גם הוא עצמו טעה ככה בזהותו האמיתית גיבורו...

שני האחים מייצגים ב"מאסטרו" את שנאת שהיא כה אקטואלית באירופה ובגרמניה של שנאה בלתי־מוסברת, כמעט, המתעוררת רק מפני שונה מהם. אין הם יכולים להבין את מעשיו, והוא לנהוג כמותם. אגב, נאבוקוב פותח את מעגל בתיאור קצרצר של קבוצת עצמים – עץ־צפצפה, לבנים, בית, חצר – וסוגר את המעגל בתיאור אותם עצמים הנמוגים והולכים, שטים ונעלמים.

אך הזרות והניכור האימתניים קיימים אנשים זרים, כי אם גם במפגש בין שני אחים "פגישה" אחד האחים יושב בברלין מאז הגיע המהגרים הלבנים לאחר המהפכה, ואילו השני בברית־המועצות, מגיע אליה כעובד ממלכתית. הניתוק הפיסי־גיאוגרפי בין לניתוק נפשי ובפגישתם המחודשת אין לדבר. הם חשים מוטרדים וזרים עד להיפרד והפעם לתמיד.

מנוכר לעצמו, לעולם ולסובבים אותו, הוא המספר בסיפור "אימה", סיפור שעל־פי נאבוקוב מזכיר במשהו את הלכי־רוחו סארטר "בחילה", אולם נאבוקוב הקדים עשרה שנה.

המתרגמת העבריה נילי מירסקי, שגם כאן לעשות במלאכת־התרגום, מציינת כי לפחות מסיפורי הקובץ, "אביב בפיאלטה" ו"פילגראם" שימוש לא רק במקור הרוסי, אלא גם בתרגום שנעשה בידי נאבוקוב עצמו. ב"אביב בפיאלטה" אלמנטים אוטוביוגרפיים מפורשת אהבה הנשוי באושר, לאשה אחרת, אשר הסתירה "פילגראם" הוא הסיפור שאין בו מהגרים רוסים כולו "גרמני". גיבורו, בעל חנות־פרפרים למראות, רוטן תמיד, מסוגר בתוך עצמו, שלא גבולות ארצו ועירו, אם כי חלום־חייו הוא בארצות אקזוטיות. בינתים עוברים עליו חיי קשה, בעוינות כלפי אשתו וכלפי אנשים אחרים

(המשך בעמוד

משה דור

רצוני להבהיר שאני מודע

רְצוֹנִי לְהַבְהִיר שֶׁאֲנִי מוּדָע לְכָךְ שֶׁבְּעֶצֶם
הָרֶגַע הַזֶּה נַעֲשִׂים סְבִיבִי מַעֲשִׂים נוֹרָאִים אוֹ
נִפְלָאִים, אֲחֵרִים בְּהֶשֵּׂג יָד וַאֲחֵרִים רְחוֹקִים יוֹתֵר.
אֲנִי מוּדָע אֶלָּא שֶׁאֵינֶנִּי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה, וְגַם
נִבְצָר מִמֶּנִּי לִמְחוֹת אוֹ לְהַלֵּל שֶׁכֵּן בִּמְקוֹם לְסַכֵּם אֶת
חֶשְׁבּוֹן יָמַי וְלֵילוֹתַי, לְהַסִּיק אֶת הַמַּסְקָנוֹת הַמִּתְחַיְּבוֹת
וְלִפְעֹל עַל־פִּיהֶן, אֲנִי מִתְעַקֵּשׁ לְקַשֵּׁשׁ אֶת הַכְּאֵב וְאֶת הַחֶמְדָּה וְאֶת
הַצִּפִּיָּה וְהָאַכְזָבָה וּלְדַבֵּק בְּאַהֲבָתִי הַמְּזֻדְקֶנֶת אוֹתָהּ
הַסּוֹגֶרֶת עָלַי כְּרָדִיק.

וְכָךְ קוֹרֶה שֶׁעוֹבְרִים עַל־פְּנֵי גְּבָרִים וְנָשִׁים, אֲחָדִים שֶׁאֲנִי
מַכִּיר וַאֲחֵרִים הַזָּרִים לִי לְגַמְרֵי, וּמַבִּיטִים בִּי בְּחָטְף
בְּעָבְרָם, מְנִידִים רָאשֵׁיהֶם אוֹ מוֹשְׁכִים בִּכְתֵפֵיהֶם, וְאֶפְשָׁר
שֶׁאוֹמְרִים מַשֶּׁהוּ וְאֶפְשָׁר שֶׁמְּמַלְּאִים אֶת פִּיהֶם מַיִם. אָכֵן, הָעֲשִׂיָּה
סְבִיבִי אֵינָהּ שׁוֹבֶתֶת כְּלָל, בָּתִּים נִבְנִים וְנֶהֱרָסִים, יְעָרוֹת נֶעֱקָרִים
וְנִטָּעִים, מְשִׁיחִים נִצְלָבִים וּמַצְבִּיאִים מוֹלִיכִים אֶת צִבְאוֹתֵיהֶם
לְאַפְסֵי אֶרֶץ, אֲבָל אֲנִי מוֹסִיף לְהִשָּׁבֵר
אֵלַיִךְ כְּמוֹ יָם.

וְלַמַּקְשֶׁה מַהוּ הַחִדּוּשׁ בְּכָל אֵלֶּה מִן הָרָאוּי
לְהָשִׁיב, לָאו דַּוְקָא וּכְבָר הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם,
וְהִנֵּה, גַּם עַתָּה נוֹשְׁרִים הֶעָלִים וְהַצִּפֳּרִים עָפוֹת לִמְחוֹזוֹת
הַחֹם, וּלְמוֹעֲדֵיהֶם יָשׁוּבוּ הֶעָלִים לְלַבְלֵב וּבְנֵי־עוֹף לָשׁוּר
בְּנוֹפֵי מְכוֹרָתָם. וְאִם יַחֲזֹר וְיַקְשֶׁה אִם יֵשׁ מוּסַר־הַשְׂכֵּל בַּסִּפּוּר
הַזֶּה, יַעֲנֶה, כִּי אַיִן, וּבְעֶצֶם, גַּם
לֹא הָיָה מֵעוֹלָם.

דברים

הערה בשולי נאבוקוב

בסיפור "אביב בפיאלטה" מאת ולאדימיר נאבוקוב, המופיע בקובץ "תריסר רוסי", הנסקר בעמוד זה, נתקלתי בפיסקה הבאה:

"אשר לי, מאז ומעולם סלדתי מאותה סברה זחוחה, הגורסת איזה קשר מטאפיסי בין אוואנגארד מהפכני באמנות לבין מהפכנות פוליטית, זו שבכל מגע עימה נהיית גם הספרות המעודנת והאנינה מכל, מכוח איזה חוק חוזרי שטרם נחקר דיו, לעיסה לעוסה, תבוטה, שווה לכל נפש, כמוה ככל קישקוש אידאולוגי מצוי" (51).

איני בטוח אם צודק נאבוקוב בכל מאת האחוזים בהגדרתו זו, מכל מקום, הוא מפנה את תשומת לבנו בדבריו אלה מראשית המאה, אל תופעה הרווחת ביותר בסופה – הויכוח על אמנות, כיום, מלא וגדוש במהפכנות פוליטית. זאת ועוד: בעוד הדיון על שינוי מהפכני של פני העולם נעלם כמעט לגמרי מכתבי־העת הפילוסופיים־חברתיים־כלכליים, שהם אולי מקומו הטבעי, הוא ממלא, כמעין המתגבר, את כתבי־העת לענייני תרבות ואמנות. וגם בתחום זה, יותר באמנויות הלא־מילוליות, כמו מוסיקה (רוק, פופ, ג'ז וראפ) ואמנות פלסטית לסוגיה (ראה כתב־עת כמו "סטודיו" וגלריה לאמנות כמו בוגרשוב), מאשר בתחום הספרות.

אין ספק כי זו תופעה מעניינת שטרם ירדנו למלוא חקרה. כל אחד מגלגל היום תחת לשונו מושגים כמו "טקסט תתרני", "קולם של המושתקים", "שיח דכאני" וכדומה. אליבא נאבוקוב אין כל קשר בין השניים, ואולי דווקא משום כך הרבה יותר קל לעסוק במהפכנות פוליטית בתחום האמנות, מאשר להירתם לעולו של מאבק פוליטי בתחום המציאות. אשר לי, סבורני, כי ככל שנצטמצמה האפשרות לשינוי מהפכני של המציאות עצמה (מחמת סיבות שלא נעמוד עליהן כאן), כן רווח הדיבור עליו בתחומי האמנות, אם כאופנה, אם כחרוזה, ואם כ"סברה זחוחה", כדבריו.

ע.ל.

ביהודית־תימנית

ימור חסיד

יאיר עוזיארי: "והוא פלא אדם", ספרית פועלים, ספרי חמד/ידיעות אחרונות, 212 עמ' 1994.

בשנים האחרונות אנו עדים לעניין מחודש במקורות, חיפוש שורשים והתייאת תרבויות של עדות שונות בספרות העברית. להצלחה גדולה זכה ספרו של סמי מיכאל "ויקטוריה", בו הציג לקורא את ההווי היהודי המרתק של קהילת היהודים בעירק, אם כי הספר לא נכתב מלכתחילה במסגרת ז'אנר זה דווקא.

יאיר עוזיארי מנסה בספרו "והוא פלא אדם", להציג לקורא את קסמה ויחודה של הקהילה היהודית בתימן, שהוא מלווה את בני־הקהילה הזו החל ביציאתם מתימן עד עלייתם ארצה והתישבותם בשכונת משכנות־ישראל בירושלים. בקובץ שבעה סיפורים, כשבכל סיפור משתתפות דמויות מסיפורים קודמים ונוספות דמויות נוספות.

הספר עוסק בהווי היומיומי של יהודי תימן, התייעצויות עם חכמי העדה, באהבה, נישואים וארוטיקה, בלימוד התורה ובמוות. כל הנושאים משולבים בשאיפת העלייה לארץ, בקשיי הקליטה ובהשתרשותו של הדור החדש בה.

תיאורי ההווי בספר מרתקים וכתובים בצורה ריאליסטית ושופעת חן. השפה, לעומת זאת, בנסיונה להיצמד לשפת המקור, יוצרת לעיתים תחושה של ארכאיות. היא שזורה בפתגמי חוכמה תימניים, הכתובים פעם כנתינתם הראשונה כפי שהם נאמרים ביהודית־תימנית, ופעם בתרגומם לעברית. שיטה זו גורמת השתהות בקריאה השוטפת. שפת המחבר שזורה גם בפסוקים תנכיים, המוסיפים, מצד אחר, רובד ועומק נוסף לסיפורים, אך מצד שני יוצרים שוב תחושה של ריחוק מהקורא המודרני.

ליחסי גברים־נשים יש מקום בולט בספר והם מתוארים במלוא יופיים ועל כל צדדיהם. הנישואים, על פי הספר, נערכו כשהכלה היתה עדיין ילדה, בגילי 12־13, והתבצעו באמצעות שידוך. למרות זאת רוב הסיפורים מציגים את היחסים בין בני הזוג הנשואים כיחסי אהבה עזה המבוססים על כבוד הדדי ותשוקה עזה. התיאורים הארוטיים בספר רבים וכתובים בעדינות וכחן, עד כך שהם מצליחים להעביר בצורה ריאליסטית, ואפילו אקסוטית, את תחושות התשוקה והאהבה, במיוחד כשהם מתארים את ירח הדבש. בסיפור "והוא פלא אדם", נמצא את התיאור הבא: "זרועותיו עמדו זו מול זו מרקדות ומרקידות את רוחו הסוערת והניגון כמו נמסך בתוך איבריו כולם – שלהבת אהבה. עיניה מצמצו. רטט עלה בפניה, מערגתו שירדה עליה, ורקידת איבריו חדלה [...] שאלם הפן אותה, גוף ונשמה. שכב לצידה, התבונן בה, וגיפף את פניה [...] ברכיה נתקפלו לה אל תוך חזה במעצמן וראשה סגר עליהן, והיתה כעובר במעי אמו [...] בהתמכרות של אוהבים נפתלו זה בזה עד להכרעה."

היחסים הטובים בין בני הזוג נמשכים גם שנים לאחר ירח הדבש וממשיכים להיות מלווים בדברי אהבה, אך התמקדות עוברת לדאגות פרנסה וגידול ילדים.

דמויות הנשים בספר רבות ומגוונות, החל בכלה הילדה האוהבת, דרך הרווקה הקנאית, האם המסורה, האשה הקמצנית והרעה ועד לחכמת העדה.

במקביל לדמותו של המארי – חכם העדה, שבו מתייעצים הן גברים והן נשים – קיימת גם האשה החכמה שידענותה משלבת חוכמת חיים גדולה. עם ידע בריפוי, המבוסס כנראה על תרופות סבתא, אך בעיקר על הבנה עמוקה בפסיכולוגיה של בני אדם. לעזרת חכמה זו נזקקות בעיקר הנשים, אך גם גברים, ואפילו המארי עצמו, לא מהססים לפנות אליה בשעת צרה.

לא ניתן לומר שתמונת העולם המצטיירת מהספר היא של יחסי שוויון בין המינים, אך נראה שיש שאיפה אמיתית לכבוד, אהבה וחלוקת תפקידים צודקת.

העלייה לארץ־ישראל והחיים בה, תופסים מקום נכבד בספר. מניעי העלייה, כפי שהם משתקפים בסיפורים, הם בעיקר בשל פחד מרדיפות התורכים והתימנים, אך בהחלט גם ממניעים ציוניים. העלייה היתה מבצע מסובך למדי והיתה כרוכה, לעיתים, בהינתקות מרור ההורים בצורך לשכנע אותם שזהו המעשה הנכון, למרות השמועות על המציאות הקשה בארץ ישראל. המסע לארץ היה ארוך וקשה, ונעשה בחלקו ברגל. הסיפורים מתארים מציאות קשה של התמודדות עם קשיי הדרך עם שודדים, שלא הסתפקו בשוד הרכוש וחטפו גם נשים. הכאב על אובדן האשה והאהובה מתואר במלוא עוצמתו.

גם הקליטה בארץ לא היתה קלה. בספר מתואר מצבה של ההתישבות הראשונה ביפו, קשיי פרנסה שהובילו את בני העדה למושבות, שם נוצלו בני תימן בצורה מזועזעת, על ידי האיכרים, ועד לקליטה בירושלים והאהבה לשכונת משכנות־ישראל, בה חיו לרוב בהרמוניה בני העדות והזרמים השונים ביהדות, בבחינת "כולם מיחד לכל אחד לחוד".

הסיפור האחרון בספר, "סטמבי ונגיעותיה", הוא יוצא דופן בהשוואה לשאר הסיפורים. הוא מתרחש בווסטפילד, ארה"ב, וייתכן שהוא מציג לנו גלגול נוסף בחיי העדה התימניה – הישראלים היורדים בארצות־הברית.

הספר בכללו מעניין, הן מבחינה חברתית והן מבחינה היסטורית וגם הסיפורים קריאים למדי, אך בשל הקצב האיטי של הסיפור ובשל השפה, הרצופה בלי־חיים ומבנים ארכאים, נראה לי שיקשה לקורא המודרני, שאין לו עניין מיוחד בנושא, להתמודד עימו עד תום.

יעקב בסר / שיחת השבוע

עם רבקה מרים: לפעמים זו תחושה של נתק גדול, אבל זה לא עולם בלי אלוהים

רבקה מרים

בימים אלה הופיע ספר שירים חדש שלך, "מקום, נמר", בהוצאת "תרג־יל", ירושלים. כמו שיכולתי להתרשם, הוא המשך לספריך הקודמים, ובהחלט מאפיין את כתביך המוכר כבר לא מהיום?

קשה לי להסתכל עליו מבחוץ. אני חושבת שיש בו איזשהו שוני, אבל קשה לי להגדיר בדיוק. ודאי שהוא המשך, זה אינו דבר מנותק שצץ פתאום באופן עצמאי. יחד עם זה, גם אני מרגישה – וגם אנשים אומרים לי – שיש בו שוני לגבי דברי הקודמים. אולי יותר דברים חותכים.

כדי שהקורא יידע במה אנחנו עוסקים, אולי אנסה להגדיר במקומך. אם אומר שכתיבתך היא כמו־ביוגרפית, מבחינה חוויתית – אני מרגיש "כמו", משום שהממד הסוריאליסטי מופיע אצלך לעתים קרובות – וניתן גם להבין אותה כבעלת גישה אמונית כללית, מבלי לייחסה לדת מסוימת, האם זה יהיה נכון?

כן, אני חושבת שזאת אולי כתיבה אוטוביוגרפית, אבל אוטוביוגרפית־מורחבת. כי אני מרגישה שביוגרפיה של כל יחיד, לא רק שלי, משתרעת מעבר לגבולות של הלידה הקונקרטית והמוות הקונקרטי שלו. כלומר, כל אדם הוא נקודה בתוך רצף, שהתחיל לפניו ויימשך אחריו: הוא בעצם מכיל בתוכו את כל מה שהיה לפניו ויהיה אחריו. וכשאני כותבת גם דברים מאוד אישיים שלי, הרי הם באים ממקום כולי ולא רק ביוגרפי. אבל הגישה שלי לדברים היא ביוגרפית, כי אני רואה למשל גם את אברהם אבינו כחלק מאוד אינטימי מהאוטוביוגרפיה שלי. ואולי לא רק מהאוטוביוגרפיה שלי, אלא חלק מהאני שלי. אותו הדבר גם ביחס לדמויות שאני לא מכירה באופן מודע.

תוכלי לתת הסבר לוגי, כלומר, איך את רואה את אברהם אבינו, ואת כל הרצף ההיסטורי על כל ניגודיו, נשזר ברצף של כל אחד מאיתנו?

אני חושבת שאפילו באופן פיסי, אנחנו נושאים בתוכנו הוויות של אנשים שאנחנו כלל לא יודעים שהיו קיימים. הפיסיות שלנו היא המשך של הפיסיות שלהם. אבל זה לא רק פיסי כמובן. כלומר, כל אדם בא לעולם לגמרי חמים ולגמרי מלא מטען. ותינוק שנולד היום, הוא לא כמו תינוק שנולד לפני מאתיים או אלף שנה, ולא כמו תינוק שייוולד בעוד אלף שנה. כי אנחנו נושאים בתוכנו גם את הניסיון שהצטבר במשך הזמן הזה.

אני מרגישה, למשל, שאני נושאת בתוכי היום גם את קפקא, את רנואר – כל הדברים שהיו תרבותיים עד אלי נישאים בתוכי. היום קפקא מתקבל כמובן מאליו, כעוד שלפני 100 שנה הוא לא היה כזה. כאילו מקום יש אתוס תרבותי כללי, ואני חושבת שכל יחיד נושא את האתוס הזה בתוכו.

דיברתי לא מזמן עם ערבי בדואי. על פי דבריך, יכולת להזדהות איתו. הוא טוען שהוא חש את עצמו כצאצא ישיר של אברהם אבינו, לאו דווקא של ישמעאל. "אתם באתם מאירופה – אמר – אבל אני, כל הדורות, הייתי פה, ואני ההמשך הטבעי של הממלכה מימי אברהם אבינו. לכן הארץ הזאת היא שלנו לפחות משלכם".

אני לא רוצה לדבר על המישור הפוליטי, אבל במישור הקיומי יכול מאוד להיות, שהערבי הזה נושא בתוכו את אברהם אבינו. אני לא חושבת שאברהם אבינו הוא רכוש שלי. אני מרגישה שהוא שייך לכולם. אולי הוא לא נקלט אצל כל אחד באותה מידה, אולי לא כל אחד נפתח לקראתו באותה מידה, בכל המובנים.

עם זאת, אני חושבת שבעולם יש זרמים תרבותיים של עמים שונים. והניסיון שהיה למחוק את ההבדלים בין העמים, היה לרעת העמים האלה. כי לדעתי, הכוח העמוק של התרבות, השורות העמוקים שלה, נמצאים בתוך תרבויות שונות של עמים שונים. וכל עם, בדרך אחרת, מתוך ניסיון מאוד עמוק, פילס לעצמו איזושהי דרך, איזשהו נהר.

אני קוראת, למשל, שירה אפריקנית. אינני מכירה את היבשת והיא איננה אומרת לי דבר. אבל אם זאת שירה חזקה, אני מרגישה כוח גדול שזורם אלי. כך גם דברים מהבלקן, או תורכיה, או המינגווי ופוקנר. והניסיון כאילו למרוח את כל התרבויות ולעשות את כולן תרבות אוניברסלית אחת, פגם לדעתי מאוד בעמקות של היצירה התרבותית.

כל תרבות היא, איזשהו סוד שעובר בתוך הדורות. אני לא חושבת שמישהו יכול לבוא ולומר מה זה להיות יהודי. גם משה רבנו לא יכול היה לומר או לקבוע מה זה יהודי. באגדה מסופר שכאשר נקלע משה רבנו, נותן התורה, לבית־המדרש של רבי עקיבא, לא הבין מה נאמר שם על ידי המתדיינים, ולא הכיר את תורתו.

לגבי עמים שיש להם קו התפתחות רצוף מבחינת המקום והזמן, זה מובן מאליו. אבל כשאנחנו מדברים על העם היהודי, שעד המאה העשרים חלקו היה במערב וחלקו במזרח, אלו שתי תרבויות שונות?

לא, אינני חושבת. מצד אחד זה אין־ספור תרבויות, כי זה לא רק אשכנזים וספרדים, מצד שני זו תרבות אחת.

כוונתי, למשל, לתרבות יידיש שהתפתחה באירופה כתרבות עצמאית לכל דבר.

קודם כל, שתי התרבויות האלו צמחו עד למאה האחרונה גם עם ספר משותף, שכל ילד למד אותו. כלומר, היתה להם היסטוריה משותפת. ועולם ההלכה היה משותף ובכל ספרי השאלות והתשובות, כשרב פוסק הלכה, אתה יכול לראות שאין הבדל בין אשכנזים לספרדים. רב בפולניה מתייחס לרב במרוקו, ורב בתימן לרב בגרמניה.

יידיש קרובה לי מאוד, היא השפה הראשונה שלי. אבי היה סופר יידי. בילדותי דיברתי בבית רק יידיש. יחד עם זאת, כשאני רואה יהודים כורדים, תימנים, או אתיופים, יש לי קירבה כל כך גדולה אליהם, קירבה של סוד משותף. אני מאושרת מזה.

נושא דומיננטי בספריך, הוא מה שקרה לעם היהודי בתקופת מלחמת העולם השנייה. את לא חווית את השואה, אבל ספגת אותה מבית אבא.

אני לא חושבת שזה מוטיב מרכזי בכתיבתי היום, כבר הרבה שנים זה לא מופיע כך. אבל אני בהחלט חושבת שזה משפיע לא רק על הכתיבה שלי, אלא על כל החיים שלי, בכל רגע. כשאני חושבת באופן תרבותי כללי, המעבר המהיר הזה בין יש לאין – ואינני מתכוונת רק במובן היהודי.

השבוע נולדו לכלבה שלנו גורים, וגור אחד מת. רגע אחד היה גור חי, וכהרף עין והוא מת. כשזה כמאות קטנות, זה כל פעם מפתיע מחדש. פתאום אתה רואה, איך הוויה שלמה עוברת מיש לאין. ואז כל יש הוא, בעצם, כל כך ארעי, תלוי על חוט השערה. זו, התחושה שמלווה אותי כל הזמן.

ואת מעבירה את התחושה הזאת לילדיך?

אני חושבת כך. אנחנו חברים קרובים, הילדים שלי ואני.

דבר נוסף שאני חושבת הוא, שדרך התחושה של השואה אני מאוד אוהבת את הארץ. היום זו קצת בושה לומר, אבל אני כל כך שמחה שאני כאן – דווקא מתוך הפחד הזה ותחושת הארעיות. אני חושבת: מי יודע לכמה זמן. אז אם יש לי שמחה, זה מהליכה בתל־אביב, מהסתכלות ברחוב. אני מרגישה שאני כאן. ואני הרי לא תמיד שמחה, יש הרבה פעמים שמאוד רע לי. אבל הדבר הזה שאנחנו – שאני – כאן, עם כל הבעייתיות שבכך, עושה לי שמחה.

נושא הרצף מלווה בעצם את השיחה שלנו. אני מבין שהאקזיסטנציאליזם כהשקפת עולם זר לך?

כן, אבל אינני אומרת שאני דטרמיניסטית באופן מוחלט, אלא שאנחנו באים כמו חוטים לתוך הרוח הזאת והיא מעיפה אותנו לכל כיוון.

אני נוטה להאמין, שהדברים נוצרים תמיד מתוך פריצת גבולות. אתה יכול לומר, שפריצת הגבולות היתה מכוונת מראש, אבל אני חושבת שכל יצירה, גם של סופר או משורר אבל גם של יחיד, היא בעצם פריצת גבולות היש.

זה גם כוחה של היהדות, לכן היא לא התנוונה. לכאורה, זהו רצף אחד. אבל כשאתה מסתכל מהתנ"ך, דרך המשנה, התלמוד, הקבלה, החסידות, והספרות העברית (שאני כוללת אותה בהחלט בתוך הדבר הזה) והאמנות – כל פרק הוא יחידה עצמית, שאתה יכול לחשוב: מה, בעצם, מחבר אותה? היא מחוברת, אבל גם לגמרי מנותקת. יש בה איזשהו עוז עצמי, של פריצת גבולות. וכל דור פורץ מחדש את הגבולות שלו ועומד מחדש בפני השאלה, לאיזה כיוון לפרוץ את הנכול.

יש עכשיו בתוכנו אינסוף זרמים שהולכים לכל מיני קטבים, ורק ההיסטוריה תגיד מה נקלט מכל הכיוונים האלה.

אין אינסוף דרכים. יש שתיים, ולאחרונה קמה "הדרך השלישית".

אני חושבת שזו שטחיות לומר שהציבור היום בארץ מתחלק בין ימין לשמאל. לדעתי, הסיטואציה מורכבת, וכל פתרון פשטני – לימין או לשמאל – הוא מאוד שטחי. כל אוריינטציה, אם של הימין או של השמאל, יוצאת מתוך חשיבה צרה. אם חושבים שניתן את הכל ואז יהיה שלום, או חושבים שאסור לתת שום דבר. אין לי פתרונות, אני לא יודעת מה צריך לעשות. אבל ודאי שאלה לא רק שתי דרכים.

אנחנו מדברים על חלוקת הארץ, לא על חוק ביטוח בריאות. לא משנה לי אם תהיה קופת חולים כזאת או אחרת, אבל בהחלט משנה לי אם ילדי ונכדי יצטרכו להילחם במלחמה הבאה.

אני באמת לא יודעת מה צריך לעשות. אבל הייתי רוצה לחשוב, שכל מי שמקבל החלטה, מקבל אותה באמת מתוך אהבת הארץ. כלומר, הייתי רוצה לחשוב שאנשים המחליטים לוותר על בית־לחם, באמת אוהבים אותה ומרגישים שהם ניתקים מבשר מבשרם. אני מרגישה, שפעמים רבות אנשים אומרים "או נתפטר מהשטחים האלה" – כאילו הם רק נטל, שטחים סתם, ואינם מרגישים שהם חלק מהארץ. וזה הדבר שכואב לי. אינני יודעת אם אנחנו צריכים להישאר היום בשכם, כי המצב מסובך, אבל הייתי רוצה שאם יחליטו לעזוב את שכם – לא כמו את עזה, כי עם עזה אין לי שום בעיה – שאנשים ירגישו שהם קורעים איבר מעצמם. ואז זה יהיה ויתור אמיתי מצידנו. כמו שאם הערבים יוותרו על יפו, הם כאילו יוותרו על איבר מגופם למען השלום. אבל אני מרגישה שהיום יש לעם היהודי נטייה לוותר בקלות.

כשאנשים התחילו לבוא לארץ לפני 150 שנה, זה לא היה דבר של גוש־אמונים. אנשי העלייה הראשונה לקחו ספר תנ"ך והלכו, למשל, בעקבות דבורה הנביאה. היתה איזו תחושה שאנחנו לא באים סתם להתיישב כאן.

יש גירסה אחרת בעניין הזה, שאומרת בערך כך: העליות הראשונות והתנועה הציונית שקמה כתנועה לשחרור לאומי, היו חלק מאביב העמים באירופה ואנחנו, משום, הצלחנו יותר מאחרים. אבל גם עמים אחרים זכו בתקופה הזאת לעצמאות. אינני חושב שהאצ"ל והלח"י גירשו את האנגלים, ואפילו לא "ההתנגדות" והפלמ"ח, אלא זה היה תהליך היסטורי שמעצמות קולוניאליסטיות ויתרו על הקולוניות, והגיע גם זמנה של ארץ ישראל. זו צריכה להיות החשיבה הרציונלית לגבי התהליך ההיסטורי.

תמיד יש מתח בכל הדברים האלה בין רציונליות לאמוציות. ומה שבעצם בונה את ההיסטוריה זה שילוב – לא תמיד הרמוני – בין רציונליזם לבין אמוציונליות. כלומר, לו היית בונה את העולם בצורה רציונלית, הוא היה בנוי בצורה שונה משהוא בנוי, וההיסטוריה היתה מאוד שונה. אבל יש שילוב של דברים רציונליים ופרועים לגמרי.

נחזור לספרך. תוכלי לתאר לי אותו, מה היית מצפה מאדם הקורא אותו, איזו צידה את נותנת לו?

קשה לי מאוד להגיד. אני חושבת שהספר הזה, כמו ספרי האחרים, לא מדבר אל כל אחד. אלה ספרים שמאוד לא קשורים למה שמתרחש היום בהוויה התרבותית בארץ, ולכן אנשים רבים לא מרגישים קירבה אל הדברים. כי הכתיבה שלי לא צומחת מתוך ניכור. לפעמים זו תחושה של קריעה מאוד גדולה, או בדידות, עצבות, נתק, או מרד. אבל זה לא עולם בלי אלוהים. לפעמים זה אלוהים שכולו עורף ואין לו פנים, אלוהים שאין איתו דיאלוג, אלוהים שנלחמים בו, אבל זה לא עולם בלי אלוהים. זה המקום שממנו יוצאת הכתיבה שלי. אין בה ציניות. יש בה הרבה פעמים כאב גדול.

את ותיקה יחסית בגוף השירה העברית. את כותבת ברציפות מגיל 13 ואין ברצף הזה שינויים מהותיים, זה כמו קו אחד, התהליך והמטען.

אני חושבת שהכתיבה שלי כן השתנתה. רבים אומרים לי זאת. בספרי הראשונים הרגשתי שכאילו מתוך הרבה כאב, אבל הכאב נגמר. הכאב קיים, כי אנחנו נושאים אותו בתוכנו, אבל היתה בי אופטימיות גדולה, והעולם שלי היה מורכב ממיני המתים בכסיפה אחת, כאיזושהי הרמוניה. היום אני במקום מאוד אחר. אני מרגישה ששום דבר לא נגמר ושהמאבק הוא מתמיד, וזה דבר מאוד קשה. היו ימים שממש "חיכיתי" לגאולה. ולא רק חיכיתי, חשבתי שאני נמצאת בתוכה, ונוח. עכשיו אני יודעת שאין מנוחה.

יש סיפור קטן של עגנון על איזה זקן שביקש ממשה, כי כאשר יעלה לפני האלוהים, יביא משם קצת מנוחה. (משה ביקש מהאלוהים עבור הזקן את המנוחה, והאלוהים ענה: "אין לי". "מה זאת אומרת אין לי? אתה המצאת את כל הדברים בעולם, ואיפה המנוחה?" שאל משה. והאלוהים ענה: "בששת ימי המעשה בראתי את כל המעשים. ביום השביעי הפסקתי לברוא, ואת המנוחה לא בראתי".

ואני מרגישה כך היום, זו לא תחושה קלה.

תודה!

בין דגניה לבר־אילן

איזה פרליס

■ צבי לוז: "שקמים – סיפור רב קולי". ספרית פועלים, 1994

על פי מוצאו, שייך צבי לוז, בנו של קדיש לוז המנוח, ממייסדי דגניה ב' ויו"ר הכנסת הראשונה, ל"אצולה" ישראלית – צאצאי "האבות המייסדים" של ההתיישבות העובדת. צבי לוז בוחר בקאריירה אקדמית, כמרצה לספרות באוניברסיטת בר־אילן, בלי לוותר על ביתו בדגניה, צירוף בעל משמעות בחייו וביצירתו הספרותית. הטרילוגיה שלו: "אגרות המקום", היא סאגה משפחתית על שלושה דורות של משפחת סגל, החיים בישוב דמוי דגניה. "האבות המייסדים", שלמה ורעיה סגל, היו ממקימי הישוב וברבות הימים הפכו חלק מ"אגרות המקום". ("מקום" הוא מושג טעון יותר מ"ישוב". בדרך הטבע, אדם נולד וחי במקום מסויים, ואילו בארץ אנשים באו ויצרו את המקום יש מאין). המייסדים היו שלמים עם עצמם והאמינו בשליחותם ולעומת זאת צאצאיהם מתלבטים בבעיות אישיות ורעיוניות, על רקע תמורות היסטוריות, המתרחשות בארץ.

מהווי הקיבוץ עבר לוז לרומן על הקמפוס האוניברסיטאי, סוג ספרותי זה, הנפוץ במערב, הוא עדיין די נדיר בסיפורת הישראלית. אבשלום נהיר, גיבורו של הרומן "שומר רוח" (1988), מאחד באישיותו את שני העולמות. אבשלום, בן כפר בעמק, שהשתתף במלחמת תש"ח, בא לשנת לימודים באוניברסיטה הירושלמית. לפני תש"ח התכוון להמשיך בדרך אבותיו ולעבוד במשק, אבל הטראומה של המלחמה עוררה בו צורך בחיפוש רוחני. במשך שנת הלימודים מתנסה הסטודנט הצעיר בחוויות מסעירות בתחום האינטלקטואלי והרגשי. הוא מגלה את ריבוי הפנים של ירושלים, כשיטוטיו מבית עגנון עד מאה שערים, ומאולם ההרצאות עד בית קפה של משוררים צעירים ומרדניים. בתום שנת הלימודים יורד אבשלום דרומה, לעבוד בסלילת כביש הערבה, מבלי לקבוע את תכניותיו לעתיד.

עתיד זה מתגלה בספרו החדש של צבי לוז: "שקמים – סיפור רב קולי", שעלילתו מתרחשת ערב מלחמת ששת הימים. במרוצת השנים חלו תמורות משמעותיות בחברה הישראלית וכן בחיי הדמויות, שהכרנו ב"שומר רוח". הסטודנט, בן הכפר, ששתה לרוויה ממעיינות הדעת של האוניברסיטה הירושלמית, הוא עכשיו דוקטור אבשלום נהיר, מרצה לספרות עברית באוניברסיטה החדשה של תל־אביב, השוקד על מחקרו: "מבוכת דור התלושים". עדיין אין הוא רוצה ואינו יכול להחליף את צביונו של בן כפר. לעומת זאת אשתו, יאירה, מגלמת באישיותה ובהתנהגותה את תהליך ההתברגנות של המעמד הבינוני והעילית האקדמית. הסטודנטית, חובבת השירה, הפכה לעורכת־דין ממולחת ומצליחה, שפיסגת שאיפותיה היא וילה מרווחת בשכונת יוקרה, הסמל המובהק של סטטוס. המחבר מוסיף לדיוקנה קורטוב של לגלוג, כגון תרגילי התעמלות מול חלון פתוח וריאות בריאות טבעונית – שולחן הנעורים לפי האופנה החדישה. בני הזוג נהיר מושכים כל אחד בכיוון נגדי, שכן אבשלום מסרב ליהפך ל"בורגני".

ברם הדרמה העיקרית מתרחשת בין אבשלום וחברו לספסל הלימודים, עמרם בן מנחם. ההקבלה בין השניים מבוססת על דמיון וניגוד גם יחד. שניהם מרצים צעירים ומוכשרים, שעתיד אקדמי מזהיר לפניהם. שניהם נשואים פלוס ילד. אפילו שרשיהם המשפחתיים דומים. עמרם, בן שכונת בורוכוב, חניך "זרם העובדים", ...ל באמונת הוריו, חלוצי העליה השלישית ונאמנים למפלגת פועלי ציון־שמאל. עם רקע משפחתי כזה הטיל המרצה הצעיר פצצה בקמפוס: חזר בתשובה וביקש חופשה בלי הגבלת זמן, כדי ללמוד בישיבה בבני ברק. מעשה קיצוני, מפתיע

שבע גירסאות שונות שומע אבשלום נהיר על החזרה בתשובה של ידידו עמרם בן מנחם, אבל אין בהן אין הסבר אחד משכנע. אבשלום עצמו לא היה רחוק ממעשהו של חברו, ומה שעצר בעדו היו "אגרות המקום", שבו נעוצים שרשיו. אין הוא יכול לחזור אל הסב החרדי, מעל לראשו של האב החלוץ.

ובלתי־מובן זה, הוא מושא לפרשנות רב־גונית מצד קרוביו ומכיריו, בעלי סברות שונות, הנשקלות על כפות המאזנים, בלי להכריע את הכף לכאן או לכאן.

ריבוי גירסאות או עדויות הוא תחבולה ספרותית שלא צבי לוז המציאה. בספרות העברית ניתן להביא לדוגמה את "החי על המת" מאת אהרון מגד. ברומן זה מוטל על סופר, יונס, לחבר ביוגרפיה של גיבור לאומי, דוידוב. הביוגרף המיועד גובה עדויות מאנשים, שהכירו את דוידוב, אוסף גירסאות רבות וסותרות כל כך עד שלבסוף הוא מוותר על הביוגרפיה. בדרך דומה, נרתם אבשלום לרדיפה כפייתית בעקבות ידידו, שנמלט ממקומו הטבעי, הקמפוס האוניברסיטאי, ו"נחת" בלב החרדיות. שבעה קולות של גברים ונשים, הקשורים בעמרם, שומע אבשלום (ומכאן כותרת־משנה: סיפור רב־קולי). שבע גירסאות שונות בידו, אבל התוצאה היא מאכזבת. בתום המירדף אין הסבר אחד, משכנע לתופעה המוזרה. "מכל מה ששמעתי... יוצאות שבע עדויות האמורות כביכול בשבעה אנשים שונים, או לפחות בשבעה מקרים שונים של חזרה... עצם המעשה הוא כיהלום קשה, רב זוויות ורב פנים, שאינו ניתן לפיצוח; וכל גירסה... תופסת בו אחת הפנים המיוחדות, הנראות לגורס."

אכן, כל גורס וגירסתו, ועל כן מקרהו המוזר של דוקטור עמרם בן מנחם, שופך אור לא רק עליו, אלא גם על סביבתו החברתית. כצפוי, הרב, שאל ישיבתו עומד עמרם להסתפח, מצדיק את מעשהו, מתוך שלילה מוחלטת של חילוניות, ציונות ומדינה ציונית, שהן טעויות, הניתנות לתיקון. לעומתו, מרצה מבני היישוב הישן, שהתפקר, רכש השכלה חילונית, ושוב הניח כיפה על ראשו, הוא בר־פלוגתא של עמרם. הוא מתווכח עמו בזעם ומצד שני הוא מעריץ אותו, על התרסתו כנגד ההיסטוריה היהודית. פן אחר של אישיותו של החוזר בתשובה נחשף על ידי הדוקטורית דניאלה אביבית, המכירה אותו בתור מאהב, המתייסר ברגשי אשמה וחרטה. "החטא אינו בעצם מעשה הבגידה אלא בשקר הפנימי הכרוך בה".

אולם, מעבר להסברים פסיכולוגיים ופילוסופיים קיימות גם תוצאות מעשיות של החזרה בתשובה. על אלה נסב וידוייה הרווי של רונית, אשתו של עמרם ואם בנו הקטן. ככל אמונה טוטאלית, גם החזרה בתשובה אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם סובלנות, התחשבות בזולת ונכונות לפשרה. עמרם דורש מאשתו, שתחזור בתשובה כמוהו ותנהג כאשה חרדית. על סלע זה מתנפצים

צבי לוז

הנשואים. "עמדתו של עמרם מוצדקת מתוך עולמו...ועמדתה של רונית מוצדקת מתוך עולמה...טרגדיות כאלה יפות על הבמה ולא בחיים". כשם שעץ ניכר בפריו, כך ניכר אדם במעשיו ובתוצאותיהם. מסיבה זו ולא בשל חילוקי־דעות אידיאולוגיים, שולל אבשלום את דרכו של ידידו לשעבר. "אינני אומר שמטיבך אתה אדם אגואיסט, ולא שאתה עריץ ולא שאתה שפל – אלא שמכלל מעשיך יוצאת שפלות אגואיסטית, עריצות, בין אם רצית בכך ובין אם לא רצית".

גינוי נחרץ זה אינו סותר את העובדה, שאבשלום עצמו לא היה רחוק ממחשבה על חזרה בתשובה. מה עצר בעדו? "אגרות המקום", שבו נעוצים שרשיו. דומה, שקולו של המחבר, המצליח לשמור על איזון עדין בין דגניה ובר־אילן, בוקע מדברי ההסבר של אבשלום. אין הוא יכול לחזור אל סבא חרדי, מעל לראשו של אבא החלוץ, שיסד "מקום בארץ". יהדות חילונית, "שהיא ציונית מגשימה, שהיא תיקון החברה" – זו מעין חזרה בתשובה חילונית, שדור החלוצים ציווה לבניו.

בעידן מות האידיאולוגיות ופנייה לעולמו הפנימי של הפרט, רומן "אידיאולוגי", הדוגל ב"תיזה" מסויימת, הוא תופעה נדירה. החזרה בתשובה היא אכן בעיה בוערת, שרבים ניכוו בגחלתה. המחבר השתדל לתאר את סוגיה זו מנקודות־ראות מנוגדות ולהבליט את השלכותיה בחיי המציאות. בספרות מסוג זה קיימת הסכנה של דמויות "שטוחות", המייצגות תיזה או ... אנושי מסויים. המחבר מודע לסכנה זו ומעניק ... תווים אישיים, מתחים בין איש לרעהו וכיוצא ... אולם מעבר לקבוצת דמויות מצומצמת זו ... העמוק בחברה הישראלית, הדוחף דווקא את ... וממחוננים, לבקש מפלט מריקנות בחזרה אל ... ההלכה.

כתיבתו של צבי לוז היא בהירה ואולי גם ... "אופנתי". יש סופרים, המאלצים את הקורא "להזיע" ... שהוא יורד לסוף דעתם. אולי מותר להגיד מילה ... בשבח הבהירות, המקילה על הקורא את "הבנת הנקרא".

תריסר

(סוף מעמוד 18)

באוספי־הפרפרים בחנותו (כידוע, נאבוקוב עצמו ... חובב פרפרים נלהב וידען גדול בתחום זה). כאשר ... הוא משיג את הכסף לנסיעה שתאפשר לו ציד ... בארצות־חוץ, והוא עומד לברוח מאשתו עם ... בדרך אל נסיעת־חלומותיו, פוקד אותו התקף ... מת על רצפת חנותו. אם תרצו, אירוניה של ... שנאבוקוב היה אחד ממבטאיה המובהקים.

לחוגם של אותם אנשים משמימים ... טראגיים ביסורם, שהכל בחייהם משתבש, ... גיבורת הסיפור "יפהפיה". האשה הרוסיה ... והמצורדת, הנמלטת כאחרים מבני־ארצה מן ה... למערב. טבעי היה שתמשוך בהופעתה ובאישיותה ... רבים ותזכה באהבה, אך היא גלמודה, אינה ... להתקשר לאיש, והיה בגפה בדלות משפילה. ... משדכים לה גבר, שגם אותו היא מקבלת אחרי ... פנימי ותתקף היסטרי, אולם הקץ האירוני אינו ... לבוא: היא מתה בלידתה. ונאבוקוב מסיים בדברים ... קצרים: "זה הכל. כלומר, אפשר שהיה גם איזה ... אלא שאיני יודע מהו, ובמיקרים כאלה, במקום ... בהשערות, אני נוהג לחזור על דברי המלך ה... האגדה החביבה עלי: איזה חץ עף לנצח? – ... במטרה".

אם איני טועה, לפחות מחצית מגיבוריו של נ... מתים בסוף הסיפורים. עצבות רוסית וקדרות ... אותם בדרכם. ואף־על־פי־כן קיים בסיפורי "תריסר" ... גם איזון של חיוניות, מאגר של כוחות נסתרים ה... את המשך־החיים בסיפורים אלה של נאבוקוב ה... אשר נראה לעתים, כי הוא צוחק צחוק גדול של ... באפילה", כשמו של אחד הרומאנים שלו.

מכתבים

דורמן כחוקרו של אברבנאל

ב"דפים לספרות" (8.7.94) פירסם מאיר פעיל ... יפה על מנחם דורמן ז"ל, והעריך את מפעלו ... תחומים: עיוני דורמן במארקס וב"מא... הקומוניסטי", תרגום "אמנות המלחמה" של מ... והוצאת המהדורה השלמה של נ. אלתרמן. אולם ... בעיני, מדוע לא הזכיר את מה שהיווה את ... העיקרית של דורמן בעשרים שנותיו האחרונות ... התרגום המדעי מאיטלקית של "שיחות על ה... יהודה אברבנאל, הפילוסוף היהודי מעידן ה... תרגום מלווה בהערות הסבר ובמבוא מקיף של ... עמודים על יהודה אברבנאל ויצירתו, הספר, ... ב"מוסד ביאליק", אף זכהו בפרס. כמו כן עסק ... דורמן בשנותיו האחרונות במנשה בן־ישראל, ... לעברית את שני ספריו הידועים "מקווה ישר... ו"תשועת ישראל" וחלק ממכתביו (הוצאת ה... המאוחד 1989), וחיבר את "ויכוחי שפינוזה באספק... יהודית" (גם־כן בהוצאת הקיבוץ המאוחד, 1990). ... לציין את תרומתו החשובה של מנחם דורמן לחקר ה... הזה של המחשבה היהודית.

זאב לוי, ...

טור שוטף

כנס הגיגי של סופרי הקיבוץ יתקיים ב־... משעה 10:00 בצוותא תל־אביב. ויוקדש ... שיריהם של אנדר אלדן, נתן יונתן ויהושע רבינוב... מוקי צור וישתתפו: ויוות בר־סורת, עוזי שביט ודני ... שירה ונגינה: ענת עוגן ושלמה צפריר ● ... ספרה של פרופ' רות קימור־בלום על "תגיגת קיץ" ... אור בזמורה ביתן. לדברי המחברת ספרו זה של ... הוא זירת קרב לעימות בין דורי. ... ספרות המתורגם של אריקה ג'ונג ... בהוצאה זו ● מאמר מלא שבחים על ספרו של ... גרוסמן "ספר הדקדוק הפנימי" ... ויקלי, כיומן המו"לים באה"ב, לקראת הופעת ... הספר לאנגלית. הביקורות מופיעות ... ויש להן השפעה רבה על התקבלותו ● ... צבאית ע"ש יצחק שדה יוענק השנה לספר ... ציפורים" מאת יוסי לשם ועוזר ... בהוצאת ... הביטחון ולספר "ספינות המרי" בהוצאת ...

שירה היודעת לשיר

ברכה רוזנפלד

■ עוזריאל קאופמן: "הפיך ומרתק", הוצאת כרמל, 80 עמ' 1994.

הפיך ומרתק הוא הזמן המתחרט בשירו של המשורר אשר "יושב על ילדות קצרה/שם עומד סבו/ועומד עולם" והוא מושך אליו את הזמן בכוח שירתו מן העבר אל ההווה המתהווה, עם הזיכרון. האמירה על "חרטת הזמן" היא המוטו לספר שירים נאה ומעניין זה. כי בשירים הזמן יכול להתחרט, יכול להיות "הפיך ומרתק" (כניגוד למה שנהוג לחשוב על האי־רברסיביליות של הזמן) ובעל תוקף של אמת, מפני שבאמנות כל פרדוכס הוא אפשרי ואף נכון.

את אסופת השירים פותח המחזור "תינוק נושם שקט בחושך" המוקדש לתאומיו הקטנים של המשורר נתן וליהי. "האזנות יקום קרובה/קולטת בשימות קטנות של מי שמתהווים". יש אינטימיות כובשת בשירים הללו, בתיאור "תינוק על ההווה" ויחד עם זאת תחושה של פלא, פלא הקיום ופלא היקום. אחריו מיד, משובץ מחזור שירי אביב "זה היה שמור להפתעות" בהם מצויה ראייה רעננה ומקורית של הטבע המצטייר בנגיעות אימפרסיוניסטיות עדינות – "במתיקות הרשים בציציות אפר/חוגלה הוליכה אפרוחיה/בשקט ראשוני". "דרלוס צפור" הוא מחזור השירים השלישי שבספר והפעם הנושא הוא נפש. ובהמשך, וכן לקראת סיומה של האסופה, עוד שירי טבע קצרים מרוכזים מאד, גבישיים ולירים: "לתוך ימים" ו"אכזיב". וכן שירי הישרדות "אני רואה אתכם" (34). ראוי לציון השיר "ברכי נפשי" (38) שהוא שיר תפילה והקרוב לו ברוחו השיר "מבקש לי שם" (74) שכותרת המשנה שלו "המגוני איש לבורא עולם". כן מצויים בספר שני שירים יפים שכמו לא שייכים לנושא הקובץ כולו –

עוזריאל קאופמן

"הנעלים של ואן גוך" (63), מחזור בן ארבעה שירים לפי ציורו של ואן גוך משנת 1887 ("נעל איכרים/טעם רגב טובעני, לחלוחית של המלטות") ו"חניבעל" ("מצביא – מילה חרה ומרמטת", 50), אשר טוב שמצאו את מקומם בספר, להכלל בעניין גרסי.

מה שבולט במחזורי השירים האלה, ובכתיבתו של קאופמן בכלל, הוא היחס הנכון, שיווי המשקל המדויק בין הקונקרטי המוחשי לבין המופשט ואף המטאפיסי, בין הציור והרעיון, בין התמונה השירית והמחשבה. שירתו היא שירה חושבת. היא משרטטת בנאמנות ובעדינות תמונות נוף, מראות, צבעים וריחות. התיאורים הם אימפרסיוניסטיים, רעננים, בלתי צפויים. כי בעבור עוזריאל קאופמן הכל "שמור להפתעות" (12). את יפי התיאור יכול להדגים כיאות השיר הלירי והקצר "עץ": "מכרה ירוק מעל/ומולו פניו המתקלסים של מערב/עיפות תולה שם החורי כחול/ורקיות אפרפרות/כך זה יימשך עד בוא עורב/והדבורה תסלול עקב מתוק בשולי החושך" (62). מקוריותו של קאופמן נובעת לא מן המאקרו, מאופן ההתבוננות והשקפת עולם, אם כי הדובר בשירתו הוא "אני" רומנטי מיסודו שיש בו צמאון ללא רוויה אל המוחלט, אלא מן המיקרו־טקסטורה של השירים, מן הצירופים הלשוניים המפתיעים והייחודיים: "הריח הראשון מחפש לו עצם" (20); "האור המתנפח" (22); "החוף מונח פה/ כסכין זרוקה": "בן אדם/שינים אכולות, שורות כאב" (30) ועוד. רעננות הביטוי שלו נובעת בעיקר מן הסינתזות המעניינות והמפתיעות (על כך עמדתי בהתיחסי לספרו הקודם "כבר אפשר לזוז" בחוברת "עכשיו" מס. 58).

אצל עוזריאל קאופמן החושניות הססגונית מהולה בהגות עמוקה ובעמדה רליגיוזית של אדם המתבונן בפלא ועומד נפעם נוכח כוח גדול וחזק ממנו וחש את קטנותו שלו, כי "כל שיש לי הוא מעבר לעצמי" (48). האני השר מצוי במצב של "האזנת יקום קרובה" (9), חש את "פתיחת השכינה" (31), כמה לרוחני, ל"חסד מחונן" (19). והחסד המחונן הזה מצוי גם (לא רק) ביכולת המואשית ב"חבוק בקצה היד המולידה" (19) כאשר "פנים גופי נורם אל לשוני" (43).

יש בשירים הללו לא מעט פאתוס, שבשנים האחרונות חסר לטעמים בשירה העברית, כגון: "את היא (הנפש ב.ר.) /המרממת, הנותרת, השורצת/ועוקפת את פתי התימר/כאב שמפוצץ כאב/ עשות גלגל לנוע ולנוע/את היא הקוסם באש ובנבואה" (21). אך הפאתוס לרוב כבוש ומאופק הודות לעמדה הנפשית והבסיסית שיש בה נמיכות קומה והצטנעות בפני ההוויה.

הקורא בשירתו של עוזריאל קאופמן לא יכול שלא להיענות למוסיקה המיוחדת שלהם. הם כתובים בריתמוס נפשי שלא תמיד קל לזהות בו את היסוד החוזר על עצמו, לעומת היסוד המשתנה, אך תבניות הצליל הן אלגנטיות כיאה לשירה שבאמת יודעת "לשיר".

אירועים ותגובות

מילים, ריקודים והומור

ערב לזכרו של חזי לסקלי בגלריה בוגרשוב

בחדרי, אני מאזין לקונצ'רטו השלישי לפסנתר של בטהובן, מה שמוכיח שאני אדם תרבותי, משכיל ואף רגיש, או, למה אני לא מסתדר כל־כך טוב עם שירת חזי לסקלי?

כשאני קורא את "העכברים ולאה גולדברג", ספר השירה הלפני אחרון שלו, אני חש שהמשורר מתעלל בי ובתבונה שלי ושאולי, בעוד כמה סנטימטרים מעבר להבנת השיר הבנאלי לכאורה, חבוי משהו אחר. בעקבות קריאה בשיריו אני מוחק את כל המחשבות והמילים ממוחי ומגלה שמאחוריהם מצוי: חלל ריק, כלום, כלום ארס־פואטי. לסקלי אהב לטפל בגבולות, בחוסר משמעות, בחללים ריקים, וכל זאת ע"י דיון בלשון ובשירה. המשחקים בלשון הולידו פרודוקסים פואטיים, כלומר שירים. אסור לשכוח שפרודוקסים הם ילידי האירוניה, והאירוניה היא ילידת הציניות, והציניות ילידת התסכול הרומנטי לגשר על הפער בין הריאלי לאידיאלי.

במוצ"ש הוצגה אמנותו וכתיבתו של לסקלי בערב שנערך לזכרו בגלריה בוגרשוב ושאורגן ע"י עמותת "הליקון".

גבי אלדור, כוריאוגרפית ומבקרת מחול, קראה את ביקורת המחול הראשונה שכתב חזי ואשר פורסמה באנגלית בכתב־עת לאמנות בהולנד ב־1980. לסקלי כותב על אהבתו הגדולה למחול ועל אכזבותיו מלימודי המחול, משום שנשגבות המחול לא עוברת דרך גופו. פתרונו נמצא במלים, שכמו משלימות ובוראות את מה שנעלם במחול. הקשר האמיץ בין המילה לתנועה יוצר הימנון לגוף, לחומר.

מלבד שירה וביקורת מחול כתב לסקלי גם טור שבועי, "יומן הנרגן", ב"העיר". בראיון לעיתון זה התגלה שהוא לא סימפט את מבקרי האמנות והספרות. האמן הוא לוויתן, וכל השאר הם דגיגים טפילים. לכן הוא משתדל לעסוק פחות בביקורת קטלנית ויותר בהבנת ובניתוח היצירות.

חנן חבר, שמאמרו על לסקלי פורסם ב"דירינג" מס' 2, דיבר על המסר הדידקטי שבקריאת שירים. דיבר על ה"האנשה" של השירה אצל לסקלי והגיוס האלגורי של החומר להמחשת הכללי והתרבותי. וכן על הניגוד בין חיים לאמנות כפי שהדבר בא לידי ביטוי ב"שיר הצלוב" – ישו האלגורי מול ישו מהחיים. חבר השליך גם השלכות פוליטיות הומוסקסואליות על השירה כמתרנית ובמטשטשת את הזהות המינית. בתחילה, הרצאתו היתה מובנת. אך, כמו סימפוניה של ברוקנר שהולכת ומתעצמת, כך, ככל שהתקדמה, השתלטה הטרמינולוגיה "הבוגרשובית" על דבריו, וכל שנותר לעשותו היה להתבונן בסובייקט, חנן חבר, ובמאמציו לכונן את הדיסקורס.

חנה מרון, קראה את שיריו מתוך אהבה רבה למשורר כידיד. היא לא הרגישה את האבל, אלא הבליטה את הפן ההומוריסטי בשיריו ובזכות קריאתה המאירה החלטתי לקרוא את שירי חזי לסקלי שוב, בגלל הבנות חדשות ורעב מחודש.

אריאל הירשפלד טיפל באלמנט הריקוד כציר מרכזי בשירתו. ציר שחלה בו תפנית בספר האחרון "סוסים יקרים" (שעדיין אינו מופץ בחנויות). בשיריו המוקדמים הריקוד נעצר במות בהתאם לאידיאל הרומנטי. אך עתה אין עצירה במות, אלא המשך בתוך החיים עם אפשרות של שיגעון.

לבסוף הוקרנה בווידאו, יצירתו של חזי למחול "הם מנסרים לוחות זהב", בה מתקיימים יחסים מרגשים בין שני רקדנים, צ'לו ומוסיקה של באך. התנועות על המסך האדימו עיניים של לא מעט צופים. בסיום, הוזמן הקהל להוסיף מזכרות לפרויקט השמות לזכר קרבנות האיידס, שחזי לסקלי הצטרף אליהם.

יצחק בנימיני

מילה בזכותו של מירון

אולי אני תמים, אך אני סבור שהמערכה שפתח בה דן מירון (במאמרו "שילוש לא קדוש" ב"ידיעות אחרונות", וכן בראיון ב"הארץ", בהם יצא נגד שלוש מגמות שליליות – פרטיות, מיסתורין ומידע־טכני – בחמישה מן הרומנים רבי־המכר של עוז, יהושע, גרוסמן, שלו וגור, שפורסמו לאחרונה) היא לגופו של עניין ולמען העניין. איני חייב להסכים עימו על עצם קביעותיו וגם הגבתי על כך בדפים אלה ברשימה מסתייגת (ראה – "מירון חייב הסבר נוסף"), אך מאז ודמו לא מעט תגובות בנושא כאשר בחלקן הגדול נטען כאילו כל מלחמתו של מירון אינה לשם שמים, אלא למען שמו שלו בלבד.

גם ב"חותם" מן השבוע הזה (וכתבתו של גלעד פרכה "נושאי המפתחות") שבה וטוענת פרופ' זוהר שביט כי "היום דן מירון משול בעיני לאדם שמנסה להחזיק בכוח במפתחות, למרות שבעצם איבד את זכות האחיזה בהן. הוא פשוט לא מבין שהספרות השתנתה ויש לה דינמיקה משלה". עוד אעיר משהו על שינוי זה ועל משמעותו, אבל פליאה גדולה בעיני, מדוע אנשי אקדמיה וחוקרי ספרות (ואין זוהר שביט יחידה בכך, קדם לה ד"ר אריאל הירשפלד, מרצה לספרות ומתלמידיו של מירון, שהמשיל עליו ראשון את המשל הזה של "סוחר המצלצל במפתחותיו", שלא לדבר על חלק מתגובות הסופרים עצמם וכן קוראיהם), להוטים כל כך אחר המניע האישי דווקא ומתוולכים לגופו של מירון יותר מאשר לגופה של השאלה שהציג. "לדעתי – אומרת שביט בהמשך – הוא מנסה להגן על מעמדו כמבקר יותר משהוא מנסה להגן על מעמדה של הספרות העברית ולכן יש בנסיון הזה משהו נלעג".

בבלי דעת, סבורני, מדגימה שביט בתגובתה זו את עיקר הבעייה – פרסונליזציה של הוויכוח והעברתו לפסים אישיים בעיקר. זהו בדיוק העניין עליו התריע מירון במאמרו, כאשר טען בין השאר נגד חמשת הרומנים החדשים, כי זווית הראייה נעשתה בספריהם אישית מדי, של האגו בלבד, ללא הסופר־אגו וללא האיד. אם היה לי ספק מסויים בצדקת דבריו כלפי הסופרים וספריהם, במיוחד שלא ניתן להכליל את כולם יחדיו, דומני, כי אפשר בצדק רב יותר להסב את ביקורתו על המבקרים, או על דברי ביקורת מסוג זה.

אין דן מירון זקוק להגנתי, אבל העניין עצמו זקוק להגנה. כי מה בסך הכל היתה טענתו היסודית, אפילו שגה בדוגמאות. ספרות זו, טען מירון, הולכת בדרך הקלה, נמנעת מהתמודדות רצינית עם שאלות יסוד של זהותנו התרבותית והחברתית, ובכך תורמת לטשטוש גבולות בינה לבין התחום הרחב של הבידור. טענה זו יונקת מאמונתו הבסיסית, כי תפקיד הספרות והאמנות בכלל היא לשמש תמיד אופוזיציה למציאות הקיימת, לערער על מוסכמות והסכמות, להטריד ולעורר אי־נחת בתרבות. זוהר שביט סבורה אחרת. לדבריה "אולי בשנות הארבעים ניתן היה לגרד את עצביה של החברה באמצעות הספרות, אך היום יש לה מעמד אחר לגמרי. לבוא בהתרפקות נוסטלגית ולתבוע ממנה למלא תפקיד שהיא מזמן הפסיקה למלא, זה פשוט אנאכרוניזם. היום הספרות לא קובעת עמדות חברתיות ולא יוצרת זהות לאומית. לדעתי, זהו חלק מהנורמליזציה של הספרות".

כתב־ההגנה של שביט גרוע, לטעמי, מכתב־התביעה של מירון, ואני משוכנע כי הסופרים המותקפים על ידו היו מוותרים ברצון על סנגוריה כזאת. מירון לפחות בא אליהם בדרישות, ואילו היא מבקשת להעבירם ב"ציון עובר", כי היום שוב איננו דורשים מהספרות כמעט ולא כלום ומעמדה הוא לא מה שהיה. הרי לנו בדיוק לב ליבו של הוויכוח הניטש עתה. וראוי לשים לב לעובדה נוספת: בצד הרומנים, רבי־המכר, שדעתו לא היתה נוחה מהם, ציין מירון גם ספרות אחרת, שלא נתקבלה עדיין ומצוייה חלקה בשוליים, כמו ספריהם של יצחק לאור, אמנון נבות, ואברהם הפנר, הממשיכה ללכת בנתיב הביקורתי, המסורתי אמנם, אך גם החדשני, עליו הוא מצר, כי נעדר מכתיבתם של החמישה אותם הוא מבקר. אין לי ספק, כי בעניין בסיסי אחד צודק מירון: החדש באמת, הוא תמיד ביקורתי, וכי ספרות המתקבלת בקלות רבה מדי, צריכה לבדוק את עצמה.

ועוד הערה אחת, סנגונית, על אותה כתבה: גלעד פרכה מרבה להשתמש בביטוי "סערה בביצה הספרותית", וזהו בדיוק הצד השני של המטבע לעמדה שמייצגת שביט. אם אין חשיבות לכל הוויכוח הזה על הספרות, מימלא הכל מתנהל, בתוך ביצה ספרותית. וגם נגד זה, בעיקרון, יוצא מירון.

אעיר לבסוף, כי באשר לי עצמי, אהבתי דווקא את ספריהם של יהושע "השיבה מהודו" וגרוסמן "יש ילדים זיגזג". ייתכן כי הפיכתם לרבי־מכר, לאו דווקא באשמתם של הסופרים עצמם, היתה להם לרועץ בעיני מירון אשר לא ירד למלוא עומקם ונתפס לצרור אותם בחבילה אחת עם האחרים כדי לסמן מגמות כלליות. בכך אינו צודק, אבל הוא עצמו הרגיש לא אחת בעיצומו של הוויכוח, כי לא נתאכזב מסופרים אלה, הוא מצפה מהם עוד רבות.

עמוס לויתן

כותרים חדשים

■ דוד הדרי, עמנואל שרון: "כלכלה ופוליטיקה בתקציב המדינה", המכון לדמוקרטיה ישראלית, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 151 עמ' 1994 / שילוב בין פוליטיקה לכלכלה בתיקצוב המדינה, הוא נושאו של חיבור זה, הבוחן באופן ביקורתי את הליכי הכנת התקציב הממשלתי.

"שומרים תמיד", ספר השומר־הצעיר בצ'כוסלובקיה 1920־1950, עורך: עקיבא ניר, הוצאת מורשת, הוצאת יד־יערי גבעת חביבה, ביוזמת ... קיבוץ דליה, 355 עמ' 1994 / ספר רחב היקף עשיר בתמונות, רישומים וציורים על שלושים שנות תנועה בארץ זו. רוב החומר נכתב בידי חברי התנועה וחברי קיבוצי השוה"צ היום.

"גולדה – צמיחתה של מנהיגה 1921־1956", הוצאת עם עובד ומכון גולדה מאיר באוניברסיטת ת"א, 437 עמ' 1994 / אסופת מחקרים שנכתבו ע"י ... חוקרים, כאשר כל אחד מהם מתאר תחום פעילות ... בחייה של הגיבורה.

...ס. סקוט פיצג'רלד: "סיפורי פט הובי", מאנגלית: ...ת לוי, הוצאת זמורה ביתן, 160 עמ' 1994 / 17 סיפורי הוליבוד של המחבר המנסה להוות מחדש את התהילה שלו, בנימה אירונית נוסטלגית.

"משם לכאן", עורכים: יצחק בר, שמואל מקר, מאסף סופרים ישראלים כותבי ספרדית, התאחדות ... הסופרים במדינת ישראל, הוצאת תמוז, 288 ... 1994 / מאסף ליצירותיהם של 41 מספרים ומשוררים עולים הכותבים ספרדית שרבים מובאים בתרגום לעברית. בקשתם במאסף – לזכות במעט ... תשומת לב ולא להיות נשכחים.

שורה ועמוד

משהו בשביל אנושות

■ כמי פלאטו־שרון: "סקס גורלי" הוצאת ירון גולן, 256 עמ' 1994.

ראשית נשאלת השאלה: האם הספר הורד לדפוס ללא עריכה ובעיקר ללא הגהה? האם המגיה האלמוני לא הגיע למשמרתו? האם התרשל בעבודתו בכוונת תחילה, או סתם ביקש להפגין ליברליות לשונית ודקדוקית? האם נגיף האיידס, שבו עוסק הספר, עבר מוטציה מהפכנית ונכנס בין דפי הספר בצורת "תסמונת הכשל הדקדוקי הנרכש"? בשאלות אלו ואחרות לא נדון הפעם, והלוואי ואלו היו הבעיות היחידות של הספר "סקס גורלי".

על פניו נראה, כי נושא האיידס אכן ראוי להתייחסות ספרותית, וכי המחלה האיומה הזאת, אשר מעסיקה ומדאיגה כה רבים על־פני כדור־הארץ, תזכה גם היא לכיסוי ספרותי הולם. הילכך רק טבעי הדבר כי הסופר הידוע פלאטו־שרון חש כי עליו לעשות משהו בשביל מדינה, והוריד את הגיגיו אל הדפוס.

כותב בהקדמה בנדיקט ר"ד היינריך, פרופסור לרפואה, נשיא האקדמיה האירופאית להשתלות: "פלאטו שרון, אותו אני מכיר כבר יותר מעשרים שנה, אינו מפסיק להפתיעני. איש זה אשר איננו דוקטור לרפואה, השכיל בדרכו של מומחה אמיתי לאחות את כל המידע והרקע המדעי הידועים עד היום בעולם ולהכין עבודת דוקטורט של ממש על מגיפת האיידס."

הבעיה היא שפלאטו־שרון לא החליט האם הוא כותב דוקטורט, רומן, מדע בדיוני, סיפור זוועה, פנטסיה, אפוקליפסה, או מניפסט פוליטי.

גיבורת הסיפור היא משפחת לפירות: פרופסור יעקב (ג'קי) לפירות הוא מנהל מחלקה במרכז הרפואי הדסה בירושלים, אשר משמש גם כנביא זעם בהתייחסותו לאיידס. "בוא נעורר פאניקה. נזעזע את אמות הסיפים. נשטוף את מוחם של המנהיגים ושל הציבור באמת הצרופה והזועקת לכל עבר. יש להפסיק לעודד את מדיניות בת היענה... יש לצאת עם חוקים אפילו דראקוניים בסעיפים לנושא ועם מערכת הענישה מחמירה, למשל לגבי נשאים המפיצים את המחלה ביודעין", הוא אומר (עמ' 28).

מיכאלה (מיקה) לפירות, אשתו של ג'קי, אשר נדבקת במחלה ומסתגרת בסרום־סיטי, עיר הנשאים והחולים באיידס אומרת: "דווקא חשבתי, ג'קי, שלחולי איידס אתה כן ממליץ על הפרדה בין נשאים לבין בריאים. האם אינך זוכר. הרי זאת הגרסה שלך כדי להגן על הבריאים. או אני דווקא כן צריכה, בשלב ראשון, לכפות מעין הסגר על עצמי" (עמ' 143).

גידעון (גידי) לפירות, בנם של ג'קי ומיקה, אשר משתרבב לסיפור באופן מופרך ובלתי קשור, ונפצע קשה בעת טיול בהרי ההימלאיה בנפאל מספר: "הכל קרה בעת ובעונה אחת. גידי ניתק מעם הקרחון והתגלגל במהירות אל תוך הבקע הפעור ונבלע, לתדהמת הכל, בתהום הבתולה של הקרח הנצחי..." (עמ' 453).

פלאטו שרון

אל דאגה, גידי ניצל, מיקה מבריאה בעזרת תרופותיו של ג'קי. גם המגיפה הנוראית אשר פורצת ומכה ללא הבחנה – נבלמת בסופו של דבר.

לצידה של משפחת לפירות והאלמונית, מופיעים עוד כחמישה־עשר רופאים ואחיות, ארכיטקט, חוקר מערות אוסטרלי, נזירים טיבטים, מפקד ספינת סיור של חיל־הים, ועוד.

ללא קשר לעלילה, ישנם בספר מספר פרקים מעניינים אשר עוסקים בהשערות על מקור המחלה, דרכי התפשטותה, התמודדות איתה והאפשרויות להמנע מהדבקה. פרקים אלו כוללים גם האשמות חמורות כלפי הממסד הרפואי, ובעיקר כלפי ארגון הבריאות העולמי.

גם הבבליוגרפיה, אשר מכילה עשרות מקורות שונים, בהחלט מרשימה. יחד עם זאת, איסוף אינפורמציה, עטיפתה בסיפור תפל, והדבקה בתפרים גסים – איננה סיבה מספקת להוצאת הספר.

עודד שלומות

צביקה דרור

ה"סאגה" של בית־הערבה

■ צביקה דרור: "שותפות במעשה הבריאה – הסיפור של בית הערבה", הקיבוץ המאוחד 144 עמ' 1994

בית־הערבה שב לאחרונה לכותרות בעקבות שידור טלוויזיוני בו חיפשו ותיקי הקיבוץ, אנשי צה"ל ו"החברה להגנת הטבע", נשק ותחמושת שהוחבא ב"סליקים" בשטח הקיבוץ, אשר ננטש ב"מלחמת השחרור" ב־20 במאי 1948. הקשר אחר שהחזיר אותו לתודעה, הם הסכמי האוטונומיה בעזה ויריחו תחילה.

קיבוץ בית־הערבה עלה על קרקע מלחה ליד ים־המלח ב־1939, וכך שהו חברי "המחנות העולים" במקום פחות מעשור שנים. רעיון ההתיישבות נהגה במוחם הקודח של "אייזיק בורא האדמה" מרמת־רחל ויהודה אלמוג (קופלביץ) מיוצאי "גדוד העבודה", שנטל חלק בעלייה על הקרקע של נקודות יישוב רבות על מפת המדינה.

המקום נתכנה על שם הישוב הקדום "בית־הערבה", המופיע בתיאור גבולות ארץ־ישראל המקראית: "...ועלה הגבול בית חגלה ועלה מצפון לבית הערבה" (יהושע טו' ו'). הישוב בעת החדשה הוקם בראשיתו כמחנה עבודה וכבסיס אספקה לעובדי מפעל האשלג.

ספרו של צביקה דרור מתאר בפירוט רב את תולדות הקיבוץ, כפי שעשה בספרו המונוגרפי הקודם על פרשת קיבוץ "ניצנים" (1990). בעיקר הוא מרחיב בתיאור הכשרת האדמה, הבעייה הקשה ביותר שעמדה בפני המתיישבים, "מליבוש הקרקע" שמליחותה הגיעה ל־15־17%, ועד שיטות שטיפתה במה שקרוי "ערוגות הצפה" והוצאת מלחה מקרבה עד לעומק של שני מטרים. בין הגידולים אנו מוצאים: עגבניות, בצל, חסה, מלפפונים, גזר, צנונית ועוד, כולם גידולים מבכירים, בשל האוויר החם והלוהט. לצידם גידולי מספוא כמו תלתן, אספסת ותירס. גם משקים הקימו החברים באחד המקומות הנמוכים בעולם: לול, רפת, וגם בריכות דגים בשטח של כ־500 דונם סמוך ל"ים המוות". אותו אייזיק "בורא אדמה", ראה כבר אז, לפני שנות דור, שרשרת של ישובים מחופי ים־המלח, דרך בקעת הירדן, ועמק בית שאן, "נבואה" שהוגשמה רק לאחר מלחמת "ששת הימים".

צביקה דרור השכיל לדובב את חברי בית־הערבה לשעבר, אשר רובם חיים כיום בקיבוצים גשר וכברי. מדבריהם ניכר עדיין כאב העזיבה וצער הפרידה מ"ישוב הבתולים" שלהם, אותו נאלצו לעזוב.

כזכור, במלחמת העצמאות נמצא הקיבוץ במצור של הלגיון הירדני יחד עם פועלי מפעל האשלג הצפוני. כאשר הובאה לפניהם הצעה להמשיך לחיות במקום תחת חסות הלגיון, התקבלה ההחלטה הקשה והמרה לפנות את הישוב, דרך ים המלח לסדום. (מבצע "כירוני", כשם כינויו של חיים ברלב, מפקד המבצע). 200 חברים וכ־40 ילדים נטשו את יישובם שלא על מנת לשוב.

סיפור בית הערבה, הוא "סאגה" אמיתית בתולדות ההתיישבות בארץ־ישראל. הוא סופר כבר מספר פעמים בעבר, אולם ספרו של דרור מצטיין בגישה ישירה, אישית ואמפטית, מה שעושה אותו לסיפור מרתק ולתעודה היסטורית־ביאוגרפית חשובה.

יש מי שימצא בספר גם השלכות לגבי ההווה והעתיד, כאשר ישובים בבקעת יריחו, כמו נערן, ורד יריחו וייט"ב, ימצאו עצמם מוקפים בשטחי האוטונומיה ובאוכלוסייה הערבית־פלסטינית, אם כי הסיטואציה היום, היא של הסכמים פוליטיים־טריטוריאליים, ולא תוצאת מלחמה עקובה מדם.

דן יהב

קולנוע

תל אביב

גת: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 22.00, 24.20. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
דקל: ספיד. 1 22.00; פילדלפיה. א–ה 19.30, 21.50.
הוד 1: לשחרר את וילי. 1 11.00, 13.30, 22.00, 24.30. שבת 11.00, 13.30, 17.00. א–ה 11.00, 13.30, 17.00, 19.30, 22.00.
הוד 2: פארק היורה. 1 11.00, 13.30, 22.00, 24.30. שבת 11.00, 13.30, 16.45. א–ה 11.00, 13.30, 16.45, 19.30, 22.00.
הוד 3: סוד הגן הנעלם. 1 11.00, 13.30. שבת 11.00, 13.30, 16.45. א–ה 11.00, 13.30, 16.45; בשם האב. 1 21.45, 24.30. א–ה 19.30, 22.00.
הוד 4: המסע לעמק החלומות. 1 11.00, 13.30. שבת 11.00, 13.30, 16.45. א–ה 11.00, 13.30, 16.45; ללא פחד. 1 21.45, 24.30. א–ה 19.30, 22.00.
חן 1: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00, 13.30, 15.30, 17.30. א–ה 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.35, 21.50.
חן 2: צמד בלתי מנוצח. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00, 13.30, 15.30, 17.30. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30, 21.50.
חן 3: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00, 13.30, 15.30, 17.30. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30, 21.50.
חן 4: מאהב אחד יותר מדי. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00, 13.30, 15.30, 17.30. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30, 21.55.
חן 5: החברה שלי 2. 1 11.00. שבת 11.30, 13.30, 15.30, 17.30. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30; עדה באפלה. 1 22.00, 24.20. א–ה 21.50.
מיילת 1: בשם האב. 1 22.00, 24.30. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
מיילת 2: העיתון. 1 22.00, 24.30. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
מיילת 3: על קרקע בוערת. 1 22.00, 24.30. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
לב 1: הקפיצה הגדולה. 1 12.00, 14.00, 22.00, 24.30. א–ה 11.00, 13.00, 15.10, 17.20, 19.30, 22.00.
לב 2: נו פיש. 1 12.00, 14.00, 22.00, 24.30. א–ה 11.10, 13.10, 15.00, 17.30, 19.50, 22.00.
לב 3: עירום. 1 14.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 15.05, 22.00; קיקה. א–ה 13.05, 17.20, 19.40.
לב 4: קליפורניה. 1 12.00, 14.00, 22.00, 24.20; תנועה אחת, ארבע נשמות. א–ה 11.10, 15.10.
מוזיאון: האישה שייצרה שמן שומשום. 1 22.00. א–ה 17.00, 19.45, 22.00.
רב אור 1: תמונות קצרות. 1 22.00. א–ה 14.00, 17.30, 21.00.
רב אור 2: אימא סדרתית. 1 22.00, 24.20. א–ה 14.30; 17.00, 19.30, 21.50.
רב אור 3: תעצרו את העיר פעם שנייה. 1 22.00, 24.20. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
רב אור 4: ארץ הצללים. 1 21.55, 24.25. א–ה 16.45, 19.20, 21.50.
רב אור 5: בלוז לחופש הגדול. א–ה 17.00; עידן התמימות. 1 21.55, 24.25. א–ה 19.15, 21.50.
שחף 1: מווריק. 1 21.45, 24.15. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
שחף 2: רשימת שינדלר. 1 21.45. א–ה 20.45; בין וקרסו. א–ה 17.00.
תל אביב 1: מווריק. 1 21.45, 24.15. א–ה 17.00, 19.30, 22.00; ללקק ת'חות. 1 11.00, 13.00. שבת 11.30, 13.30. א–ה 11.30, 13.30.
תל אביב 2: האקדח מת מצחוק 33.3. 1 11.00, 13.00, 22.00, 24.15. שבת 11.30, 13.30. א–ה 11.30, 13.30, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.
תל אביב 3: בטהובן 2. 1 11.00, 13.00, 20.00, 22.00, 24.00. שבת 11.30, 14.00, 16.00. א–ה 11.30, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.

ירושלים

גיל 1: מווריק. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.00, 13.30, 16.30, 19.15, 22.00.
גיל 2: לשחרר את וילי. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.00, 13.30, 16.30, 19.00, 21.30.
גיל 3: סוד הגן הנעלם. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.00, 13.30; בשם האב. א–ה 16.30, 19.10, 21.45.
גיל 4: האקדח מת מצחוק 33.3. 1 א–ה 11.00, 13.30, 17.00, 19.30, 21.40.
גיל 5: הבריחה. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.00, 13.30, 16.30, 19.30, 22.00.
גיל 6: אדום. א–ה 17.00, 19.30, 21.30; המסע לעמק החלומות. 1 11.00, 13.00. א–ה 11.30, 13.30.
גיל 7: רשימת שינדלר. א–ה 21.00; שמיניות באוויר. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.30, 13.30, 17.00, 19.00.
גיל 8: בטהובן 2. 1 11.00, 13.30. א–ה 11.30, 13.30, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.

חיפה

אורלי: קיקה. 1 22.00. א–ה 18.45, 21.15.
רב גת 1: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.15. א–ה 11.00, 17.00, 19.00, 21.20.
רב גת 2: תעצרו את העיר פעם שנייה. א–ה 16.45, 19.00, 21.20; בנות. א–ה 11.00; ספיד. 1 22.00, 24.15.
רב אור 1: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 16.45, 19.00, 21.20.
רב אור 2: אימא סדרתית. 1 22.00, 24.20. א–ה 19.00, 21.20; החברה שלי 2. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 16.40.
רב אור 3: הקפיצה הגדולה. 1 22.00, 24.25. א–ה 19.00, 21.20; חסמבה ושודדי הסוסים. א–ה 11.00; נלשוני הנינג'ה. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 16.45.
רב מור 1: ספיד. 1 22.00, 24.20; עדה באפלה. א–ה 16.45, 19.00, 21.30.
רב מור 2: צמד בלתי מנוצח. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 13.00, 16.45, 19.00, 21.30.
רב מור 3: מאהב אחד יותר מדי. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 16.45, 19.00, 21.30.
רב מור 4: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.00, 21.30.
רב מור 5: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 13.00, 16.45, 19.00, 21.30.
רב מור 6: קליפורניה. א–ה 16.45, 19.00, 21.30; ארדן לאון. א–ה 11.00; עדה באפלה. 1 22.00, 24.20.
רב מור 7: תעצרו את העיר פעם שנייה. 1 22.00, 24.20. א–ה 21.30; החברה שלי 2. 1 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 16.45, 19.00.

אשדוד

גיל 1: בטהובן 2. 1 11.30. שבת 11.30. א–ה 11.30, 17.00; מווריק. 1 22.00, 24.30. א–ה 19.30, 22.00.
גיל 2: מלך האריות. 1 11.30, 22.00, 24.00. שבת 11.30. א–ה 11.30, 17.00, 19.30, 22.30.
גיל 3: לשחרר את וילי. 1 11.00, 22.00, 24.15. שבת 11.30. א–ה 11.30, 17.00, 19.30, 22.00.
גיל 4: שמיניות באוויר. 1 11.30, 22.00. שבת 11.30. א–ה 11.30, 17.00, 19.30.
גיל 5: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.30, 22.00, 24.00. שבת 11.30. א–ה 11.30, 17.00, 19.30, 21.30.

אשקלון

חן 1: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: החברה שלי 2. 1 11.00. א–ה 11.00, 17.00; פילדלפיה. 1 22.00, 24.25; א–ה 19.20, 21.50.
חן 3: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. א–ה 11.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 4: תעצרו את העיר פעם שנייה. א–ה 19.30, 21.50; ארדן לאון. א–ה 17.00; הבריחה. 1 22.00, 24.20.
חן 5: ספיד. 1 22.00, 24.20; הבריחה. א–ה 19.30, 21.50; נלשוני הנינג'ה. א–ה 11.00, 17.00.

נתניה

חן 1: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: צמד בלתי מנוצח. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50; ספיד. 1 22.00, 24.25.
חן 3: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 4: צמד בלתי מנוצח. 1 22.00, 24.20; החברה שלי 2. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 17.00, 19.30; ארדן לאון. א–ה 11.00; תעצרו את העיר פעם שנייה. א–ה 21.50.

ראשון לציון

חן 1: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: תעצרו את העיר פעם שנייה. א–ה 21.50; בנות. א–ה 13.00; צמד בלתי מנוצח. 1 22.00, 24.20; החברה שלי 2. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 17.00, 19.30.
חן 3: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50.
חן 4: צמד בלתי מנוצח. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50; ספיד. 1 22.00, 24.25.
נעמן: רשימת שינדלר. 1 21.45. א–ה 17.00, 20.45.
ראשון: כן, נבחרי הנשיא. 1 22.00, 24.00. א–ה 19.30, 21.45.
רון 1: מרדף בשידור ישיר. א–ה 19.30, 21.30.
רון 2: נלשוני הנינג'ה. א–ה 19.30, 21.30.

חולון

גל 1: מלך האריות. 1 11.00, 13.00, 20.00, 22.00, 24.00. שבת 11.30, 14.00, 16.00. א–ה 11.30, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.
גל 2: בשם האב. 1 21.45, 24.30. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
גל 3: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 13.00, 20.00, 22.00, 24.00. שבת 11.30, 14.00, 16.00. א–ה 11.30, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.
גל 4: בטהובן 2. 1 11.00, 13.00, 20.00, 22.00, 24.00. שבת 11.30, 14.00, 16.00. א–ה 11.30, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00.
גל 5: סוד הגן הנעלם. 1 11.00, 13.30. שבת 11.30, 14.00, 16.00. א–ה 11.30, 14.00, 16.00, 18.00; הבריחה. 1 19.45, 22.00, 24.15. א–ה 19.30, 22.00.

באר שבע

אשל: זוהר. 1 11.30. שבת 11.30. א–ה 11.30; מווריק. 1 21.45, 24.15. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
רב נגב 1: מלך האריות. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50.
רב נגב 2: בנות. א–ה 13.00; ארץ הצללים. 1 21.55, 24.25. א–ה 19.20, 21.55; טום וג'רי. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 17.00.
רב נגב 3: לשחרר את וילי. 1 11.00. שבת 11.00. א–ה 11.00, 13.10, 17.00, 19.30; תעצרו את העיר פעם שנייה. 1 22.00, 24.20. א–ה 21.50.
רב נגב 4: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 11.00, 17.00, 19.30, 21.50.

חדרה

לב 1: מלך האריות. 1 11.00, 24.20. שבת 11.00. א–ה 12.15, 14.00, 16.30, 20.00, 22.00.
לב 2: מווריק. 1 21.50 [illegible] 14.00, 19.30, 22.00; [illegible] 11.00. שבת 11.00. א–ה 12.30, 16.30, 18.15.
לב 3: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 11.00, 22.00 [illegible]. א–ה 11.00, 10.30 [illegible] 17.00, 19.40, 21.50.
לב 4: לשחרר את וילי. [illegible] שבת 11.00. א–ה 14.30, 17.00, 19.30; [illegible] 1 22.00, 24.20. א–ה [illegible]

רמת גן

אואזיס 1: אייס ונטורה – בלש בצחוק. 1 22.00 [illegible] 11.00, 17.00, 19.30 [illegible]
אואזיס 2: מווריק. 1 [illegible] א–ה 16.45, 19.15 [illegible]; לאון. א–ה 11.00.
אואזיס 3: שמיניות באוויר [illegible] 11.00, 17.00, 19.30; [illegible] 22.00, 24.20. א–ה [illegible]
רב גן 1: מלך האריות [illegible] 22.00, 24.20. שבת [illegible] א–ה 11.00, 13.05 [illegible] 19.30, 21.50.
רב גן 2: חסמבה ושודדי [illegible] א–ה 15.00; פילדלפיה [illegible] 24.25. א–ה 21.50; [illegible] 11.00. שבת 11.00 [illegible] 11.00, 13.00, 17.00 [illegible]
רב גן 3: החברה שלי 2 [illegible] שבת 11.00, 13.00 [illegible] 13.05, 17.15, 19.30; באפלה. 1 22.00 [illegible] 21.50.
רב גן 4: לשחרר את וילי [illegible] שבת 11.00, 13.15 [illegible] 13.10, 15.20, 17.30; תעצרו את העיר פעם [illegible] 22.00, 24.20. א–ה [illegible]

פתח תקווה

היכל 1: מווריק. 1 [illegible] 24.30. א–ה 11.30 [illegible] 19.45, 22.15.
היכל 2: בטהובן 2. 1 [illegible] 24.00. א–ה 11.30 [illegible] 18.00, 20.00, 22.00.
היכל 3: לשחרר את וילי [illegible] 22.00, 24.15. א–ה 11.00 [illegible] 17.00, 19.30, 22.00.

שירותי חירום

משטרה

ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמלה, בני-ברק, חולון, פתח-תקווה – טל' 100; באר-שבע, נהריה, נתניה, נצרת – 100; אילת – 244; חדרה – 22444.

בתי-חולים

תל-אביב והמרכז
איכילוב תל אביב, שיבא תל-השומר, בילינסון פתח-תקווה, וולפסון חולון, אסף הרופא צריפין – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שישי: ביקור חולים – ילדים. שערי צדק – פנימית. הדסה ע"כ – נשים, כירורגיה, אורתופדיה, עיניים, א.א.ג.
שבת: שערי צדק – ילדים. הדסה ע"כ – פנימית, כירורגיה, אורתופדיה, עיניים, א.א.ג. ביקור חולים – נשים.

בתי-מרקחת

שישי: בת ים: קופת חולים, קדושי קהיר 20. חולון: קופת חולים, קדושי קהיר 20 בת ים. ירושלים: ארגוונה, לייב יפה 9. נתניה: הנשיא, שדרות וייצמן 36. פתח תקווה: קופ"ח הכללית, ההסתדרות 21. רמת גן: רש"י, רש"י 13. תל אביב: בזי, דיזנגוף 174; פארמרקט, יהודה הימית 61 יפו. חיפה: פבזור, פבזור 27.
שבת: בת ים: ני בת ים, הנביאים 3. חולון: תקווה, כיכר סטרומה. ירושלים: קופ"ח הכללית שטראוס א, אבינדורי 3 (שבת); סופר פארם, הר החוצבים (מוצ"ש). נתניה: קניון השרון, רחוב הרצל. פתח תקווה: קופ"ח הכללית, ההסתדרות 21. רמת גן: פיצוי, חיבת ציון 13. תל אביב: הכימה, דיזנגוף 17 (גם במוצ"ש); בבלי, שוזיאל 1 שיכון בבלי (גם במוצ"ש). חיפה: בלפור, מסדה 1.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד ימסור מידע בימים א'–ה' בין השעות 08.00–20.00, ביום ו' 08.00–13.00. טלפון: 177-022-1908.

יד ביד – אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה. ירושלים: 02-243358; ת"א: 226027 (24 שעות); חיפה: 04-229488 (11.00–20.00); גליל מערבי: 04-820222.

הקו הלבן – 03-204327, ימי א', ג', ה' 19.30–23.30.
קו פתוח לחולים במצוקה בימי ב'–ה': 222732. ארגון הורים ארצי "קו פתוח", אוזן קשבת לילדים ובני נוער 03-621515 (24 שעות).

עזרה ראשונה לשיניים

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל.
בחיפה: רחוב הנפן 26, קומה ג', טל. 523566, פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים 20.00 עד 23.00.
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה הרפואה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתיאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל: 294869, 03-285822.
מרפאת שיניים תורנית 24 שעות גם בשבתות וחגים בתיאום טלפוני 5449911 מטי 4318, רח' יהודה המכבי ת"א.
"S.O.S Doctors" ביקורי בית ע"י רופאים 24 שעות ביממה. טל: 03-5033939.

סיוע לקורבנות אונס

לנפגעות ואיגוד השרון, טל' 052-32432 א', ה', בשעות 17.00–21.00. תל-אביב 03-234819; חיפה 04-660111; ירושלים, 02-245454; 059-72245.

אלי – עזרה באלימות כלפי ילדים במשפחה טל. 6956763, 261070, פועל מ-08.00 עד 22.00.

עזרה ראשונה נפשית

ער"ן ירושלים – טל' 02-610303
ער"ן תל-אביב – טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א – 03-6961113
ער"ן חיפה – טל' 04-672222
ער"ן כרמיאל (גליל מערבי) – 04-988410
ער"ן נתניה – טל' 053-625110
ער"ן כפר-סבא – 052-913999
ער"ן באר-שבע – טל' 057-418111
מוקד חירום – אס.או.לב שרות טיפול ומרץ לב, חיפה, 24 שעות ביממה. טל. 04-679999

מגן דוד אדום

ירושלים, ת"א, חיפה – טל' 101. רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים – טל' 5793333; לוד רמלה – 101, טל' 08-221022; עפולה – טל' 065-93334; [illegible] – 101, טל' 04-931401; [illegible] – טל' 04-823333; בת-ים – 5511111; באר-שבע – 057-74767; [illegible] – 03-330848; פתח תקווה – 101, 9311111; [illegible] – 06-938233.

רכבות

מירושלים לת"א דרום: 07.25, 16.00.
מרחובות לת"א דרום: 06.00 (מלוד), 06.40, 07.30, 15.20, 17.15 (עד לוד), 18.50 (עד לוד).
מת"א דרום לירושלים: 07.25, 16.00.
מת"א דרום לרחובות: 06.10 (מלוד), 06.35, 14.35, 16.30, 18.00.
מת"א מרכז לחיפה: 06.00, 06.25, 07.18*, 08.03, 08.42*, 09.00, 10.30*, 12.00, 13.00*, 14.00, 15.00*, 15.57, 16.35, 17.00, 18.00, 19.00, 20.15.
לנהריה: 06.25, 12.00, 14.00, 15.00, 15.57, 17.00.
מחיפה בת-גלים לת"א (מחיפה מרכז 5 דקות לפני היציאה מבת-גלים): 05.30, 06.00, 06.20, 06.42, 07.15*, 07.35, 08.20, 09.05*, 10.05, 11.00*, 11.56, 12.55*, 14.30, 15.30*, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30.
לנהריה (מחיפה מרכז 5 דקות לאחר היציאה מבת-גלים): 05.47, 07.58, 09.48, 12.07, 13.23, 15.26, 16.00, 17.30, 18.30.
מנהריה לחיפה ולתל-אביב: 05.50, 06.35, 07.25, 09.13, 10.57, 13.22, 15.24, 16.33, 17.30, 18.42.
קרונועים ברכבות מהירות בקו תל-אביב–חיפה – מת"א מרכז: 15.30, 17.47; מחיפה בת-גלים: 13.40, 16.10.

לוח זמני רכבות בימי ו' וערבי חג בלבד

מירושלים לת"א דרום: 07.25, 12.00 [illegible]
מרחובות לת"א דרום: 07.30 [illegible]
מת"א דרום לירושלים: 07.25, 12.00 [illegible]
מת"א דרום לרחובות [illegible]
מת"א מרכז לנהריה [illegible]
מחיפה בת-גלים לת"א [illegible]
לנהריה [illegible]
מנהריה לחיפה ולתל-אביב [illegible]
מידע אודות שירותי הרכבת: תחנת ירושלים: 02-733764; תחנת ת"א מרכז: 03-5421515; תחנת חיפה בת-גלים: 04-564321.

* רכבת מהירה.
** החלפת רכבת בחיפה.

רומאריו בראש טוב

80 דקות של מתח עברו על ברזיל, עד שלרומאריו פשוט נמאס מהאנטי-כדורגל התמוה של שבדיה. כדור נגיחה של הסופרסטאר הברזילי לרשתו של תומאס ראוולי (0:1) עשה צדק – ברזיל תשחק בגמר נגד איטליה

מוטי חביב, שליחנו ללוס-אנג'לס

אז ככה: קודם לכל, ברזיל בגמר – משמע יש צדק בכדורגל. עניין נוסף: שבדיה לא בגמר – משמע יש ויש צדק בכדורגל. כן, גם בשלב חצי גמר גביע העולם קיים המושג המגונה: באו כדי להפריע. השבדים עשו זאת משך 80 דקות נגד ברזיל, עד של"סופרסטאר" רומאריו נמאס, והוא שם את הכדור ברשת, בנגיחה היחידה שלו במשחק – 0:1.

85 אלף הצופים ב"רוז-בול", בפסדינה, ודאי ייחלו לחצי גמר איכותי יותר, יצירתי יותר, אבל שבדיה מנעה את ההנאה, במשחק שהעליב את המונדיאל הזה.

בחוריו של טומי סוונסון ניתן לומר כי לא שיחקו כדי לשבש את מהלכי המשחק של ברזיל. נכון יותר לקבוע שהם פשוט לא שיחקו. מרביתם הסתגרו בהגנה, הרחיקו כדורים ללא כתובת, והותירו את חלוצם, מרטין דאלין, מתוסכל. ב-67 הדקות שדאלין שיחק הוא לא בעט ולא נגח ולו כדור אחד לשערו של טאפארל.

בכלל, הסטטיסטיקה משקפת באורח בוטה את מהלך המשחק. השבדים בעטו לשער הברזילי פעמיים לאורך 90 הדקות. רק פעמיים. ברזיל עשתה זאת 25 פעמים. הנה לכם ההבדל.

ברזיל סיפקה את רבבות אוהדיה הצבעוניים שהתמקמו סביב האיצטדיון 6 שעות לפני המשחק, ועוד מאות מיליונים שצפו במשחק בטלוויזיה, במשחק אינטליגנטי ובפירגון הדדי של השחקנים. פרט לרומאריו האינדיבידואליסט, שיחקה ברזיל כצוות מלוכד, הנשען על עורף מוצק, חולייה מקשרת יצירתית וחלוצים נפלאים.

על שבדיה מיותר להרחיב את הדיבור. אוי לנבחרת שמשחקת כך בחצי גמר גביע העולם, גם אם המטרה לעתים מקדשת את כל האמצעים.

קראתי לפני המונדיאל שבברזיל חוששים ממתח מסויים בין בבטו לרומאריו. על המגרש שוב ניתן לחזות בשיתוף פעולה מושלם בין השניים. אילו רומאריו היה מוותר על היופי לטובת היעילות, ברזיל היתה יורדת מהמגרש עם ניצחון ענק. אבל זהו רומאריו, עם הטוב והרע שבו. והוא עשוי להיות מלך המונדיאל. יש לו עוד 90, אולי 120 דקות, כדי להשלים את מה שיראה הכי מוצדק במונדיאל הזה.

החלק הגדול של שחקני ברזיל יודע שזה המונדיאל האחרון שלו. החבר'ה של קרלוס אלברטו פאריירה אינם צעירים, במושגים של כדורגל, אבל חיילים טובים לעולם לא מתים. ואם העולם שייך לצעירים – אז בברזיל הם תמיד צעירים. דונגה בן 31, בבטו כבר עבר את ה-30, ז'ורז'יניו בן 30, גם בראנקו.

עם כל ההערכה שרוחשים לחלק הקדמי, האטרקטיבי כל כך של ברזיל, חובה לציין שהנבחרת הזו סיימה אתמול עוד משחק ללא ספיגה, והרביעי מתוך ששת המשחקים שקיימה עד כה. עוד נתון שמוכיח עד כמה אלדאיר, סאנטוס, ז'ורז'יניו ובראנקו שותפים בהישג הזה.

בדקה ה-25 חלף רומאריו בסלאלום בין ביורקלונד לליונג, השאיר גם את ראוולי המנוסה מאחור ובעט לשער. רגל שבדית הצליחה להרחיק לעברו של מאזיניו, שמטווח אפס בעט לחוץ.

עוד הזדמנות ברזילאית נהדרת היתה בדקה ה-32: בבטו שלח כדור רוחב לרומריו, שהגיע לבדו מול ראוולי, חיפש את המהלך היפה, ניסה לחלוף על פני השוער והחמיץ את ההזדמנות.

לאחר ההפסקה נכנס ראי במקום מאזיניו, ודקה וחצי לאחר כניסתו קיבל כדור נפלא מרומריו, אך נכשל מול ראוולי.

ברזיל קיבלה יתרון מספרי בדקה ה-63, לאחר שיונאס תרן הורחק בגלל פגיעה בדונגה, והברזילים הגבירו את הקצב. רומאריו טיווח מרחוק וראוולי הציל, מאורו סילבה בעט מ-25 מטרים בחצי גובה לחוץ.

כל זה עד לדקה ה-80, שבה הובקע שער הניצחון: המגן ז'ורז'יניו הגביה מהאגף הימני, ורב-אמן רומאריו התרומם, נגח לקרקע ופנימה – 0:1.

השופט הקולומביאני, חוזה קארנה טורס, הראה את הכרטיס הצהוב לליונג וברולין משבדיה, ולויניו מברזיל.

ברזיל: טאפארל, ז'ורז'יניו, אלדאיר, סאנטוס, בראנקו, מאזיניו (ראי 46), מאורו-סילבה, דונגה, זיניו, בבטו, רומאריו.

שבדיה: ראוולי, נילסון, פ. אנדרסון, ביורקלונד, לונג, אינגסון, תרן (הורחק), ברולין, מילד, ק. אנדרסון, דאלין (ראן 67).

קבלו אותו: ה'קדוש הקטן', הלא הוא רומאריו, רגע לאחר הבקעת השער השבדי. פונה אל הקהל וסוחט עד תום את אהבת האוהדים ביציע. כשמאחוריו שרוע על הקרקע רולנד נילסון המתוסכל (צילום אי.פי)

מלך השערים

● 6 – אולג סאלנקו (רוסיה), חריסטו סטויצ'קוב (בולגריה).
● 5 – יורגן קלינסמן (גרמניה), רוברטו באג'יו (איטליה), רומאריו (ברזיל).
● 4 – מרטין דאלין וקנת אנדרסון (שבדיה), גבריאל בטיסטוטה (ארגנטינה), פלורין ראדוצ'יו (רומניה).

יומן מונדיאל

מוטי חביב, ארה"ב

קרנבל ב"אל.איי."

שש שעות אחרי היציאה מה'רוז-בול' בפסדינה, נכנסתי לחדרי בבית המלון בעמק שבלוס-אנג'לס, סגרתי את הדלת, וחשבתי שהגעתי אל המנוחה והנחלה. חשבתי שכאן לא אשמע את רעש תופי הענק של הברזילים הנוגנים. חשבתי. הרעש המשיך להדהד באוזני גם כשהתעוררתי אתמול בבוקר.

יממה אחרי המשחק, ועדיין התופים מלווים אותי לכל אשר אפנה. כמה כושר גופני יש לאוהדים הברזילים האלה? איזו יכולת תנועה יש לברזילאיות האלו? נדיר.

להיות ברזילי כאן, בלוס-אנג'לס, זה להיות in. פתאום כולם ברזיל. אני לא יודע איך תראה העיר הענקית הזאת במהלך השבת, כשאלפי איטלקים יזרמו לכאן, אבל בינתיים הכל צבוע בירוק וצהוב. כולם ברזיל.

ולמרות שמעולם לא הייתי בקרנבל בריו, יש לי תחושה שמחרתיים צפוי לי קרנבל כזה, רק שהוא ייערך הפעם בלוס-אנג'לס.

●●●

התופעה של הקהל המניף ידיים במהלך המשחק, ה'גל', היא חוויה לצופי הטלוויזיה – אבל חוויה גדולה עוד יותר למי שיושב באיצטדיון, ומשתתף בפועל בעניין. פתאום אתה שותף.

חשבתי לעצמי, מתי יחקו בארץ את התופעה הזו, והגעתי למסקנה הבאה: תיאורטית, ניתן לבצע את זה רק בבלומפילד, כי רק שם יש יציעים סביב כל המגרש. בקריית-אליעזר אין יציעים מאחורי השער המערבי, גם באיצטדיון ר"ג אין יציעים מאחורי אחד השערים. בבאר-שבע, על קו האמצע אין יציעים, והגל הנפלא של האוהדים הנהדרים יקטע.

אבל מה, לפני שמאתרים את המקום המתאים לפרויקט הזה, צריך יציעים מלאים. מתי בלומפילד היה מלא עד אפס מקום, עמוס לעייפה?

אולי המונדיאל יחזיר את אוהדי הכדורגל למגרשים. הלוואי.

●●●

ואם איצטדיונים, אז בהפסקת המשחק בין ברזיל לשבדיה, עברו עשרה מעובדי האיצטדיון בשורה אחת, מקו אורך אחד למשנהו, והידקו את הדשא לאחר 45 הדקות הראשונות.

מחזה מיוחד במינו. 10 עובדים, כולם בתלבושת אחידה, עשו את תפקידם בגאוות יחידה, בתחושה שהם שותפים מלאים לאירוע הגדול.

אתם מבינים עשרה עובדים כאלה שיהיו מוכנים לעבור בהפסקת משחק בבלומפילד ולהדק את הדשא? אני לא.

תפילת נשיא ברזיל: לזכות בגביע ולהכות האינפלציה

החגיגות בברזיל האפילו על ענייני השעה, כמו המלחמה באינפלציה הגבוהה. הכל נדחק לשוליים, והמוני אוהדים יצאו בסמבה סוערת לרחובות הראשיים בערים המרכזיות בברזיל.

בדרך כלל עברו החגיגות בשקט, פרט לשני מקרים: אחד בריו דה ז'ניירו, כאשר נהג שתוי נסע עם מכוניתו לתוך קבוצת אנשים ופצע 7 מהם, והאחר, אדם בן 62 בסאו פאולו, קיבל התקף לב ומת, רגעים ספורים לאחר המשחק.

נשיא ברזיל, פרנקו, אמר כי הוא מתפלל עתה שברזיל תזכה בגביע העולם ותכניע את האינפלציה.

סטויצ'קוב מאשים את השופט הצרפתי קיניו

הכוכב הבולגרי, חריסטו סטויצ'קוב, סבור כי השופט הצרפתי, ז'ואל קיניו, היה הגורם להפסד בולגריה לאיטליה 2:1, בחצי גמר גביע העולם.

לאחר ההפסד אמר סטויצ'קוב: "לעולם לא אסלח לשופט הצרפתי, שהתנכל לנו במהלך המשחק. ככל הנראה הוא רצה להעניש אותנו על שסילקנו את צרפת מהמונדיאל".

* מחר בערב (לוס אנג'לס, 22.30 שעון ישראל) ייערך המשחק על המקום השלישי במונדיאל, בין שתי הנבחרות המוכרות כל כך לישראל – שבדיה ובולגריה.

מכבי חיפה: קבוצות הציעו עבור עטר 400 אלף דולר

□ יוסף גלזר

מכבי חיפה הגישה אתמול את כתב ההגנה לתביעת הבוררות של ראובן עטר, המבקש להשתחרר להפועל חיפה. מכבי מבקשת מהבורר, עו"ד עדי זרנקין, לדחות על הסף את התביעה ולקבוע שעל פי התקנון אין בסמכותו לחרוג מהסכום של קרוב למיליון דולר, אותו דורשת מכבי.

לטענת מכבי חיפה, קיבלה הקבוצה הצעות בישראל לרכוש את עטר ביותר מ-400 אלף דולר, והיא קובלת על כך שהפועל חיפה ניהלה עמו מו"מ זמן רב לפני שהוצב ברשימת העברות.

בשל עקרוניות הבוררות הודיעה ההתאחדות לכדורגל שגם היא תשתתף בדיון כצד, באמצעות פרקליטה עו"ד צבי יפה. הבוררות אמורה להתחיל ביום שלישי.

3 נהרגו בחגיגות באיטליה

טירוף הכדורגל באיטליה תבע שלשום שלושה קורבנות. בעיירה ליד רומא נדרס אדם למוות, כאשר הנהג מיהר לביתו כדי לחזות במשחק נגד בולגריה. בחגיגות לאחר הניצחון מצאו את מותם שני אנשים.

ראש ממשלת איטליה, סילביו ברלוסקוני, הרעיף מחמאות לכל עבר. ברלוסקוני, שהוא גם נשיא אלופת אירופה, מילאן, נשאל אם הוא מתכוון לטוס לגמר בלוס-אנג'לס, וענה: "אני לא חושב שאחזיק מעמד".

אתמול יצא רופא הנבחרת, אנדראה פרטי, בהודעה כי סיכויי הכוכב, רוברטו באג'יו, לשחק בגמר הם פיפטי-פיפטי, למרות שאין בעולם איש שמאמין כי באג'יו לא ישחק.

המאמן, אריגו סאקי, עיבה את מסך הערפל סביב באג'יו: "הפציעה הזו היא בעיה ממשית, כי רק עתה התחלנו לגלות מחדש את רוברטו האמיתי. אפילו במשחקו הגרוע ביותר, באג'יו מסוגל לעשות משהו מיוחד. כמו שהוא שיחק שלשום הוא השחקן הטוב בעולם".

לאחר העלייה לגמר הירשה לעצמו סאקי לענות מעט לכל המבקרים שקטלו אותו ואת נבחרתו בשלבים המוקדמים: "סבלנו והשפלנו רבות. ניסינו כל הזמן להשתפר – ואכן השתפרנו. מעולם לא הבטחתי כדורגל גרנדיוזי. בחום ובתנאים ששררו כאן, שחקנים עשו טעויות שבדרך כלל הם לא עושים".

* אינטרטוטו: מוליכת בית כ' בגביע האינטרטוטו, הפועל באר-שבע, תשחק מחר ברומניה נגד קראיובה. הנציגה הישראלית השנייה במפעל, מכבי נתניה – חופשית.

חולון חטפה את תרדקיל ממכבי ת"א

הפטרון, נחום מנבר, ניצל את העובדה שהכדורסלן טרם חתם עם האלופה, והחתימו שלשום במבצע בזק

פטרון הפועל חולון, נחום מנבר, השלים שלשום את מבצע הרכש הגרנדיוזי שלו, במחטף בלתי צפוי: דייויד תרדקיל, שעל פי הפרסומים בימים האחרונים היה אמור לשחק בעונה הקרובה במדי מכבי תל-אביב, ישחק בהפועל חולון.

ההתפתחות המרעישה באה בעקבות פעולות הסחה של החולונים, שהזהירו השכם והערב על כוונתם לרכוש את רון אנדרסון, שחקן בעל עבר מרשים באנ.בי.איי, ובמקביל הפריחו שמות נוספים, כמועמדי רכש לקבוצה.

התברר כי בחולון ידעו כל העת שמכבי ת"א טרם החתימה את תרדקיל. במבצע חשאי, במיטב הסגנון של מכבי ת"א דווקא, החתים מנבר את תרדקיל, ביום רביעי בלילה, בתוך שעה אחת, על חוזה משחקים לעונה הקרובה.

בכך מצטרף הכדורסלן הוותיק, בן 34, ששיחק בשלוש העונות האחרונות בהפועל ת"א, לגלריית הרכש הנוצצת שכבר כוללת את החולונים: ארי פיליפס, תומר שטיינהאואר, עדי גורדון ופיני לוי.

תרדקיל ישתכר בחולון כ-50 אלף דולר יותר מבהפועל ת"א, כ-230 אלף דולר, ושכרו עשוי לתפוח בעוד כמה עשרות אלפי דולרים, בהתאם להישגי הקבוצה.

במכבי ת"א קיבלו בתדהמה גלויה את הפצצה שהטילו מנבר והפועל חולון, אבל התעשתו עד מהרה, ועתה המטרה המוצהרת היא לצרף את כוכב הפועל ירושלים, גורים קולמן, שבשירותיו חפצה גם יריבה העירונית, הפועל ת"א.

ארה"ב ב' – ישראל 78:93

□ י. חכם

במשחק רעים שנערך אמש ברמת-גן, גברה נבחרת המשנה של ארה"ב על ישראל 78:93 (38:44).

קלעו לארה"ב: סמית 21, ג'ונסון 20, ג'ונס 18, קוני רובינסון 15, שיטו 11, קראולי 4, קולטון 2, קריסטל רובינסון 2. לישראל: גורן 20, מזרחי 19, גרוסמן 13, קטש 12, דיברמן 8, ארבל 4, זליג 2. שופטים: ידין זריף ויערי דיינש לעיני 400 צופים.

שתי הנבחרות יתמודדו גם היום (15.30) בבית-דני, שכונת התקווה.

מירסאם וקטש בדרך לחיפה

□ יוסף גלזר

הכדורסלן האסטוני של מכבי דרום ת"א, טוני מירסאם, עומד לחתום בקבוצת הפועל חיפה מליגה לאומית א', כאחד משני שחקניה הזרים.

כן מתנהל מו"מ בין הפועל חיפה למכבי ת"א על השאלת הגנם, עודד קטש, ששיחק אשתקד במכבי ר"ג.

היום יוועד ראש עיריית חיפה, עמרם מצנע, עם נציגי מכבי חיפה, דודי הולך ושלום ואנו, בניסיון לצרף גם את מכבי לעמותה העירונית שמצנע מקים.